

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kerepesi-ut 26.
Fiókiadóhivatal: Múzeum-körút 19.

Főszerkesztő:
VÉSI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 14 kor., 1/4 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.,
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonkint 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddiginek fele:

7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

Javaslatok és egyebek.

Budapest, március 2.

(v.) Garmadányi nagy reformot vitt ma a kormány a képviselőház elé. Miért épp ma, a végső küzdelmet megelőző napon? Az ok nyilvánvaló: erkölcsi tőkét akarta a Tiszakabinet a küszöbön álló nehéz napokra gyarapítani. Tanubizonyosságot akart tenni kormányzati tevékenységének irányairól s méreteiről, hadd lássa az ország, milyen kormány az, amely ellen élet-halálharcba indul az obstrukció nyílt és titkos tábor. És barátokat akart magának és ügyének szerezni gróf Tisza István, hogy a súlyos küzdelem óráiban alulról ne maradjon bízni a kellő támogatásnak. A javaslatok egyike örvendetelesen meglepő mértékben készíti elő a magyar tisztképzést: ez az egész nemzetnek szóló adomány. Másika az osztrák jogterületről kiragad egy eddig bitorolt darabot a magyar jogterület számára s a királyi ház tagjainak peres ügyeit a bécsi főudvarnagyi bíróságtól egy Magyarországon szervezendő magyar főudvarnagyi törvényszékhez teszi át: ezzel az új intézménnyel azt akarja a kormány bizonyítani, hogy közbizalmi lelkiismerete éberebb az ellenzékénél, amely a magyar állam különállásának és szuverénitásának ezt a fontos követelményét eddigelé észre

sem vette és soha egyetlen szóval sem követelte. Más két törvényjavaslat a vármegyei tisztviselők fizetéseit teszi egységesé s egyben emeli és államosítja is a javadalmazásokat, továbbá megalakítja a községi és körjegyzők kongruáját, amennyiben a jegyzők fizetési minimumát 1600 koronában, a segédjegyzőket 1000 koronában állapítja meg s a tényleg húzott, de ennél csekélyebb jegyzői és segédjegyzői fizetéseknél ilyen összegre való kiegészítést az állam terhére rendeli el.

Akik minden káknán csomót keresnek, azt mondhatják erre, hogy kortespolitika. Talán igazuk is van. E javaslatok benyújtásánál bizonyára nem az volt a kormány szándéka, hogy új ellenségeket szerezzen magának s elriasztza magától a régi barátokat. De az igazságos és tárgyilagos bírálat nem áll meg azon a ponton, hogy mennyit használ mindez a kormánynak, hanem megvizsgálja azt is, mi haszna van belőle az országnak. Ilyen szemmel nézve, a javaslatok mindegyikének közhasznú és közérdekű voltát még a legelfogultabb ellenség sem tagadhatja. E lap hasábjain évek óta szívesen sürgettük a vármegyei tisztviselők fizetéseinek rendezését. Tarthatatlan volt már az az állapot, hogy a megyei tisztviselők, akik az állam közigazgatási feladatának számára és sulyra tetemes részét intézik, olyan javadalmazásokat huztak, amelyek az élet legprimitívebb szükségleteinek fedezésére sem voltak elégségesek. Ha az állami hivatalnokokat méltán nevezhetjük kaputos jobbágyoknak, akkor a megyei tisztviselőket épp annyi igazsággal mondhattuk fehér rabszolgáknak. Tetézte fizetésük silányságát még az a két körülmény, hogy amennyiben választás útján magasabb állásba nem léptek elő, éveken, néha évek hosszú során át ugyanazon fizetési osztályban vesztegeltek és hogy még a nyomorúságban sem lehettek egyenlők, mert az

egyes vármegyékben dívó fizetések közt egészen 80%-ig felmenő különbségek mutatkoztak. Ezen a bajon alaposan és lelkiismeretesen segít a javaslat. A megyei tisztviselők fizetését államosítja, egységesíti és emeli. Ezentúl a megyék központi és járási tisztviselői az államhivatalnokok megfelelő kategóriáinak fizetési osztályába lesznek beosztva s az egyes fizetési osztályokon belül bizonyos számú évek múlva magasabb fizetési fokozatokba lépnek elő. Örömmel adunk hírt e reformról, mely szilárd alapot, nyugodtabb és jobb egzisztenciát biztosít a megyei közigazgatás derék munkásainak. A közérdek, mely eddig silány fizetés fejében rengeteg munkának és szinte elviselhetetlen felelősségnek terhét rakta rájuk, ezentúl nem lesz kiszorolója a magyar nemzeti ügy e lelkes apostolainak. Annyit, amennyit önfeláldozó munkájukért megérdemelnének, még mindig nem fizet nekik az állam; de fizet nekik annyit, amennyi erejéből telik. Munkadömvüket, hivatalbeli lelkiismeretességüket és önzetüket mindenesetre fokozni és termékenyíteni fogja az a gondoskodó figyelem, amellyel a törvényhozás sorsukról im megemlékezett.

Ugyanilyen mérlegelés alá esik a jegyzői kar fizetésének rendezése is. Itt nem államosítottak az egész javadalmazás, a törvényhozás megszabja — még pedig igazságosan szabja meg — a fizetési minimumot s a mostani fizetéseknek ily összegre való kiegészítéséről a tanítói és lelkészi kongrua módjára intézkedik. A megyei tisztviselők javadalmazásos szerencsétlenség volt eddig, de a jegyzőké szegény és szerencsétlenség. A falu pennája, aki a legtöbb esetben a falu esze és becsülete is, eddigelé nyolcszázkoronás fizetési minimumhoz volt kötve: tehát annyihoz, amennyit egy jóra való napszámos megtud keresni s amennyit egy tanulatlan és felelőtlen hivatalszolgája megszerez. A mel-

TÁRCA

Fehér csönd.

Karollak, vonlak s mégsem érlek el,
Itt a fehér csönd, a fehér lepel.
Nem volt ilyen nagy csönd még soha tán
Sikoltás belé, mert mindjárt elveszünk,
Állunk és várunk, csüggedt a kezünk
A csókok és könnyek alkonyatán.
Sikoltva, marva bukják rám fejed
S én tépem durván bársony-testedet.
Nagyon is sima illatos hajad
Zilálva, tépve verje arcomat,
Fehér nyakad most nagyon is fehér,
Vas-ujjaim közt fesse kékre vér,
Ragadjon gyilkot fehér kis kezéd:
Megállt az élet, ninesen több sora,
Nincs kinja, csókja, könnye, mámore,
Jaj, mindjárt minden, minden elveszett : : :
Fehér ördög-lepel hullott miránk,
Fehér és csöndes lesz már a világ,
Átkozlak, téplek, marlak szilajon,
Átkozok, tépj, marj és sikoltok, akarom! : : :
Megöl a csend, ez a fehér lepel:
Üzz el magadtól, vagy én üzek el!

Ady Endre.

Elszántás.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: Józsa Antal.

Még néhol itt-ott az aljban megakad egy-egy maréknyi hó. Kint lévő emberek azonban azt beszélik, hogy már úgy napsugaras déltájt halottak pacsirtaszót. Az bizonyos, hogy a fekete vérese ott libeg reszkető szárnyain egy pont fölé a párák fényességében és lezuhan, mint a holt-útút, a fekete fekete rögre. Valami buta kis magafelédtt ezérke sütkérezik ott ilyenkor az enyhelyen. No annak is vége. Itt a halál neki. Pedig a nagy mindenségben csak most kezdődik az élet. A tél maradék csapata viaskodik a tavasz előérseivel. A szélmalom és tanyák galambjai nagy csapatokban vágódnak le az őszi vetések följaira, ott szöszmötölnek valamit, míg a karvaly meg az ölmadár fel nem rebbenti őket. Azt mondják, hogy már vadlud-sikongatást is hallottak a levegőgömbben.

Szó, ami szó. Róka Kaján János megrántotta a vállán a dakuködmönt és azt mondta a feleségének, hogy ő bizony megnézi: lehet-e már belehasítani a föld hátába odakint a nyomáson. Mert ha lehet, akkor ő azzal nagyon sokat nyer. Legalább ennek a kicsinek elveti a gondját és mikor egészen kinyílik: akkor ő is egészen nekifekhetik a nagyobbak odafele a Hangonyosban. Ha akadozik is még most egy kicsit az ekevas néhol a süppedésekben — mert hogy víz árja is birja itt-ott a laposon a földet —, azon is lehet segíteni. Odafogja a két ökör mellé lógós-nak az egyik lovat s azzal megvan. Így hármában elbirják még a legsebényesebb helyeken is.

Róka Kaján Jánosnak azonban ez már sehogyse fért a fejébe.

— No mégcsak az kollének. Lovat ökörrel összefogni, ki látott már ilyet!

— Ha nem látott, hát lásson. Nem úgy van ez se már, mint volt a főlebbvaló esztendőben. Most már egy lovon is eljár a gazdembőr, pedig azelőtt csak a gyűrűs-zsidó, meg a tanyákat járó kódus árguvált így a világban.

— Node két ökör meg egy ló!

— Hát jobb volna két ló meg egy ökör összefogva?

— Egyik se jó. A világ csufja lesz az egész familiánk.

— Nem adok én már az ilyesmire. Hát a németök, azok meg, azt mondják, kutyan is elszántanak. Külső országokban nem ilyen difnyósak ám már az embörök, mint itt minálunk.

— Hát fogja kend be a Lompost!

— Be is tognám, bánom is én, csak pénz hajtana. Nem törődök én már az embörök nyálás szájával. Pénz, pénz, haszon — ez köll! Csak gyűjldön, ahogy gyűhet.

— Hiszen bár gyűnne is már.

— No... no... Lasscskán eleget gyarapodtunk már abból, amit innét-onnét összekapkodtunk.

— Az én libáim ára az mind!

— Az is... No csak a Julis hozza ki az ételt! — Hej asszony, hogyha én még odáig vergődhetnék, hogy egy kis tanyát össze tudnék kalapálni — sohse gyűnnék többé a városbalakni.

— Tudja ken, hogy a Bakar-gerök is itthon van?

— Mér tudjam? Bánom is én. Éntülem löhet.

— Nocsak azért, hogy mesgyés az a kis föld az üvével odakinn.

— Már én arrul se töhetök.

János ezek után se szólt, se beszélt, hanem kihuzta a szin alul a szekeret, fölhányta rá az okét, taligát, a kukoricacsoma mellé egy nyálás szénát is igazított, járomba fogta a Bimbót meg a Virágot, a lovat kötőfékkel a saroglyához kö-

lett évről-évre gyarapodott a munka és súlyosbodott a felelősség. Az állam egyremásra utalta a fontosnak fontosabb feladatokat a jegyzői kar nyakára s a legkisebb szabálytalanságot is könnyörtelen szigorral sújtották. De az a kötelesség senkinek sem jutott eszébe, hogy a munka és a felelősség menyénységével legalább megközelítően igazságos arányba hozzák a jegyzők fizetését is. A ma benyújtott javaslat valahára megemlékezik a kötelességről. Az állam hozzájárulási obligójának kimondásával ezerhatszázkoronás minimumot szab meg a jegyzők részére és ezerkoronásat a segédjegyzők részére. Egyben gondoskodik arról is, hogy a jegyzői kar számára a községi adminisztráció bonyodalmas feladatainak ellátásánál elegendő számú segédmunkás álljon rendelkezésre. A javaslat tehát két terhen is könnyít: a munkáén és az anyagi gondokén. A jegyzők az állameszmének s a nemzeti gondolatnak előretolt őrszemei széles e hazában. Az ő révükön nyilatkozik meg és válik valósággá az államnak közigazgatási akarat. Az ő szemük ügyel a nép jólétére, a törvények tisztelgetésére, a társadalom egyensúlyára. Az ő kezükben van a hatalom, mely az állami érdekét az egyéni szabadsággal kapcsolja össze. Felművelt embertömegek közt ők a kultúra tényezői. Idegenajku népségek körében ők a nemzeti eszme őrei és harcosai. S e nemes hivatásuk közben munkájuk fejében még a mindennapi falat kenyert sem tudták megkapni. Ez a javaslat ezt biztosítja nekik: a mindennapi falat kenyert. Csak éppen annyit, hogy a fizikai megélhetés gondja ne környékezze többé ama jegyzői lakokat, amelyek bástyái az állami akaratnak és templomai a nemzeti eszmének.

A magyar főudvarnagyi bíróság intézménye nagy haladást jelent államiságunk közjogi kialakulásában. E javaslat zajtalan előkészítésében és váratlan benyújtásában mintha valami csipős kormányzati ironia nyilatkozna meg, mely az ellenzék felé nyújtja ki fulánk-ját. Lám (a sorok közt ez csendül ki a javaslatból), lám mialatt ezt a kormányt közjogi meddősséggel vádolták Apponyiéék, az alatt neki felülött egy négy évtized óta észrevétlenül bujkáló sérelem, mely igazán csonkává tette a gyakorlatban a magyar szuverenitást, állami főhatalmaink egyik legfontosabbját: a bírói főhatalmat. Ha magyar embernek póre akadt a királyi ház valamelyik tagjáról, Bécsbe kellett szaladnia az osztrák főudvarnagyi hivatalba

s ott német nyelven követelnie jussát és osztrák bírótól német nyelvű ítéletet elfogadnia. Most ez másképp lesz. A javaslat megszervezi Budapestet a magyar főudvarnagyi bíróságot, ahol ilyen ügyekben a magyar király nevében magyar bírák magyarul fognak ítélezni. És mink, akik a jelenlegi kormány közjogi politikájának szigorú bírái voltunk és maradunk minden oly ponton, ahol cselekvéseivel vagy mulasztásaival az elítélő kritikára rászolgált, nem vonhatjuk meg tőle ezért a reformért az elismerés adóját. Szívesen mondjuk ki, hogy a nemzet közjogi ambícióinak kielégítésében e javaslattal sok leleményességet, nagy ügyességet és dicséretes tetterőt mutatott. S talán nem tulmérés az a várakozásunk, hogy ezen új intézmény nemcsak önmagában marad öröndetes haladás, hanem egyszersmind a katonai bíráskodás helyes megoldásának is útját egyengeti. Hiszen ha a császári Burghól el volt hozható ez a becses zsákmány, akkor talán nem fog leküzdhetetlen nehézségbe ütközni a magyar állam bírói főhatalmának a hadseregben való ugyanilyen mértékű érvényesítése sem. Lehet, hogy a kormány e reform előkészítésénél erre az analógiára nem gondolt. De mi úgy fogadjuk azt, mint első lépést a katonai judikaturának a magyar állam jogkörébe való visszahelyezése felé. S ha a kormány annak idején meghátrálna a katonai őrkök ellenszegülése előtt, szembesíteni fogjuk őt ezzel a komoly és nagy vívmánnyal, amely egy talán még kevésebb természetű ponton öröndetes módon tesz eleget állami szuverenitásunk követelményeinek.

Utóljára emlékszünk meg a legfontosabb javaslatról, arról, amely ezernél több alapítványi helyet szervez a katonai tanintézetekben s ezzel megteremtí a magyar tisztképzésnek teljesen megnyugtató, váratlanul széles alapját. Ezen a révén évente háromszáz magyar tiszt jut a hadseregbe; s mint-hogy a magyar tisztbiány mostanában három-ezerfőnyi, ennél fogva tíz esztendő múltán már meglesz a kellő számú magyar tiszt a magyarországi csapatok összes tiszt állásainak betöltésére. Amit ez a javaslat biztosít, az messze felülmúlja mindazt, amit a nemzeti küzdelem folyamán a közvélemény remélt. A tisztképzés nyelvi reformja azt a biztosítékot nyújtja, hogy a hazánkban tisztképzett ifjak egytől-egyik kellő mértékben fogják a magyar államnyel-

vet birni; s a ma benyújtott javaslat azt a garanciát adja, hogy tíz év letele után csapatainknál egyetlen olyan tiszt sem lesz, aki nemzetünk nyelvében kellően járatos s nemzeti szellemünkhöz kellően asszimilált nem volna.

Ha tehát kortespolitika nyilatkozik meg a mai javaslatokban, az ilyen kortespolitika ellen kevés kifogása lehet a nemzetnek. Biztos, hogy nehéz küzdelmeknek megye elebe a kormány. Lehet, hogy e küzdelmekben elisbukik. De azt, hogy erkölcsi tőkéjét a döntő ütközet előtt meglepő mértékben meg nem gyarapította volna, mátfól fogva nem akarjuk állítani mink sem, akik pedig nem tartozunk a Tiszakabinet táborához. S az ellenzék is beismarhetheti, hogy az a vaskéz, mielőtt fegyvert ragadott volna, becses értékekkel öregbítette a nemzet politikai javait. S ha aztán ez a vaskéz több kárt tesz fegyverével, mint amennyit a nemzet hajlandó lesz eltűrni, ám érje utól végzete. De az a hagyaték, amely a mai nap óta marad utána, áldásaiban tul fogja élni hibáinak és pusztításainak emlékét.

Az ingerkedések napja.

Budapest, március 2.

A birkózó felek már ott állnak a porondon, az öklüket is régen mutogatják egymásnak. Ez még csak megjárja, noha az ember már a türelmet veszti, hogy hát mért nem kezdik már azt a mérközést. De hogy a birkózók utóljára még szavakkal, maliciákkal és gorombaságokkal ingereljék egymást: ez már igazán minden szépség rovására megy. Vigye el az ördög az ilyen birkózókat! Ez ember azt se tudja hamarosan elődönteni, hogy melyiket találja kellemetlenebbnek. Már itt a Heine királynéjával kell szavazni, aki a pap és rabbinus vitatkozását elég klasszikusan döntötte el.

Mert ez a legesunyább ingerkedések napja volt.

A magyar paraszt föltalálta magát ilyen helyzetben. Mikor egy közös tisztet szállásoltak hozzá s a tisztet bántotta a paraszt hidegsége, azt mondta a magyar, hogy csak pukkadjon a tiszt ur. De mikor aztán a közös tiszt úgy akarta respektusra szoktatni, hogy ebédkor kihúzta a kardját s odatette a terítéke mellé, akkor a paraszt kiment az udvarra, behozott egy vasvillát s ő is szépen odatette a terítéke mellé.

— Mit jelentsen ez? — fakadt ki a tiszt.

S a paraszt nyugodtan felelt:

tötte és azzal kivezette a homlokánál meg a szarvánál fogva a két ökröt a kapun, miközben a keselyt ostorral biztatta az anyjuk, merthogy nagyon ráncigálta a saroglyát, ami a kapubukkanónál aztán jól felütötte az állát a szegény párnák. Odakinn János gazda felült a főlhere, a lóborosimákat — amikben a lábait is benne voltak — lelógatta a semmiségbe, maga pedig még visszakiáltott egyet az asszonyra:

— El ne felejd a Julisnak krajeárt adni, hogy egyuttal hozzon újságot is!

Mert most már minden valamirevaló parasztember olvas hírlapot naponta, még a munkában is, minden pihenőnél. Róka Kaján János nem olvas, mert nem tud olvasni, őtet még nem tanították, mert még akkor nem hajtották a gyerekeket ennyire az iskolába, de azért nem marad el a világtul, mert itt van a Julis lánya, az már úgy ért a bötühöz, akár a Négykézláb fiskális, pedig az már csak ért hozzá, mert olyat is ki tud olvasni az írásokból, ami sohase volt bennük. — Node most nem erről van szó.

Odakinn nagyon esunya és üres a határ. Olyan görhes, mint az a két ökör, amelyiken szintén mógalszik a keserves kitélelés. A szörök köcsös, piszkos, befelől ött és kimeredezik az oldalbordájuk. Ilyen rusnya a düllök háta is, olyan, mintha valami árvisz most futott volna le róla s az hagyta volna itt azt a sok gízgizt, kukoricatövet, krumplicsárát s más egyéb szemetet. A böjti szél is még hüvösen legyínget, de ha elcsöndesedik, még izzad is a homloka az embernek a kalap alatt, olyan erőlködéssel sűt a déli napsugár.

Róka Kaján János már jó sok fordulótt csinált a Bakar fiu tagja felül, mikor hallja, hogy a szél ide-odacsapja a füléhez a harangszót.

— Hol késik az a lány? ... No, még egy fordulótt, aztán kifogok, akár jön, akár nem. Hajsz Bimbó!

A felemás előfogát ide-odarángatta a taligát az iszamos süppedékben, így aztán az ekevas se hasított a barázdát nyilegyenesen. Görbe volt biz' a szántás, mint a kaeskarings hegyi patak medre, mert kivált a kesely nem szerette a két jámborabb jószág cimboraságát. No, de így is jó. Helyi helyi már porhanyóbb volt a talaj, ott ment is a munka, mint a parancsolat. Az ekevas nyomán néhány kálomista varju bandukolt egre-ugráva; össze-összeelvádkozván olykor a kövér falatokon.

Érzett a frissen turt földnek az illata mindenfelé. Róka Kaján János szinte megrészegült tőle. Mondogatta is magában:

— Nincs ennél jobb szag a világon. Csak sok volna belüle! Mind, amerre a szöm ellát! ... Lá, pedig van olyan embör, nem is egy, akinek annyja is van! ... Ihol-e, ez a gögös Csik Gerzson ... hiszen ösmertem az apját, csikóbojtár volt az ötvenes években, a rajtaválójánál nem volt egyebe s most, ehun e, a fia már micsoda nagy úr! Csakhogy semmi gyönyörűsége se lehet benne, mert utóvégre is egy csöpp györöke sines. A nélkül pedig a vagyomnak se sok a böcsülete. Ej, csak gyűnne is már az a Julis, no ... Hej, ha az az egy még györök lehetett volna, nem lány! Node így is jó. Egyetlen lány. Jól jár vele, aki elvőzi.

János gazda fütörészni kezdett. Mikorra kiért a borozda végére, ugyancsak lett a szízmája ragadós sárral. Allig bírta lecsutakolni. Az östökének is akadt dolga az ekevason meg a csoroszlyán.

— Na, hóha hó ...

Csakugyan kifogta az állatkáit. Odakötötte a szekér elé s hajított nekik a szénából, az ökröknek a földre, a lónak a saroglyába. Maga pedig vette az östököt bot gyanánt és körüljárta a düllöt — a más földjét is. Mikor a homokhordó-hegy iránt ért: akkor látja, hogy jön a

Julis, hozzá az éltel. De nem egymagában jön. Valami ember lépeget — utána. Ha előtte jönne, akkor atyafi lenne, vagy ismerős. Merthogy az ura nem lehet, mivelhogy még nincs. Msképp, ha volna: az járna elől, az asszony nép utána. Mert így hozzá magával a tisztósság! Így ki tudja, ki lehet az, aki utána baktat? Pedig a Julis biztosan, mert még az újság is ott van a kezében. No majd ideérnek.

Óda is értek. Hát a Bakar gyerek volt. Ez kisérte a Julist. Szép szál legény. Helyke, kemény a járása. Most jött haza a katonaságtul. Az öszszel kellett volna, de hogy-hogy nem, bennartották.

— De mögkéstél, Julisunk.

— E miatt az újság miatt.

— E miatt? — kérdi az apja tréfásan, miközben rámutat a Bakar fiura. A lány elvörösödik.

— Aj, dehogyl!

— Mer mondok, hogy ő is újság minálunk.

— Az ám. Adjon isten. No, mire végzi ken?

— Váringáltam a Julisra. Szántogatok.

— Ilyen korán?

— Jobb korán, mint későn.

— En móg megnizöm azt a kis földet.

— Nizd ám, nizd. Már régön nem láttad.

Nem vészött el.

— No, az majd kitudódik. Árendába' van azóta, hogy odavagyok. Az árendás pedig kizsijja a vérit.

— Nem a! Egész jó kezekbe' van. Hát mi újság odafönn? Lősz-e háboru? Erre sok eső leest. Hő móg majd semmi.

Ezenközben oda is értek a földjeik szélíhez. A Julis előresietett, feje föl hátracsuszott a kendő a nyakára. Szép szöke haja kuszoruba van fonva a fején. Lerakja az ételeit a suba mellé a szekér alá.

— Tudom én, mi dukál. *As olyan késhez ilyen villa dukál.*

Aki erőszakos fenyegetésre orszakkal akar felelni, beszéljen mentül kevesebbet s abban a kevésben áruljon el szándékaitól mentül többet. A szokatlan kés mellé állítsa oda a szokatlan villát. Akkor őt is, szándékát is megértik. De Tisza és az obstrukció folyton csak feleselget, folyton csak ingerli egymást, folyton csak a nyelvét köszörüli. Ez csunya is, haszon nélkül való is. Ilyen bevezetés után az ember nem is érdeklik a folytatás iránt.

Annyi azonban bizonyos, hogy a kockát ma elvetették. Fölösleges itt minden utolsó meg legutolsó admoníció! A meggyőzés eshetősége ki van zárva! Tessék az orszakkal kiurkolni!

Tisza még tett valamit a látszat kedvéért. Kabinetjének tagjai sorra emelkedtek fel az ülés elején, hogy betérjesszék a vívmányokra vonatkozó törvényjavaslatokat, melyek a kormány igéreteinek komolyságát és megbízhatóságát igazolni hivatják. Törvényjavaslatok formájában kialakulva jelent meg a kormány-programm s volt a javaslatok közt olyan is, mely igazi meglepetésszámba ment. A honvédelmi miniszter javaslata, mely *egyszerre ezerhetvenhárom új alapítványi hely* alapítását célozza magyarhonosok számára. Az igazságügyminiszter javaslata, mely a *magyar főudvarnagyi bíraskodás* behozataláról intézkedik. Egész sor fizetésrendezési javaslat, mely a vármegyei tisztviselőket, a községi és körjegyzőket, a felekezeti iskolák tanítóit, a vasutasokat érdekli. Ilyen javaslatok kerültek részben már ma a t. Ház elé, részben pedig mint igen rövid idő alatt megvalósuló ígérek. A javaslatok közt volt a Németországgal kötendő kereskedelmi szerződéshez szükséges felhatalmazás kérése is. Szóval: a Tisza-kormány ebben az utolsó órában lerakta az obstrukció vagy inkább a nemzet elé azokat a javaslatokat, melyek minden beszédnél ékeesebben követelik a parlamenti rend sürgős helyreállítását. De hát ez a nagy javaslat-demonstráció a nemzetnek szolt igazában s azt Tisza, mint okos ember, alig hibette, hogy ezzel az obstrukciót leveszi a lábáról.

Nem is vette le. Ellenkezőleg. Az obstrukciós tábor még napirend előtt megragadta az alkalmat, hogy szóval, kézzel, lábbal, hosszú szónoklatokkal, zajos jelenetekkel és zárt üléssel kimutassa elhatározását. Látnivaló volt, de titkot se csináltak belőle, hogy az obstruktorok most már a végig sértett Apponyi kedvéért is késhegyig mennek. S már a szünet alatt felgyülemlt gravámenek feltalálásán is jellemzően osztozkodtak meg: *Holló Lajos* és a disszidens *Günther Antal*.

— Mig edösapám uram öszik, addig én elmék, mögitatom a jószágot a Bárányék kutján.
— Ugy, ugy. Oszd hozzá egy korsó vizet is.
A Julis elmén. Hajtja maga előtt az ökrököt, a lovat meg vezeti a kötőfékszáron.
— Nem félti ken a lányát?
— Mitől?
— Há: hogy a ló mögrugja. Vagy ott a kutyák rászaladnak.
— Nem köll ezt félteni. Tud ez mindönt, akárcsak egy legén! Még az ekeszarvát is mögfogja. Ugy szánt, hogy jobban se köll.
— Derék embör — lányba! No én körültekintök...

Mig János az ebédjét végezte, Julis a kuton járt, addig Bakar Pista a földjét lépegette. Ráratekintgetett a szántásra, az is az ő apjárul maradt a hűgára, de az eladta ennek a másik embernek. Haj, haj... Csak csóválgatja a fejét. Megin meglépi a szélit. Azt mondja magában: Csak huncut embör ez, nem hijába Kaján a nevel... Az is odapaslog a kalap alul falatozás közben. Aztán megtöri a bieskáját a oszmaszáron, egyet csejtint rajta, veszi az ösztökét és lassan odalépked a Bakar fiu mellé. Az pedig nagyon ki van kelve a képiül és se szó, se beszéd, mérgeesen ráripakodik az öregre:

— János bácsi, azt a kutya áldóját, kend elszántott az én földemből!
— El ám ösém, el. Viesszaszántottam a magamét.

— A magátét?
— Azt hát. Amit tik apránként ellopogattok tőlem.

— Mink a kendéből? Már ne hazudjék kend így szömlátomást! Hiezen csak látnivaló! Mikor mögosztozkodtunk a hugommal: punktu-

ők ingerelték Tiszát, Tisza ingerelte őket s a kórus lassankint megszervezkedett az összes ellenzéki pártokból. Együtt szerepeltek már Holló, Ivánka, Lengyel, Kubik, Nessi, Pap Zoltán s mindazok, akik az obstrukció fénykorában együtt voltak. A zárt ülést kérvén, az ívet is így írták alá, vegyesen. Még Molnár apát is ott volt az aláírók közt.

A zárt ülést pedig két okból kérték. Először azért, hogy az interpellációkig kihúzzák az időt s a katonai vitára ma egyetlen szónokot se kelljen áldozniok. Másodszor pedig azért, hogy a zárt ülésben gorombán megleckéztessék a goromba miniszterelnököt.

S az egész zárt ülés témája ki is van merítve, ha fölmentjük *Ivánka Oszkár* közbeszólását:

— *Államköltségen nevelőt kell fogadni a miniszterelnök mellé!*

Az obstrukció a jó modorból tartott előadást felnőtt miniszterelnökök számára és pedig zárt ülésben. De egyben azt is demonstrálta, hogy se szép szóval, se törvényjavaslatokkal, se fenyegetésekkel nem hagyja magát álláspontjáról leszorítani. Ha tehát a miniszterelnök orszakkal fenyegetőzik, ne vesztgesse az időt, hanem kezdjen mindjárt hozzá.

S ugy lehet, a leszámolás most már gyorsabban is megjön. Nem kell utolsó figyelmeztetés, se legutolsó. Erőszak kell. Az obstrukció nem fél tőle. Sőt attól reméli megerősödését, föltámadását. Legelőbb százyolevan főnyi obstrukció lesz az. S akkor aztán ám cslasson Tisza.

A levegő csupa puskapor, a hangulat csupa tűz. De az explózió ma még nem következhetett be, mert két órakor át kellett térni az interpellációra s ezek ugyan elég érdekesek voltak, de izgalom nélkül valók...

A képviselőház ülése március 2-án.

— Kezdeté délelőtti 10 $\frac{1}{2}$ órakor. —

Elnök: *Perczel Dezso*, később báró *Feilitzsch Artur*.

A kormány részéről jelen vannak: gróf *Tisza István*, *Nyíri Sándor*, *Tallán Béla*, *Hieronymi Károly*, *Ploz Sándor*, *Cseh Ervin*, *Lukács László*.

Elnök: Megnyitja az ülést és bemutatja az iratokat.

(Törvényjavaslatok.)

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot nyújt be a *Német- és Olaszországgal kötendő kereskedelmi szerződés* tárgyalásainak megindításáról, továbbá egy jelentést a rákétbetegségek statisztikai adatainak gyűjtéséről.

Ploz Sándor igazságügyminiszter előterjeszti a *főudvarnagyi bíraskodásról* szölv törvényjavaslatot.

mosan annyit kapott ő, mint én. Egy hajszállal se többet, se kevesebbet. Nahát...

— Most is így van.

— Ha ugy van. Hát csináljuk mög a próbáját. Szélsőségsben kétszáz lépés volt az egész egy tagban, ugy-e? Száz az enyém, száz a kigyelmedé.

— Csak kilenvenkilenc. Egy a mögyire mén. No lépjük... Holt, megállj! Te nagyon katonásakat lépez, hékám — magadnak.

— Hát lépje kend. En azt se bánom. En mindönbe beleegyezők. Csak igazságosan, egyarányosan!

János ujra kezdi az elejétől. De hol aprózza, hol elnagyolja.

— Essék bele a köszvény a ken lábába, nem jól mén ez így, bátya! Mondok egyet, hallja ken.

— Mi lögyön az?

— Hát nyűg! Van a szekeren nyűg, ugy-e? — Amit a ló lábára szoktunk kötni, hogy ne szaladjon? Az van.

— Nohát azt tögyük föl a ken bokájára. Addig lép, ameddig a nyűg engedi, de azt ki köll lépni. Se hosszabbat, se rövidebbet, Érti ken már?

— Értöm, értöm. De tödd csuffá a másik apádat, ne engöm.

— Hát akkor hozzunk inzsellért.

— Az csal; annak csal, aki mögfizet.

— No csak vén gazembör kend!...

— No, te se voltál hiába rab a katonaság-nál. Möglátszik rajtad.

— Vén rabló kend. Földrabló!

Szó szóra mén. Az öreg a fiatal, kevély legénynyel összeecikavodik, Julis már visszafelé jön az itatórúl. Messziről látja, hogy ott valami baj

Tallán Béla földmívelésügyi miniszter törvényjavaslatot ad be a polgárosított határörvidék tanulmányalapjának szabályozásáról.

Nyíri Sándor honvédelmi miniszter előterjeszti a közös hadsereg katonai nevelő- és képzőintézeteiben a magyarhonos ifjak részére létesített 250 alapítványi helyről szölv 1897. XXII. t.-o. módosításáról. (Zajos helyeslés és éljenzés a jobboldalon.) *illetőleg ezen alapítványi helyeknek 1073 helyielyt leendő szaporításáról szölv törvényjavaslatot.* (Hosszantartó éljenzés a jobboldalon. Zai. a baloldalon.)

Bartha Miklós: Megengedték Bécsben, hogy fizessünk! (Zajos ellenmondás jobbról.)

Gróf Tisza István miniszterelnök törvényjavaslatot nyújt be a vármegyei alkalmazottak, községi, kör- és segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) *továbbá az állami anyakönyvekről* szölv 1894. évi törvény módosításáról. Jelzi, hogy a kormány tagjai legközelebb be fogják terjeszteni a *beruházásokról* szölv új törvényjavaslatot, mely a régi javaslatot annyiban különbözteti, hogy az improduktív beruházásokat csökkenti, a produktív beruházásokat pedig szaporítja. Meglehetősen megértő kérdés a kormány kebelében az államvasuti alkalmazottak illetményeinek rendezése is; erre nézve már legközelebb előterjesztést tehet a kormány valamilyen formában. A közoktatásügyi miniszter erősen dolgozik egy törvényjavaslaton, mely a *felekezeti népsikolai tanítók* segítéséről szölv s egy másik javaslaton, mely a *nem magyar nyelvű iskolákban a magyar nyelv oktatás* állami felügyeletéről szölv; e javaslatot idejekorán közzé fogják tenni, hogy a közvélemény is nyilatkozhassék róla.

Elnök: Jelenti, hogy mivel mára négy interpelláció van bejegyezve, a Ház két órakor tér át az interpellációkra. Polónyinak tegnapi felszólalására megjegyzi, hogy a képviselőház akkor, amikor az ismeretes parlamenti vizsgálóbizottságot kiküldötte, nem határozta el, hogy a jelentést soron kívül fogja tárgyalni. Közli, hogy *naprend előtt* megadta a szölv *Holló Lajosnak* és *Günther Antalnak*.

(A bécsi minisztertanács.)

Holló Lajos szóvá teszi, hogy a kormány Bécsben tart miniszteri tanácskozásokat. (Felkiáltások a baloldalon: Szégyen! Gyalázat!)

Madarasz József: Be akarják kebelezni Magyarországot Bécsbe!

Holló Lajos: Közjogi kérdésekben nagyon óvatosnak kell lennünk és nem tűrhető el, hogy a magyar parlament lemondjon rendelkezési jogáról. A kormány alkotmányserelmét követett el, amikor nem a székhelyen, hanem az osztrák fővárosban gyűlt össze minisztertanácsra. Felpanaszolja, hogy a magyar miniszterek a delegációban hátrább ülnek, mint a közös miniszterek és hogy a delegációban olyan határozatokat is hoztak, amelyek minoseknek öss-eüfűgésben a közös költségvetéssel. Erre a delegáció nem illetékes. (Hejjeslés a baloldalon.) A közös miniszteri tanácskozáson a közös kormány tagjai diktálnak a magyar minisztereknek.

Gróf Tisza István miniszterelnök megjegyzi, hogy tökéletesen egyetért *Hollóval* arra nézve, hogy a magyar parlamentnek rendelkezési joga fölött gondosan kell őrködni. Igaz. Nem szabad megengedni, hogy a kisebbség erőszaka a parlament akaratának érvényesülését megakadályozza. (Zajos helyeslés a jobboldalon. Felkiáltások balról: Szavazzassa meg az uonokot a többséggel.) Második megjegyzése az, hogy a kormány és a szabadelvűpárt katonai programja tiszta, abba belemagyarázni nem enged semmit, de belőle letagadni sem akar semmit. A kormány

van. Az apjának jár a keze, mint a szélmottolla. És a kezében az ösztökevas villag. Ni, dukodnak... Az apját hátrálökte a legény. Ez pedig azonhamar megtántorodik. Talán elcsuszott. A földön fekszik. Az apja emeli rá az éles szerszámot, hogy a földön is üsse, vagy már meg is ütötte... Sikolt a lány:

— Edösapám, ne bántsa kigyelmed!

Mikorra Julis lélekszakadva odaér, akkor az apja már jön visszafelé. Fehér az arca, mint a vászonkorsó. Zihál a melle. Dohog:

— Még engöm ráncigál? Engöm mer möglükdödni? Engöm gazemböröz?... Azér, hogy katoná vótál, majd mögtanítalak én möresre... na, nízze mög az embör! En rajtam ki nem fogsz!

— Edösapám, mit tött kigyelmed?

— Leütöttem.

Julis odaszalad a legényhez, aki a földön elterülve fekszik. Kalapja mellette. Folyik a vér a fejéből. Julis lekupja a maga hajáról a kendőt, vizet önt rá és mosogatja vele a legény véres homlokát. Jó sokáig. A legény felnyitja a szemét.

— Te vagy az, Julis?... Hm... hm... Egy kicsit megszédültem... Nincs semmi baj. Hanem az apád az életével fizet még ezért!

A lány lenyírágzsin szemére fátolt von a kicsorduló könnyü.

— Ne bántsa az edösapámat. Ne bántsa, ne bántsa!...

A legény talpra áll. Levergeti magáról a sarat. Ránéz a lányra, nagyon mélyen belenez a szemibe. Megfogja mindkét kezét.

— Jó. Ha te mondd, hát nem bántom. Majd csak elcsináljuk valahogy...!

Ketten egymás mellett odamennek a szekérhez, ahol már Róka Kaján János megin azzal foglalatokodik, hogy eke elé fogja a jószágait. Már pipára is gyujtott. Kifújta magát. Szó ami

három hónap alatt a tisztképzés reformjára vonatkozó kérdéseket majdnem teljesen megoldotta, helytelen tehát az a szemrehányás, hogy a program még fontos pontját még nem valósította meg. Az ideges hangulat erre nem volt alkalmas, de a kötelezettséget be fogja váltani és a kérdéseket sem akarja elhúzni. A delegáció határozatai nem mondtak túl a törvényes kereteken; az igaz is természetes is, hogy az eszméserébe beleegyeztek a költségvetéssel szorosan össze nem függő kérdések, de azok nem voltak határozat tárgyai; az pedig gyerekes szempont, hogy a delegációban hol ülnek a miniszterek. (Helyeslés a jobboldalon. Zaj balfelől.) Kerekén tagadja, hogy a közös minisztereknek döntő befolyásuk volna magyar kormányválságok elintézésében; sokkal jobb kezekbe van letéve az alkotmány e részének védelme, semhogy gyanu merülne fel, hogy a magyar király magyar ügyekben más tanácsosok véleményét is döntőknek fogadná el, mint a magyarokét. (Zaj a baloldalon; felkiáltások: *Chlopy!*) Ezek az állítások egyenesen a korona ellen irányuló gyanúsítások (Felkiáltások balfelől: Senki sem beszélt a királyról!) A közös miniszteri tanácsokosok nem hoznak határozatokat szavazatbőrséggel; ott semmi más nem történik, mint megbeszélés és megállapodás egyértelműséggel.

Báró Kaas Ivar: Az összbírdalom!
Kubik Béla: Nagy baj az! Szégyen! (Nagy zaj a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Az ilyen kötekedő közbeszólások őt nem zavarják...

Kubik Béla: Csak fájdalmat fejezem ki!
Gróf Tisza István miniszterelnök: ... azok a közbeszólások nagyon jellemzik a szellemi nyírt. (Nagy zaj a baloldalon.)

Igenis, töredelmesen bevallja, hogy a magyar kormány tagjai Bécsben minisztertanácsot tartottak; a dolog úgy történt, hogy február 21-én a magyar kormány még Budapesten reggelről estig tárgyalta a most benyújtott törvényjavaslatokat, de nem végezhette el az egész anyagot; a következő héten, mivel az igazságügyminiszter kivételével az egész kormány Bécsbe szökött, a hivatalos kötelezettségei, ott tárgyalta a függőben hagyott két törvényjavaslatot sőt elcsábították az igazságügyminisztert is Bécsbe.

Bártha Miklós: Ez cizmes, kérem!
Csávolszky Lajos: Menjenek Bécsbe, de maradjanak is ott!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Másnap este nem volt minisztertanács; a kormány tagjai az udvari díszbédre voltak hivatalosak. Később megkínálta miniszterassitál teával, beszélgettek szép asztalok körül, színházról, talán politikáról is, de minisztertanács nem volt. (Felkiáltások balról: Ez a gyerekeskedés!) Hát bűn volt, hogy a magyar kormány még Bécsben is dolgozott? Jól tudja, hogy a kormány székhelye Budapest, de azt nem tiltja semmi törvény, hogy a miniszterek ne mehessenek el a fővárosból; minisztertanácsot is lehet tartani másutt, de az természetes, hogy a határozatokkal a kormány a magyar képviselőház elé tartozik lépni. Megtörtént, hogy valamely beteg államőrül ágyánál tartott a kormány minisztertanácsot, sőt volt ilyen a kül földön is.

Rákosi Viktor: Matyas király Bécsben!
Gróf Tisza István miniszterelnök: A külföldi minisztertanácsok eseteiről a történelmi feljegyzések hiányosak. (Felkiáltások balfelől: Csak hogy Matyas király el is fogalta Bécsét!)

Báró Kaas Ivar: A norvég miniszterek nem mennek Stockholmra tanácskozni!

Gróf Tisza István miniszterelnök: Ha csak ennyi bűnt tudnak ráolvasni, azt még nyugodt lélekkel elviseli.

szó, meg is rökönnyödött egy kicsit. De azért keményen mondogatja:

— Hát Pista, amit kerestél, megkaptad. Hanem azért hasítod ki a mőszyet, ott, ahun te akard. En már mindonbe beleegyesülök. Oda se hederítök többet semminek. Ezzel a kicsivel én már ugyse löszök kődusább. Leikdöl rajta, tödd, amit akarsz. Haj Bimbó, Virág...

— Alljék kend csak mög egy szóra, bátya. Nem ugy lösz az. Kész az engödelöm.

— No hát, hiszen én se ugy akartam egészen.

— Azon már tulvagynuk. Nem kend az oka, hanem ennek is a katonaság, hogy ott csitiro vágják az embör haját. Mäsképp nem vágta volna ken be a fejem. Kiheveröm én ezt. Kimosogatta a hugom, ehun e... Kész az engödelöm, mondom, de csak egy föltétel alatt.

— Mi lögyön az voltaképpen?

— Az a darab föld, amit most ken bir, ugyis a mi ősi jussunk. Csak hogy a testvérom tuladott rajta. Ezt én vissza szeretném kapni. Félig már ugyis mögváltottam a véröm hullásával...

— Mög akard vönni? Nincs annyi pénzöd!
— Hátha lösz?
— Sohase lösz!

— Tudok más módját is, hogy a két birtok ujra egygyé lögyön.

— Ha tudsz, mondjad. De hiába mondom. Most nem mondhatom.
— Hát mikor mondhatsz?

— Majd uj borkor, az ősszel. Addig az isten áldja kendet. Tegöd is, Juliska...

A lány areát elöntötte a láng. A legény lassan ellépegetett. Hátra se tekintett többé. A lány hosszan néz utána...

Holló Lajos azt válaszolja a miniszterelnöknek, hogy a magyar minisztereket nem is szabad Bécsbe rendelni. Aki pedig azt illeti, hogy a kisebbség nem engedi a többség akaratának érvényesülését, arra az a megjegyzése, hogy az ellenzék ezt a jelenlegi miniszterelnök atyjától tanulta. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Günther Antal igazat ad a miniszterelnöknek abban, hogy a miniszterek jöhetnek-mehetnek; de már a minisztertanács nem mehet el a fővárosból, mert az jogi személy, helyhez kötött, mely székhely nélkül nem létezik. (Helyeslés a baloldalon.) Az is igaz, hogy háboruban máshol is tartottak minisztertanácsot, így volt a francia háborúban is, csak hogy ez amaz internacionális jogelv alapján történt, amely azt mondja, hogy a hódító sereg sarujának tapán viszi a boni földet idegen országba. (Tetszés a baloldalon.) A miniszterelnök feljoga megdöbent. Alkotmányjogukba és tételek törvényünkbe ütközik, hogy minisztertanácsot másutt is lehessen tartani, ne csak Budapesten. Egyesen tiltja ezt az 1878: törvények. A miniszterelnök meg akarja honosítani a diktatoriális rendszert, amely a felelősséget csak felfelé ismert, lefelé nem. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Ugy látja, hogy a kibontakozás egy nagy akadályba fog ütközni és ez az, hogy a miniszterelnök közjogi értéke fogyatékos. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Csodálkozik azon, hogy amikor minden komoly hazafi aggódó lélekkel várja a kibontakozást, akkor azokról a padokról is akad valaki, aki ilyen frívól gyerekes dolgokról tölti akar kóvacsolni. (Nagy zaj a baloldalon. Felkiáltások: Ez már mégis sok! Utasítsa rendre az elnök! Nem tűrik ezt a hangot! Rendre! Rendre!)

Elnök: Tudni fogom kötelességemet! (Felkiáltások: Rendre! Kérek csendet!)

Báró Kaas Ivar: Az elnök a balfélre süket!
Günther Antal nem érti, mivel adott okot a miniszterelnöknek ilyen személyes támadásra, holott az ő érvelése tárgyalások volt és a jogi argumentumokra szorítkozott. Azt válaszolja a miniszterelnöknek, hogy ne kövessen el a kormány törvényt sértést és ne üzzön frívól jeltéket az ország jogaival. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök a történelmi igazság érdekében megállapítja, hogy a szigorúan tárgyalagos érvek abban esnosodnak ki, hogy a kibontakozást a miniszterelnök személye akadályozza. (Ugy hanz balfelől: Ugy is van!)

Elnök: Kéri Sghyt, hogy ne szöjlon közbe. (Nagy zaj a baloldalon. Felkiáltások: A miniszterelnököt utasítsa rendre!)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Be fogja látni mindenki, hogy személyes ellü támadás van abban, ha róla azt mondják: közjogi érzelme gyöngye lábön áll. Ezzel szemben jogosult volt részéről is a politikai természetü személyes ellü vágás. (Élénk helyeslés jobboldalon.)

(Személyes kérdésben.)

Kubik Béla személyes kérdésben megjegyzi, hogy a miniszterelnök egy közbeszólására, amelyben semmi sértő sem volt, sértéssel felelt: Gyerekeskedés! A parlament nivóját leszállítja az ilyen megjegyzés! A miniszterelnöknek nem volt oka erre a személeteskedésre és gorombáskodásra s azért visszautasítja azt. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: A visszautasítás közömbös dolog. Vagy talál valakire nézve egy megjegyzés, vagy nem. Ha nem találó, felesleges a visszautasítás. Ha találó, akkor hiábavaló. (Zajos helyeslés a jobboldalon.) Különböen akit nem illet, ne vegye magára.

Longyel Zoltán a házszabályok címén be akarja bizonyítani, hogy az elnök hiába erősködik most, még sem tudja kötelességét. Öt mentelmi esetet sorol fel, amelyekben a bizottság íté et hozott, de az elnök nem szerzett érvényt ama határozatoknak. Kéri az elnököt, hogy vigye a Ház elé azokat az elkészt határozatokat.

Elnök: Igéri, hogy tájékozódást fog szerezni s aztán intézkedik.

(Mentelmi bejelentés.)

Olay Lajos szóvá teszi, hogy hónapok teltek el a parlamenti vizsgálóbizottság jelentésének beérkezése óta, a vádakat még mindig súlyosan terhelik a volt miniszterelnököt, de azért a Ház nem iparkodott világosságot deríteni erre a homályos afférre, a volt miniszterelnök pedig ma holnap ismét tagja lesz a kormánynak. Meg kell végre tudnia az országgnak, igazak voltak-e a vádakat, hogy a miniszterelnök két képviselőt megvesztegetés után hivatalának teljesítésétől el akart téríteni. A parlamenti bizottság vizsgálata szerint a vádakkal alapuk volt. (Zajos helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.) Bejelenti ezt a mentelmi esetet gróf Khuen-Héderváry Károly ellen. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Átteszi a bejelentést a mentelmi bizottsághoz. Tudatja, hogy husz képviselő zárt ülést kért. Elrendeli a karzatok kiürítését.

(Zárt ülés)

Báró Felltssch Arthur elnök a zárt ülést megnyitja és felhívja Holló Lajost az összehívás megindoklására.

Holló Lajos: A Bécsben tartott minisztertanács ma szel özteltetvén tárgyalagos beszédben, erre válaszolva a miniszterelnök töle nem szokatlan, de e parlamentben eddig szokatlan hangot használt. Ezt a modort nem lehet megtörles nélkül hagyni. Az alkotmányjogi aggódalmakkal szemben frívól módon azt mondja, hogy ők szép asszonyokról is beszéltek. A miniszterelnöknek meg kell gondolnia, hogy mit fog beszélni. Elkoboznak sajtóorgánuma, amely a miniszterelnököt kritizálja, igaz, nem oda való hangon, de ugyanakkor a miniszterelnök engedi, hogy sajtója a legdurvábban inzultálja az ellenzékét.

Ivánka Oszkár: Gyanusít, rágalmaz, aztán visszavonja!

Holló Lajos: Az az állás nem tür meg ilyen meggondolatlan beszédmodort. A miniszterelnöknek, sajnos, rossz iskolája volt, mert olyan légkörben nevelkedett, ahol csak hízolgést látott, de a kritika szele sohasem érintette. Innen a gög és üres semmi-bevévés durva hangja, melyet türni nem vagyunk kötelesek. A zárt ülés szükséges volt a nagy közjogi sérelemmel szemben, mely a miniszterelnök tapintatlanságából származott.

Szederkényi Nándor szerint újabb időben bárki bármit tesz, az a szempont a döntő, hogy ez által nem részesülnek-e támogatásban a nemzeti ölékért küzdők. Ha valaki felszólal, mindjárt obstrukcionista.

Az a hely nem ad jogot a miniszterelnöknek, hogy lenézzé a küzdő ellenzékét. Politikai kritikát gyakorolhat, de nem nézhet le bennünket s kikerjög magunknak, hogy még egyszer ly hangon merészkedjék rólunk beszélni. Az elnök nagyon figyel minderre, ami az ellenzéki padokon történik, de minden illetlenséget elnéz a kormányelnök széken. Günther beszéde alkotmányjogi magyarázat volt 'minden személyeskedés nélkül, egyszerű kritika volt s a miniszterelnök ezt már személyes sértésnek vette s frívól módon a mi pártunkat lenézte. Hát mit tettünk mi?

Bártha Miklós: Talán petróleummal kereskedtünk?

Szederkényi Nándor: Nekünk még felszólalunk sem szabad, de ő azait Bécsben minisztertanácsot tart. Pitreinek udvarol s feladja a nemzet jogait. Ez a miniszterelnök rendszere.

Okolicsányi László: A miniszterelnök szokott hangja s immár szokott modora adott okot a zárt ülésre. Ezt türni nem fogjuk s minden alkalommal kellő retorzióval fogunk élni.

Ivánka Oszkár: Államköltségen nevelő-intézetet fogunk számára nyitni.

Okolicsányi László: Nem vagyunk olyan szerencsés helyzetben, mint ő volt gyermekkorától — de van még nekünk is önértetünk, mely nem engedi eltérni ezt a viselkedést.

Ivánka Oszkár: Alighogy kijött a bajusza, már bankot alapítottak számára!

Okolicsányi László: Ez a hang nem alkalmas a békés megnyugásra. A miniszterelnök készkarva provokál s személyes ténre akarja vinni a dolgot.

Gróf Batthyány Tivadar: Mint hogy ma a napirendre ugysen kerül a sor, nem fog az ország idejéből ellopni semmit, ha felszólal. Neki kedvenc foglalkozása a közgazdaság, az obstrukció nem pártolja s ebben egyezik a miniszterelnökkel.

Ivánka Oszkár: Menjen baba Geszire, ott gazdálkodhat! Magyar ember üljön abba a székbe!

Gróf Batthyány Tivadar: Güntherre ráfogta, hogy az obstrukciót támogatja. Senkire sem illik oly keressé ez a vád, mint a volt' nemzeti párt. Gróf Apponyi Albertet s az őt követőket a miniszterelnök ugy támadja a delegációban, hogy nagy okuk lett volna ezt szóvá tenni, s mégsem tették nehogy az obstrukció támogatásával gyanúsítsák őket. Ha a miniszterelnök tárgyalagos választ adna, ugy sokszor biztosítaná a sima tárgyalást, de mindig provokál. Kéri hogy jövőre mindnyáján tartsák meg a parlament hangot és ílemet.

Molnar Jenő: Mint ember érti a miniszterelnök idegességét hogy Bécsben nem tudott semmit kieszközölni, de mint politikus konstatálja, hogy a miniszterelnöknek nem sikerült az animozitást, melylyel az ország fogadja esuntait. Egész szótárt lehetne ma már a miniszterelnök gorombaságából összeállítani. A Kossut-párt elem volt, de mihelyt lezserlett, bigadt, komoly politikusok lettek. Ő is európai diplomata lenne azonnal, ha nem obstrukálna.

Rosenberg Gyula: Próbáld meg!

Molnar Jenő: Nem azért küldték ide, hogy a miniszterelnök kedvében járjak, hanem hogy függetlenül megmondjam véleményemet. Ha a miniszterelnök ezt az erlyt Bécsben alkalmazta volna, talán haszna lett volna az országgnak. A miniszterelnök e tárgyalási modort ki kell küszöbölölni, az nem segíti ö a kibontakozást. Ha annyira szívén fókusz az ország békéje, hozza meg azt a hazafias áldoat, hogy elmegy az utból. Akárki jön utána, ezzel a programmal nem boldogul. Tessék az utódnak a nemzethez közeledni.

Elnök a zárt ülést berekeszti.

(Interpellációk.)

Vássonlyi Vilmos meginterpellálja a kereskedelmi minisztert a szombathelyi üzemeltetés vasuti alkalmazottainak söréme miatt. A szombathelyi üzemeltető nem adott szabadságot az aradi vasutasok gyűlésére kiküldött bizalmi férfiaknak, holott nem voltak szolgálatban és noha a szegedi debreceni és zágábi vasuti alkalmazottak megjelenhettek a gyűlésen. Nem akarja a vasutasoknak amugy is igazolt kedélyét ekeseríteni, de kérdeznie kell a minisztert, helyesli-e az üzemeltetőnek ezt az eljárását és hajlandó-e intézkedni, hogy a vasutasok a törvény és a fegyelm korlátain belül szabadon folytathassák mozgalmukat. (Helyeslés a bal- és szélső baloldalon.)

Rákosi Viktor kéri az elnököt, intézkedjék, hogy a belügyminiszter hallgassa meg interpellációját, mely fontos ügyekről szól és kívánatos, hogy a miniszterelnök nyomban válaszoljon. (Helyeslés a szélső baloldalon.)

Elnök: Megjegyzji, hogy az elnökség nem kényserítheti a minisztereket erre. (Zaj a baloldalon.)

Rákosi Viktor: Akkor nem tartja meg interpellációját. (Helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Akkor következik a másik interpelláció.
Krasznay Ferenc: Pártja megbízásából akar a választói jog reformjáról interpellálni; a miniszterelnök választást teszi függővé az egész párt magatartását, azért kell, hogy a miniszterelnök jelen legyen, különben ő is eláll az interpellációtól. (Élénk helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Következik az utolsónak bejegyzett interpelláció.

Szederkényi Nándor a bácsmonostoriak panasza miatt intéz kérdést a földmívelési miniszterhez.

Tallian Béla földmívelésügyi miniszter azt válaszolja, hogy a panaszokat ismeri, egy küldöttséget juttatna ebben az ügyben. Elrendelte a vizsgálatot és a törvény értelmében sürgősen fog intézkedni. (A társaság helyeslés. A miniszterelnök a terembe lép)

(A kolozsvári színház.)

Rákosi Viktor felpanaszolja, hogy a belügyminiszter anketéket tartott a kolozsvári színház építése tárgyában s az anketé tagjai az építéshez nem is értenek; a szakértői küldöttségekkel járultak a miniszterelnök elé és figyelmezteték, hogy a magyar építőművészetnek szegénységi bizonyítványt állít ki, ha a kolozsvári színházat bécsi építészekre bizzák. Felolvassa báró Bánffy Dező véleményét, amely élesen elítéli a miniszterelnök eljárását; Bánffyban a politikai bátorságnak olyan nagy jókát tiszteli, amennyi egyetlen bukott miniszterelnökben sem volt. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Jó lesz nem dicsőíteni Bánffy-t!) A miniszterelnök mégis kiadja a bécsi Fellner és Helmer cégnek az építést, mert — urmond — erkösi kötelezettség. Mi volt az az erkösi kötelezettség? Hissz még megérjük, hogy a budapesti Nemzeti Színház is Fellner és Helmer fogja építeni. (Ugy van! a bal- és szélsőbaloldalon.)

Gróf Tisza István miniszterelnök: Erdemlegetesen akkor fog válaszolni, ha majd a kiküldött bizottság meg fogja tenni jelentését. Nem ismer más erkösi kötelezettséget, mint azt, amely az ország érdekét tartja szem előtt. (Elnök helyeslés a jobboldalon.) A kolozsvári színház építésének kérdésében az a szempont vezet, hogy a színház megfelelően céljának a nemzeti kultúra terjesztésére alkalmas legyen. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Azért kell bécsieknek építeni!) Ebből a szempontból mindegy, hogy magyar ember vagy külföldi építi-e? Zajos ellenmondások a szélsőbaloldalon.) Az a kérdés, hogy lenet a színházat odiszérián építeni. Ezért kell olyanra bízni az építést, aki a sok ezer célszerűség szempontját sokévi tapasztalatból ismeri, akinek e téren érdemei vannak.

Rákosi Viktor: Az babona!

Gróf Tisza István miniszterelnök: A bécsi Burg-színház nézőterét százszázalékos árán kellett átépíteni. Jobban szolgálja a magyar kultúrát, ha idegen építész terveit után jó lesz a kolozsvári színház, semmint ha magyar ember alkalatlan színházat építene. Itt nincs szó művészi kérdésről, ez tisztán célszerűség kérdése. (Helyeslés a jobboldalon. Ellenmondás balról.) A magyar építészeknek nincs okuk érzékenykedésre. (Közbeszólások: Minden munkát külföldiek kaparitanak el!) Egy négyszázszor forintos épület tervezése miatt egyetlen egy magyar építész sem fog éhen veszni.

Rákosi Viktor: Ötvenezer forintot kap a bécsi cég a tervezésért.

Gróf Tisza István miniszterelnök: Bátran vád alá helyezhetnének engem, ha egy ilyen épület tervezésért 50.000 forintot adnék. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Pártja felmentene!) Talán még az sem egészen. A magyar építészek tiltakozásának az ellen, hogy ezt a szempontot előtérbe helyezzük. Fenntartja a határozásának szabadságát abban a tekintetben, hogy kinek adja ki a megbízást és annak idején, mikor a kérdés elődli, végleges választát meg fogja adni. (Helyes és jobbról.)

Rákosi Viktor: Nem veszi tudomásul a miniszterelnök előzetes választát. A miniszterelnök azt hiszi, hogy a világon csak a Fellner és Helmer cég tud színházat építeni. A budapesti Operaház magyar művész tervezte, pedig az csak pompás színház. (Helyes és a szélsőbaloldalon.)

(A választói jog reformja.)

Krasznay Ferenc pártja megbízásából kifejti, hogy a választói jog reformja a törvényhozásnak régi tartozása a nemzetet szemben. Egész Európa nagy lépésekkel halad előre a választói jog kiterjesztésében, csak mi maradtunk el. A függetlenségi párt az általános választói jogot kívánja, de egyelőre még a népszűrésűs árán is hajlandó volt a békére, mert bízott a kormány ígéretében és legalább a választói jog reformjával minél hamarabb meg akarta ajándékozni a nemzetet. Pártja ezt a reformot tartja a legbecesebbnek az ugynevezett vívmányok között és éppen azért megdöbönt azon, hogy a kormány egy kálvária lapja, a *Magyar Nemzet*, aggodó körültekintést emleget, a választási jog reformjáról szólna. Kérdi a minisztereket, vajon az a cikk a kormány álláspontját és szándékát tolmácsolja-e?

Gróf Tisza István miniszterelnök azt válaszolja, hogy a választási jog reformkérdésében el foglalt álláspontjához változatlanul ragaszkodik s a t semmi irányban nem módosította. A legnagyobb energiával szentelte a tárgyalásokat, most sürgősen gyűjtötte a statisztikai adatokat s mihamarabb az anyag együtt lesz, átterjeszti a törvényjavaslatot. (Elnök helyeslés a jobboldalon.)

Elnök: Az ülést délután 3 órakor bezárja.

Új törvényjavaslatok.

Budapest, március 2.

A képviselőház mai ülésén a kormány be-terjesztette a már jelzett nagyfontosságú törvényjavaslatokat és még néhányat, hogy az obstrukció veszedelmesen káros üzemével szemben tanúságot tegyen a maga komoly és céltudatos törekvéseiről. Alább mind e törvényjavaslatokat ismertetjük.

A vármegyei tisztviselők fizetésrendezése.

A kormány a képviselőház mai ülésében be-terjesztette a vármegyei alkalmazottak illetményeinek szabályozásáról szóló javaslatot is. A megokolás szerint ez a javaslat hármas célt akar szolgálni: 1. a vármegyei alkalmazottak anyagi helyzetének megfelelő javítását, mert ez a javítás még sokkal fontosabb a vármegyei tisztviselőknél, akiknek helyzete az időleges alkalmaztatás és a választási esélyektől függő előmenetel rendszertelensége miatt még az államiakénál is súlyosabb; 2. az illetmények egységes alapon való rendezését, mert jogosulatlan, hogy egy kis vármegye sokat dolgozó tisztviselője kisebb javadalmazást kapjon, mint a gazdagabb vármegye hasonló tisztviselője, és mert a társadalmi igazság kiegyenlítése érdekében is meg kell teremteni az egyensúlyt azok javadalmazásában, akik egyenlő hatáskörben az állam érdekeit szolgálják; végre 3. a közigazgatás szervezeti reformjának előkészítését, mert a nélkül, hogy magának a szervezeti reformnak elebe vágna, az anyagi részt már előre megoldja.

A javaslat szövege szerint így hangzik:

Törvényjavaslat

a vármegyei alkalmazottak (tisztviselő, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet) illetményeinek szabályozásáról.

1. §. A vármegyei tisztviselők (tisztviselő, segéd- és kezelő-személyzet) — a gyakornokok kivételével — fizetés és lakáspénz tekintetében az állami tisztviselőkre nézve megállapított VI—XI. fizetési osztályokba soroztatnak, úgy, amint ezt a törvény kiegészítő részét alkotó kimutatás feltünteti, s ugyanazon illetményekben részesülnek melyek az állami tisztviselők megfelelő fizetési osztályaira nézve törvényben vagy törvényes felhatalmazás alapján kibocsátott rendeletben meg vannak alapítva.

2. §. Az aljegyzők, ideértve az árvászéki jegyzőket is, a VIII—X. fizetési osztályokba soroztatnak, úgy, hogy a vármegyénként egy aljegyző (első aljegyző) a VIII. fizetési osztályba, a többi aljegyzői és az árvászéki jegyzői állások (mint második, illetőleg harmadik osztályú aljegyzői állások) pedig a IX. és X. fizetési osztályok között egyenlően oszthatnak meg. Ha azonban az aljegyzői állásoknak (egy első aljegyzői állás kivételével) összes száma egyenlően fel nem osztható: a fős számú állást a XI. fizetési osztályba kell sorozni.

Ugy a fizetési osztályokba, mint a fizetést fokozatokba való első beosztásnál első sorban a jelenlegi elnevezési sorrend (I., II., III., IX., X. stb. aljegyző), másodsorban a jelenlegi illetmények, harmadsorban az ugyanazon állásban eltöltött szolgálati idő irányadó.

3. §. A szolgabírói állások (mint első, illetőleg második osztályú szolgabírói állások) a IX. és X. fizetési osztályok között vármegyénként egyenlően oszthatnak meg.

Ha azonban a szolgabírói állások összes száma egyenlően fel nem osztható: a fős számú állást a IX. fizetési osztályba kell sorozni.

Az első beosztásnál az ugyanazon állásban eltöltött szolgálati idő irányadó.

4. §. Ugy az aljegyzők, mint a szolgabírák az egyik fizetési osztályból a másikba választás után lépnek.

5. §. Azon főszolgabírák részére, akik legalább 15 évi főszolgabírói működésük ideje alatt a közigazgatás terén kiváló érdemeket szereztek: a vármegyei közgyűlés indokolt terjesztése alapján a belügyminiszter a VII. fizetési osztályba való előléptést engedélyezheti.

6. §. A tiszteletbeli tisztviselő csak akkor lép az illető állással egybekötött illetmények élvezetébe, ha erre az állásra megválasztatik, illetőleg valósággal ki-nevezetetik.

A tiszteletbeli állásban eltöltött szolgálati idő s magasabb fizetési fokozat, illetőleg fizetési osztályba való előlépés szempontjából sem jön figyelembe.

7. §. A közigazgatási gyakornokok vármegyei tisztviselők. Fizetés természetével bíró évi segélyadjuk 1000, 1300 és 1600 korona összegben állapítatik meg, mely összegbe az egyes vármegyékben megállapított lakáspénzek beszámítanak.

A gyakornoki állások a megállapított segélyadj-fokozatok között vármegyénként egyenlően oszthatnak meg. Ha azonban a gyakornoki állások összes száma egyenlően fel nem osztható: a fős számú állásokat arányosan, a magasabb segélyadj-fokozatokba kell sorozni.

Az első beosztás a kalmával a gyakornoki minőségben eltöltött szolgálati idő irányadó.

A gyakornokok a magasabb segélyadj-fokozatokban e fölött üresedéshez képest lépnek elő.

8. §. A vármegyei szolgaszemélyzet tagjainak (háztartásigazgatók, kaposok, huszárok, bajdok, tisztiszol-gárk, hivataliszol-gárk stb.) fizetése és lakáspénze az állami állások és szolgák illetményeinek megfelelő összegben állapítatik meg.

A belügyminiszter felhatalmaztatik, hogy ezen személyzetnek a fizetési fokozatokba való beosztását a pénzügyminiszterrel egyetértéssel rendeleti úton fog-ganatossával.

9. §. A vármegyei alkalmazottaknak járó fizetések és lakáspénzek a vármegyei költségvetésébe ezen törvény alapján megállapított összegekben állítatnak be és az 1886. XXII. t. c. 47. §. i) pontjának ezzel ellenkező intézkedései hatályukat veszítik.

10. §. Azok a jelenlegi vármegyei tisztviselők, akiknek az e törvény szerint járó fizetés és lakáspénz-illetményeknél magasabb javadalmazásuk van a többletet mint személyi pótléknak az eddigi hatályával továbbra is élvezetében maradnak. E személyi pótlék ott ahol a vármegyei alkalmazottak javadalmazásánál eddig vármegyei pótládó vagy vármegyei alonok is igénybe vették, ezen fedezeti forrásokból terhelik.

A személyi pótlék a fizetés, illetőleg lakáspénz emelkedése esetén a fizetési, illetőleg lakáspénz-többlet erejéig beszűntetetik.

A törvény életbe lépése után a vármegyei tisztviselőknak nyugdíjba is beszámítható s emelvényi pótlék nem nyújtható.

11. §. Vármegyékben új hivatali állások ezentúl csak VI—XI. fizetési osztályok vaamelyikére megállapított javadalmazással rendszeresíthetők.

12. §. E törvény rendelkezései a vármegyei alkalmazottak részére a fizetésen és lakáspénzen kívül megállapított egyéb illetményeket (uti, irodai, ruházati stb.) nem érintik.

13. §. E törvény rendelkezései 1904. évi január hó 1-től számított joghályváltal érvényesek.

Az ezen törvény hatálybalépéig eltöltött szolgálati időt az igények egyenlőenkeleti megállapításánál úgy kell számbavenni, mintha az e törvény hatályának tartama alatt lett volna el.

Az ezen törvény alapján járó magasabb fizetést 1904. évi január hó 1-től kezdve, a lakáspénztöbbletet azonban ott ahol a lakásbérnegyed január hó 1-ével nem esik össze, az emeltet napot követő lakásbér-negyedől kezdve kell kiutalványozni.

14. §. A vármegyei alkalmazottak illetményeinek e törvény által történt rendezése folytán 1904. évben előálló többszükségletet a belügyi tárca 1904. évi kezeltetésében az átmeneti kiadások megfelelő címének külön rovata a-ti kell elszámolni.

Az 1905. évtől kezdve a vármegyék közigazgatási árva- és pályamutatási kiadásait az ezen törvény szerint megállapított illetmények számbavételével kell belügyi tárca költségvetésébe beletartani.

15. §. E törvény a kihirdetés napján lép életbe. Végrehajtásával a belügyminiszter és a pénzügyminiszter bnatnak meg és egyuttal felhatalmaztatnak, hogy az állami alkalmazottak illetményeire vonatkozó törvényeknek és rendeleteknek intézkedéseit a vármegyei alkalmazottakra megfelelően kiterjesztsek.

A vármegyei tisztviselők fizetési osztályait a következő kimutatás tünteti fel:

VI. fizetési osztály: Állpán.

VII. fizetési osztály: Főjegyző, árvászéki elnök, főügyész, főszolgabíró.

VIII. fizetési osztály: Főorvos, I. aljegyző, főszolgabíró, árvászéki elnök (elnök-helyettes, tanácsvezető).

IX. fizetési osztály: Alügyész (árvászéki ügyész), II. osztályú aljegyző, I. osztályú szolgabírák, levéltárnok, irodaigazgató.

X. fizetési osztály: III. osztályú aljegyzők, II. osztályú szolgabírák, árvászéki fogalmazó, vármegyei orvos, járási orvos, allelvéltárnok (levéltári segéd), közvezető, irodatiszt, nyilvántartó, íktató, kiadó, irat-tárnok, (árvászéki levéltárnok), sorárnok.

IX. fizetési osztály: Irnok, lajstromozó, segédnyilvántartó, segédiktató, segédkiadó, segédíratnok (íratári segéd), segédgyám, várnagy, laktanya-el-ügyelő, könyvondavezető.

A fizetési fokozatokba való beosztásnál nemcsak az ugyanabban az állásban, hanem az ugyanabba a fizetési osztályba tartozó bármely állásban eltöltött szolgálati időt fogják figyelembe venni. A fizetési osztályokon belül pedig tartalmazza a javaslat a fizetési fokozatokban való előléptést, ami a vármegyei tisztviselőkre nézve annál fontosabb, mert náluk a magasabb fizetési osztályba való előlépés a választási esélyeikhez van kötve. A fokozatos előlépés ugyanis nem az üresedéstől, hanem bizonyos szolgálati idő elteltétől fog függni, úgy hogy a XI., X. és IX. fizetési osztályokba sorozott vármegyei tisztviselők az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött négy-négy, a VIII., VII. és VI. fizetési osztályokba tartozó tisztviselők pedig az ugyanabban a fizetési osztályban eltöltött öt-öt szolgálati év után lépnek elő. Ezzel tehát nemcsak a szolgálati idő

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtioi-Salicyllal“
bűzös izzadás, testbőr-viszketeg, sör, exema, ótvárban szenvedő, ha az
— egy kísérletet tesz. Szagtalan.

Ára 3 korona utasítással. Szétküldi: Diana-gyógyszertár, Károly-kört 5. Főraktár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógytár, Váci-kört 17

alapló fokozatos előlépés joga, hanem a szolgálati idő viszonyossága is ki lenne mondva, még pedig a vármegyei tisztviselők javára jelentékenyen kedvezőbb mértékben, mint ahogyan azt a vármegyei tisztviselők országos kongresszusa az általa készített szabályrendeletben tervezte. A törvényjavaslat értelmében a fokozatos előlépésnél nemcsak ugyanabban az állásban, hanem az ugyanazon fizetési osztályba besorozott különböző állásokban bármely vármegye területén elköltött szolgálati idő is beszámítható.

A javaslatban tervezett javítások pénzügyi tükrö a következők:

Az állampénztárra a szabályozásból összesen 4.600.000 korona költségterhet hárul; a fizetések és lakáspénzek fölemeléséből a többlet 3.519.667 korona; a vármegyei rendszerek hozzájárulások megszüntetéséből az állampénztár terhére esik 1.081.920 korona.

Az összehasonlítás a multtal így fest:

A tisztviselők eddigi fizetése volt 3.463.873 korona, ezentul lesz 11.273.112 korona;

eddigi lakáspénzük volt 1.139.790 korona, ezentul lesz 1.502.960 korona;

a szolgásméltósított eddigi fizetése és lakáspénze 830.980 korona, ezentul lesz 1.172.583 korona.

Igen fontos rendelkezés az, hogy ezután a vármegyei összes alkalmazottak fizetési és lakáspénzei kizárólag az állampénztárból fedeztessenek. Ilyenformán egy millió koronánál több terhet hárítanak ugyan az állampénztárra, de ennek az új tehernek ellenértéke megvan abban a körülményben, hogy az eddigi vármegyei hozzájárulások a vármegyék rendelkezésére bocsátatván, a vármegyék az évek során át felszaporodott szakmácsi hiányait a kellő fedezet hiányában évről-évre növekedő háztartási szükségleteiket néhány év alatt saját erejükkel fedezhetik, s az állampénztár megszabadul a vármegyei állami javadalmaszának évről-évre szükségessé vált emeléséről, pótbételek engedélyezéséről.

Végül fontos a javaslatnak az a rendelkezése, hogy a szabályozás 1904. január 1-től számított joghatállyal visszaható erejű lesz.

A jegyzők fizetése.

Gróf Tisza István miniszterelnök mint belügyminiszter törvényjavaslatot nyújtott be a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról.

A tizenhárom szakaszból álló törvényjavaslat egy bizonyos minimumot állapít meg, melynél kevesebb illetmény egy jegyzőnek, illetve segédjegyzőnek sem lehet. Ez a minimum a jegyzőkre 1600 korona, a segédjegyzőkre nézve pedig 1000 korona. Ahol az összes javadalmasz az összesen alul van, ott a javadalmaszt az összeg erejéig kiegészítik. A törvényjavaslat gondoskodik arról is, hogy a hosszú szolgálat elismeréséül a jegyzők 100 koronás öltözlés korlátot kapjanak. E pótlék azonban 400 koronát nem haladhatja. A jegyzők munkatérhén egy könnyít a javaslat, hogy kötszák új segédjegyzői állást rendszeresít s egyuttal kimondja, hogy segédjegyzői állásra csak jegyzői képesítéssel bíró egyének választhatók meg. A javaslat érinti a jegyzői állás jogkörének szabályozását is. Konstatálja a bírósági és jegyzői viszonyának visszásságát s elismeri, hogy e viszony rendszeresítése a törvényhozásnak a szerves községi reform alkalmával foglalkoznia kell. E kérdés megoldását azonban mégsem kötötték össze a mostani törvényjavaslat, mert a javadalmasz kérdésének megoldását nem akarták a községi közigazgatás szervezeti reformjával elhalasztani. Ezek azok az általánosságok, melyeket a javaslat indoklása előrebocsát. Magának a javaslatnak első pontja kimondja, hogy a jegyzők javadalmasza a község által természetesen nyújtott lakáson vagy lakáspénzen felül 1000 koronánál, a segédjegyzőké pedig 100 koronánál kevesebb nem lehet. Ez jelentékeny haladás az eddigi állapot-hoz képest amikor a jegyzők fizetési minimuma nem volt nagyobb 800 koronánál. Ahol a jegyzői javadalom az 1600 koronát el nem éri, ott az állam a javadalmat az összeg erejéig kiegészíti. E szerint összesen 8674 jegyző fizetést egészítik ki 1000 koronáig, ami összesen 1.804.042 korona összeget igényel, míg a segédjegyzők javadalmának 1000 koronáig való kiegészítése előrelátólag egymillió koronába fog kerülni. Az 1886. évi XXII. törvények szerint a vármegye jogosítva volt a jegyzői fizetést 1200 koronáig fölemelni. Most a vármegyének ez a joga megszűnik, de az olyan községek, melyekben a pótdó 20%-on alul van, kötelezettség a jegyző fizetésének 1600, illetve 1000 koronáig való kiegészítésére. A jegyzők és segédjegyzők javadalmasának állami kiegészítésénél számításba veszi a javaslat a községek által adott készpénz-fizetést a községi vagyont képező ingatlanok hasznélvezetelének pénzbeli egyenértékét és a községek által nyújtott terményjuttatásoknak pénzbeli egyenértékét. A jegyzők és segédjegyzők mostani anyakönyvvezetői és anyakönyvvezető-helyettesi tiszteidjait az anyakönyvvezetés címén esetleg engedélyezett államsegéllyel együtt megszünteti, illetőleg a javadalmasz kiegészítésére szolgáló államsegélybe olvad be. Azaz akiknek mostani javadalmasza az anyakönyvvezetői tiszteidjait egyuttal többlet tesz ki 1600, illetve 1000 koronánál, az eddigi tiszteidjait személyi pótlékkal mindaddig megtartják, míg jelenlegi állásukat betöltik. Ezentul minden jegyző egyuttal hivatalánál fogva mindig állami anyakönyvvezető is lesz, a segédjegyző pedig anyakönyvvezető-helyettes. Ennél fogva

indokolatlan volna anyakönyvvezetői teendőikért külön állami segélyben részesíteni őket. A jegyzők és segédjegyzők nem fogják azonban elveszíteni eddigi jövedelmüket hanem csak más címen fogják ezentul kapni. A jegyzők és segédjegyzők javadalmaszának kiegészítésére szolgáló államsegély 1904. évtől kezdve a belügyi tárcs költségvetésébe állítatik be. A javaslat végül fösorolja, hogy a rendezési munkálatokból összesen 2.624.627 korona terhet esik az államkincstárra.

Az anyakönyvvezetés módosítása.

Az állami anyakönyvekről szóló 1894. XXXIII. törvényeket módosító javaslat, amelyet ma nyújtott be a belügyminiszter, szerves kapcsolatban van a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló törvényjavaslat s közvetve a köztisztviselők fizetésének általános rendezésével. Gondoskodni kellett ugyanis arról, hogy az anyakönyvvezetésre fordított költségek tulnyomó része — a községi hivatali kötelekben nem álló anyakönyvvezetők és helyettesek mostani tiszteidjainak megszüntetése mellett — a jegyzői és segédjegyzői illetmények felemelésére legyenek fordíthatók. Ez csak úgy érhető el, ha az anyakönyvvezetés a községi közigazgatási teendők közé illesztetik be, ami egyszersmind az anyakönyvi eljárás egyszerűsítését is magával hozza. Az anyakönyvi szervezetnek a községi szervezetbe való teljes beolvastatása és az anyakönyvvezetés egyszerűsítése jelöli meg azt a határvonalat, ameddig ez a törvényjavaslat az anyakönyvi törvény módosítása tekintetében elmenő kíván. Nem tercszkedik ki tehát a törvényjavaslat sem a törvényhatósági joggal felruházott s a rendezett tanácsú városok anyakönyvi szervezetére, sem az anyakönyvi törvény anyagi jogszabályainak szélesebb körére. Legkevésbé érintik pedig a tervezett módosítások az anyakönyvi jogintézmény alapjait, azokat a sarkalatos alapelveket, melyekre a törvényhozás az 1894. XXXIII. törvények megalkotásakor helyezkedett, s melyek a gyakorlati élet próbáját küzel egy évtizeden át szilárdan kiállották.

Igen lényeges módosítás a javaslatban, hogy a főszolgabírák anyakönyvi felügyelői hatósági tevékenységének közvetlenebbé tétele folytán megszűnnek azok az okok, amelyek a kilencvennégyes törvény keletkezésékor az anyakönyvi felügyelők alkalmazását tették szükségessé. A törvényjavaslat a felügyelői állások megszüntetését tervezi. Ehhez képest azonban a jegyzőminiszter időnkint kiküldendő tisztviselővel óhajtja az anyakönyvvezetők működését rendszeresen ellenőrizni, ami szükségessé teszi, hogy a belügyminisztérium tisztviselői aara lehetőleg az anyakönyvi felügyelők sorából kiegészítsék. Mivel a törvényhatósági joggal felruházott s rendezett tanácsú városokban az anyakönyvi szervezet érintetlen marad, az anyakönyvvezetőket és helyetteseket itt is a belügyminiszter nevezi ki.

Ami az anyakönyvek alakai berendezésének megváltoztatását illeti, a javaslat a rovatok rendszerre való átmenetét előzoza. Merőben az egyszerűsítés szempontja okozza a változást. A jegyzőkönvi szervezet ugyanis oly nagyterjedelmű, hogy az első- és másodpéldányok elhelyezése ma holnap már új helyiségeket kell bérelniök egyes hivataloknak.

A javaslat érdemi részének ez ismeretése után itt aduk meg a fele fontos átmeneti intézkedéseket. Azokban a községi anyakönyvi kerületekben, melyekben a törvény életbeléptekor nem községi (kör) jegyző az anyakönyvvezető, vagy nem az ott esetleg rendszeresítve lévő segédjegyzői (jegyzősegédi aljegyzői) álláson alkalmazott egyén az anyakönyvvezető-helyettes, a tiszteidjait mellett alkalmazott anyakönyvvezetők és helyettesek alkalmazataukban eddigi tiszteidjaituk fenntartása mellett átmenetileg kivételesen meghagyhatók. Oly községi anyakönyvi kerületeket, melyek nem alkotnak egyuttal jegyzőseget, a szomszédos anyakönyvi kerületbe vagy kerületekbe kell beolvastatni illetőleg — amennyiben egy községi, mint az anyakönyvi igazgatás szempontjából kívánatosnak mutatkoznak — nagyközségre vagy körjegyzőségére kell átalakítani. Felhatalmaztatik a belügyminiszter, hogy az utóbbi esetben az átalakulást államsegéllyel is előmozdithassa. Az állami anyakönyvi felügyelők rendelkezési állapotha helyezettnek s az esetre, ha 1905. évi július hó 31-ig más meg elől álláson alkalmazhatók nem lennének, az állami tisztviselők állásuk és szolgák nyugdíjazásáról szóló 1885. XI. t. c. rendelkezései alá esnek. Ahol segédjegyzői állás rendszeresítve nincs, ott az anyakönyvvezető-helyettesek megbízatása és tiszteidjaitja érintetlen marad.

Kereskedelmi szerződések.

Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter törvényjavaslatot terjesztett be a német és az olasz kereskedelmi szerződés ügyében. Ez a javaslat így szól:

1. §. A kormány fölhatalmaztatik, hogy a német birodalommal 1891. évi december 6-án kötött és az 1892. évi III. törvényekbe iktatott kereskedelmi- és vámserződés, valamint az Olaszországgal 1891. évi december hónap 6-án kötött és az 1892. évi VI. törvényekbe iktatott s az olasz kormánytól 1903. december 31-iken létrejött megállapodással 1904. szeptember 30-ikáig részben meghosszabbított kereskedelmi és hajózási szerződés helyett új szerződés megkötése céljából a tárgyalásokat az osztrák-magyar vámtarület autonóm vámtarifájáról 1908. évi január hónap 23-ikán a törvényhozas elé terjesztett törvényjavaslat és az ahhoz mellékelő vámtarifa alapján megindíthassa. 2. §.

Jelen törvény kihirdetése napján lép életbe és végrehajtásával a minisztérium bízatik meg.

A kereskedelmi miniszter ezenkívül jelentést terjesztett be a statisztikai adatgyűjtésről a választási reform s a rákötetek összeírása ügyében.

Magyar fődvarnagyi bíróság.

Pldes Sándor igazságügyminiszter törvényjavaslatot adott be a Budapesten fölláttatandó magyar fődvarnagyi bíróság ügyében. A bíróság elnökét és elnökhelyettesét a budapesti királyi ítélőtábla, két bíráját pedig a budapesti törvényszék bírái közül nevezi ki a király. A bíróság hivatalos nyelve a magyar, pecsétje a magyar korona országainak egyesített címere ezel a körülíratul: Magyar fődvarnagyi bíróság Budapest. A bíróság hatásköre kiterjed a királyi ház tagjaira, azokra a személyekre, akik eddig a fődvarnagyi hivatal bírói bírósága alatt voltak és azokra a személyekre, akiket a nemzetközi jog szerint extritorialitás illet meg, az esetre, ha magukat e bíróságnak alávetik.

A bíróság a királyi ház tagjainak és a Koburg-Kohary nemzetség magyar hitbizományaiából kiolyó peres ügyekben ítélkezik és azoknak polgári pereiben, akikre a bíróság hatásköre kiterjed.

Ezerhetvenhárom alapítványi hely.

Nyri Sándor honvédelmi miniszter a közös katonai intézetekben létesített alapítványi helyek szaporításáról terjesztett be törvényjavaslatot. A jelentés így szól:

Törvényjavaslat a cs. és kir. közös hadsereg katonai nevelő- és képző intézeteinél magyar honos ifjak részére létesített kétszázötven állami alapítványi helyről szóló 1897. évi XXII. törvények módosításáról.

1. §. Az 1897. évi XXII. törvények 1. szakaszában magyar honos ifjak részére létesített 250 alapítványi hely, további 1073 helylyel jölemelték olyképpen, hogy az 1073 helyből 93 hely a cs. és kir. katonai akadémiákban, 180 hely a cs. és kir. katonai reáliskolákban, 800 hely pedig a cs. és kir. katonai hadapródiskolákban töltendő be.

Amennyiben ez utonnan rendszeresített 1073 hely az egyes intézetekben az azokra nézve át meghatározott számban betölthető nem volna, telhatalmaztatik a honvédelmi miniszter, hogy a költségvetésig engedélyezett hitel keretén belül a betöltésnél a helyeknek intézetenkint megállapított felosztásától eltérhessen.

Az idézett törvények egyebekben érvényben marad.

2. §. E törvény végrehajtásával a honvédelmi és pénzügyminiszterek bízhatnak meg.

A megokolás szerint a magyar tisztbírány 3000 főre rug, de e alapítványi helyeknek a javaslatban kontemplált szaporítása folytán tíz év mulva a magyar tisztárk ellogalja majd azt a helyet a közös hadseregben, amely őt minden tekintetben megillei. Az alapítványi helyek létesítése 612.000 korona költséget okoz, de az 1904-iki költségvetést, mivel az idén csak az első éviolyamról van szó, csak 75.200 korona terhel.

A képviselőválasztók névjegyzéke.

Gróf Tisza István miniszterelnök beadott még egy törvényjavaslatot, mely az országgyűlési képviselőválasztók 1905. évre érvényes névjegyzékének kiállítását, mivel az 1903. évi adó kivételét el nem készíthették, a törvényhozas további rendelkezéséig elhalasztja.

A határvérvédeki tanulmányi a'ap.

Tallán Béla földmívelésügyi miniszter ma terjedelmes jelentést tett a képviselőház asztalára a polgárosított magyar határvérvédeki tanulmányi a'ap birtokegyeinek rendezéséről.

BELFÖLD

A kereskedelmi szerződések. Bécsből táviratozók: A mult vasárnap tartott közös miniszteri értekezlet megállapított program értelmében a vám- és kereskedelmi értekezlet ma délután 3 órakor egybegyűlt a külügyminisztériumban Suezara lovag osztályfőnök elnökelete alatt. A külügyminisztérium részéről jelen voltak Mikalovich és báró Tallán miniszteri tanácsosok, lovag Princig konzul, a magyar kormány részéről báró Andrásszky államtitkár, Biro Emmerting és Ottlik miniszteri tanácsosok, Róth osztálytanácsos, dr. König miniszteri segédtitkár és báró Malcomes miniszteri fogalmazó. Az értekezlet a mult vasárnap közös miniszteri tanácskozáson hozott határozatok alapján belement az egyes vámtarifátételek részletes tárgyalásába, amelyek a jövőnd kereskedelmi szerződési tárgyalások tárgyai lesznek. Az ülések, melyeket most már naponta fognak tartani, előreláthatólag vagy 14 napot fognak igénybe venni.

Az oláhok aktivitásában. A nagylaki kerületben tudvaleg dr. Szucs János aradi ügyvéd lépett fel nemzeti programmal. E jelölés nemcsak azért érdekes, mert Szucs egyike a legutóbbi oláhoknak, ki valahányszor Arad megye közgyűlésén felszólalt, magyarellenessé kifakadásával mindannyiszor botrányt okozott, de figyelmet érdemel e vállalkozás már azért is, mert bepillantást enged az aradi, most már az aktivitás terére lépett románok akciójába. Beavott körökben ugyanis, mint a *Kel. Ért.*-nek jelentik, nem maradt titok, hogy *Mangra* Vazul nagyvárad helynök, bárho gy erősítette is hazafias gondolkodását, az elmúlt nyáron egész titokban *Karlsbadba* utazott, ahol akkor *Stursa* Demeter román miniszterelnök időzött, akivel *Mangra* már korábbi északkeletiük révén az akció programját megállapította. Amikor legutóbb az *Adverul* bukaresti román lap kiküldötte, hogy a románok husz mandátumra aspirálnak, az csak a jelzett megállapodás visszhangja lehetett, bárha a bukaresti lap úgy tüntette fel a dolgot, mintha a magyar kormányval történt volna ily értelmezés megállapodás, mely pedig ezt az insinuációt határozottan visszautasította.

A helyzet

Budapest, március 2.

A politikai helyzetbe a mai parlamenti események meglepő, új momentumokat hoztak. A képviselőház ülésének kidomborodó vonása az volt, hogy az ellenzék megelőzte a harcban gróf Tisza István miniszterelnököt s be sem várva az erős kéz első vehemensebb szorítását, nyílt csatába szállt a kormánnyal. Az eredeti terv az volt, hogy a kormányelnök csütörtökön utolsó fölhívást intéz az obstrukció ellenzékéhez s aztán megindítja ellene a harcot. E helyett az ellenzék már ma jelezte, hogy ezt az utolsó fölhívást még megtenni is kár, mert kész elmenni a harcban a végletekig. A napirend tárgyalására nem is került a sor, a delegációban történtek fölpanaszolásával telt el az idő s mikor ez a fonál is elszakadt, zárt ülést kért az ellenzék.

A zárt ülés régi játéka s ma sem lett volna semmi különös jelentősége, ha elsőrendű esemény név nem avatja az a kis papiros-zelet, melyen a zártülés kérték. A zártülést kérő iv tudnillik ma bemutatta a technikai obstrukció új adeptusait s szinte szemléltethető tette a tábor, amely a kormánnyal szemben áll. Az iven az összes Ugron-pártiakon s a néppártiak obstrukcióra delegált tagjain kívül ma olyanok is föl voltak jegyezve, akik eddig nem vettek közvetlen részt az obstrukció hadi tényleiben. Így például *Molnár János* is. A nemzeti párti disszidensek közül is kárte egy-egy névvalásár a zárt ülést s végül a Kossuth-párt két tagja: *Nesi Pál* és *Kubik Béla*. A zártülést kérő iv tehát mindent megmagyaráz s megmutatja a csatasort, amely a miniszterelnök hadállásával szemben elhelyezkedett. Ebben a csatasorban tehát a Kossuth-párt zömén kívül, amely erősen rajta van, hogy eddigi álláspontján megmaradhasson, együtt vannak a parlamenti ellenzék többi árnálataihoz tartozók: Apponyiék, a néppárt, Ugronék és a Kossuth-párt ugynevezett ifjai. Az így kiformalódott tábor avval indokolja magatartását, hogy amit tesznek, az nem obstrukció s hogy ma már nem a katonai kérdésekről van szó, hanem a kormányelnök erőszakoskodásáról s a házszabályok ellen tervezett merényletről, melynek utját állani hazafias kötelesség.

Akárhogy legyen is, sunyi bizonyos, hogy a kormánnyal szemben állók csoportja erősen megnövekedett. Ma már nem tizenkét ember képviselte az ellenzék táborát, hanem ötször tizenkettő s valóban kiszámíthatatlan, hogy mekkorára dagadnak föl azok a hullámok, melyek a baloldali vizeken így egymásra tolultak.

A szabadelvűpárt avval az ellenzékkel szemben erősen s szilárd elszántsággal áll a helyén s marad a mellett, hogy a kormányelnököt az utolsó nagy ütközetbe híven elkíséri.

Egy szabadelvűpárti politikus, aki rendesen jól van informálva s aki ismeri a kormányelnök nézetait, a szabadelvűpárt hangulatát ismertette, így nyilatkozott:

— A szabadelvűpárton nem fogják föl valami nagyon tragikusan a mai fordulatot. Mindenki tudja, mindenki látja, hogy honnan fúj a szél, s senki sincsen, aki tisztában ne volna vele,

hogy a tuloldalón nem a nemzeti vezényszóért és nemis nemzeti vívmányokért folyik a küzdelem. Az ellenzék akciója egészen világosan viseli magán a revanche-hadjárat bélyegét. Itt bosszuról van szó, melyet Apponyi megtámadtatásáért kell venni Tisza Istvánon. A delegációbeli támadások pedig, melyek gróf Apponyi Albertet érték, csak így bosszurultok meg. A szabadelvűpárton sokan fogják föl így a helyzetet s ha nem esodálkoznak is azon, hogy Apponyiét csatlakoznak ehhez az akcióhoz, legalább is kétségesnek tartják, hogy a Kossuth-párt ezeközül fog szolgálni egy bosszurálló hadjáratnak. Egyébiránt sokan konstataáltak ma, hogy Apponyi Albert maga erősen csillapítja híveit. Ebből is s általában az egész helyzetből az a végső kép, hogy baj van, de nem nagy. Ütközet lesz, de nem túlságosan heves.

Különb a Házon mind élesebben süvit végig a választások ezele. A padsorokban itt-ott hézagok mutatkoznak. Itt is, ott is egy-egy üres hely mered felénk, gazdátlan üldhely, melyet a vidékre rándult honatya hagyott gazdátlanul. Otthon rendbe kell szedni a mandátum-ügyeket. Így aztán sokan hiszik, hogy ennek a Háznak nincs más rendeltetése, mint az utolsó, nagy összeütközés s az utolsó csata kivívása. Azontul — úgy mondják — a miniszterelnök megnyomja a gombot s a vidéken már előkészített választások ország-szerte megindulnak.

Fölhívás a szabadelvűpártihoz.

A szabadelvűpárt elnöksége ma levélben szólítja fel a párttagokat, hogy március harmadikától fogva állandóan tartózkodjanak a fővárosban s vegyenek részt a pártéletben s a párt küldelmeiben. A fölszólítást avval indokolja meg az elnökség, hogy a képviselőház mai ülésén kitűnt, hogy az a kis csoport, mely heteken át izoláltan folytatta az obstrukciót, éppen akkor, amikor már végképpen kimerült, támogatást nyert azokból a körökből, amelyek eddig megtámadták az obstrukcióval való közösséget. Ilymódon eltűnnek azok a remények, amelyek a békés kibontakozáshoz fűződtek. A szabadelvűpárt tehát fontos elhatározások előtt áll s az ország érdekei követelik, hogy az egész párt zárt sorokban s kellőzött tetterővel küzdjön a nemzet jogaiért.

A szabadelvűpártból.

A nagy csatákat megelőző izgalom ma este bevonult a szabadelvű pártkör helyiségeibe. A termék szofalásig megteltek párttagokkal s a hullámzó sokaságban természetesen semmi másról nem beszéltek, mint arról, ami történni fog. A mai parlamenti eseményeket már a csaták napjai közé számították s legalább is úgy tekintették, mint az ellenfél mozgosításának megtörténtét. Ez a mozgosítás azonban nem kedvezlenített el senkit, sőt sokan hangoztatták, hogy a helyzet ezáltal javult, mert ma már a kormány legalább tisztán látja azokat, akik ellen a harcot föl kell vennie. Az eddig bujkáló ellenfelek s a guerilla-csapatok most nyílt ellenség gyanánt lépnek föl s nyílt hadállásaikban — úgy vélték — sokkal könnyebb lesz megverni őket. A párt hangulata egyébként teljesen szilárd s Tisza terveit osztatlan helyesléssel fogadja a párt minden tagja. Ha az ellenzék ma megelőzte a kormányelnököt az attackban, a szabadelvűpárt erre azzal felel, hogy annál nagyobb erővel és annál tömöttebb sorban indul a harcra.

A párttagok beszélgetéseiből körülbelül ezek voltak a kidomborodó momentumok. Külsőségekben megnyilatkozó eseményeket ma este senki sem várt s természetesen nem is történtek, hacsak az nem, hogy a klub népe testületileg ment el a szerdai vacsorára, hogy így is kifejezést adjon annak a szolidaritásnak, melyre a következő napokban oly nagy szüksége lesz a szabadelvűpártnak.

Az ellenzék köréből.

A függetlenségi és 48-as Kossuth-pártban ma este megint kedvre derült a párt egy-két ifjabb taga. Akiknek élén *Kubik Béla* próbált hangulatot csinálni a mellett, hogy a párt tagjai az obstrukcióval újabb viszonyt kezdjenek. A párt tulnyomó része azonban szilárdan áll azon az állásponton, hogy az obstrukcióval semmiféle közösséget nem vállal. A párt hangulatának egyébiránt ma este *Polányi Géza* adott legjobban kifejezést, aki hivatkozva a párt határozatra, azt magyarázta, hogy mindaddig, amíg a kormány akcióit nem kezd, még csak értelem sem volna, ha az

ellenzék bármely ellenakcióra nézve megállapodásra jutna.

Az Ugron-pártból.

Az Ugron-párt ma esti összejövetelén megjelent gróf Apponyi Albert és Szentiványi Árpád s fölszólították a párt tagjait, hogy tegyék lehetővé a normális parlamenti viszonyok helyreállítását s ne teremtsenek olyan helyzetet, amely gróf Tisza István miniszterelnököt a parlamenti erőszak terére kényszerítené. Gróf Apponyi Albert és Szentiványi Árpád missziója megbiusultnak tekinthető.

Altalában úgy vélekednek erről az intervencióról, hogy amennyiben az komoly, — csakugyan megbeszélésre érdemes, de tagadhatatlan hogy bizonyos visszassággy nyilatkozik meg benne, ha összevetjük azzal, hogy a képviselőház mai ülésén a zárt ülést kérő ivet, tehát a technikai obstrukció eszközét, a nemzeti disszidensek is aláírták.

A nemzeti disszidensek.

A nemzeti disszidensek ma este nagy számban jöttek össze a Hungária-szállóban lévő körhelyiségükben. Beható megvitatás tárgya volt a képviselőház mai ülésén történtek, különösen pedig az a vita, amely gróf Tisza István miniszterelnök és Günther Antal között felmerült.

KÜLFÖLD

Az orosz-japán háború.

Budapest, március 2.

Pétervári jelentésekből is mindjobban kidomborodik az a felfogás, hogy az oroszok helyzete Port-Arthurban tarthatatlan. A kikötőbe zárt orosz hajóhad a mi meggyőződésünk szerint nem csak hogy tehetetlen, hanem abban az esetben, ha a japánok körülzárják az erődöt, valóságos akadálya a védelemnek. Mert világos, hogy a japán hajóhad visszasszorítására irányuló operációban csak akkor vehet részt, ha a kikötőből előrenyomul. De mihelyt ez megtörténik: az erőd ütegei nem tüzelhetnek többé kellő energiával, minthogy vigyázniuk kell, nehogy az orosz hajókban tegyenek kárt. De maga a kivonulás is a legnagyobb veszedelemmel jár. Mert a szűk kikötőből csak egyenként nyomulhatnak előre. Már most ha az első hajók megsérülnek, elzárják a mögöttük lévőket elől az utat, míg azok, amelyeknek sikerült már a nyílt tengerre kijutni, mindaddig, míg a parancsnok nem veszi át egységes vezetésüket, a legveszedelmesebb helyzetben operálnak. Ha pedig nem hagyják el a kikötőt, legénységük csak az evők számát szaporítja a körülzárás idejére. Pedig mind valószínűbbé válik, hogy a japánok haditervében nagy szerepet játszik Port-Arthur körülzárása és a Liaotung-félsziget megszállása. Erre kell gondolnunk mindannyiszor, valahányszor olyan hírek érkeznek, hogy a japánok még mindig kevés katonaságot szállítottak Koreában partra és hogy a japán sereg még nem kezdte meg a Jalu folyó felé való előnyomulást. Pedig ezt erősíti meg az a közlemény is, hogy Korea északi részében kozákcsoapatok száguldanak. De hát mért késtek ennyire a japánok? Mért nem siettek eddig 100.000 emberrel a Jalu folyóhoz, mikor ott alig 24.000 orosz szállhatna velük szembe? Ennek csak egyetlen egy elfogadható oka lehet, az hogy nem is ott akarják az oroszokra az első nagy csapást mérni, hanem esetleg Liaotung-félszigeten terveznek valami váratlan meglepetést. Azok a kisebb összejutások, amelyekről eddig hír érkezett, nem bizonyítják az ellenkezőt. Egy mai távirat azt jelenti ugyan, hogy Észak-Koreában Pingjang és Andsu közt nagyobb szárazföldi ütközet volt, melyben a japánok visszaverték az oroszokat, de mi ennek a hírek, minthogy az oroszoknak állítólag mindössze két sebesültjük volt, nem tulajdonítunk semmi jelentőséget. Nem lehetetlen, hogy az egész koreai csapatszállítást és előnyomulást az ellenség félrevezetésére játszzák a japánok.

Ebben a feltervünkben különösen az a nyugtalanság erősít meg bennünket, amelyről Pétervár Khina lázas fegyverkezését kíséri figyelemmel. A manduriai határra koncentrált kínai

csapatok mindjobban erősödnek és ez rendkívül felbátorítja a Mandsuriában esatangoló rablóbandákat. Ma már Oroszország el van készülve arra, hogy nincs messzi a pillanat, mikor Kína és Japán együtt harcol. És valjón nem akkor érzékel-e el ez a pillanat, mikor a japánoknak sikerül Liaotong felszigetét elárasztani? Hiszen ott egyesülhetnek leggyorsabban a kínai sereggel. Kína magatartása, az arzenálók szakadatlan munkássága, a csapatoknak észak felé való gyors előnyomulása és a jankeekiangi hajóraj mozgósítása, olyan feltűnő jelenségek, melyek az angol külügyminisztert arra kényszerítették, hogy figyelmeztesse Kína londoni nagykövétét azokra a veszedelemre, melyeket a semlegesség megszegése felidézhet. De ez a figyelmeztetés alig hat csillapítón a feligatott kínai közvéleményre és még annyi eredménye sem lesz, hogy a kínai hatóságok eleséget adjanak az orosz csapatoknak. Pedig ez a vonakodás végzetes lehet az orosz katonaságra. Különösen ha figyelembe vesszük, hogy milyen ut és milyen fáradság után érkezik Mandsuriába. A szibériai vasuton és a Bajkál-tavon keresztül. Szegény orosz katonák: Chilov miniszter fényes öltetének szomorú áldozatai! Mert az az ötlet, hogy a katonaságot gyorsan, vasuton szállítsák át a Bajkál-tavon, tagadhatatlanul fényes, de a gyakorlatban elsötétült, mint azok a nyári felhők, melyek hirtelen halálos villámokat rejtő gomolyagokká alakulnak. Máris érkeznek a Bajkál felől a szomorú hírek. A katonák tömegesen fagynak meg és eddig ezer orosz fiú pusztult el állítólag ilyen nyomorúságosan. De a jég is zuglódni kezd már a rákattintó roppant teher miatt. Resegve ropogva tiltakozik ez erőszakosság ellen és, nem egészen ellenőrizhető hírek szerint, egy árut és élelmet szállító vonat alól egyszerűen kisiklott. Egy másodperc múlva volt... Néhány száz méternyi kerületben harsogva hirdette a haragos víz a dus zsákmány felett való örömet, azután elhallgatott. És hallgat a hivatalos jelentés is. De ki tudja, hány orosz anya várja hiába vissza gyermekét...

A japánok pedig nyugodtan hajtják végre terveiket. Kimélik puskaporukat. Jól tudják, hogy amit ők egyelőre elmulasztanak: elvégezni helyettük a halál vasutját, el a Bajkál-tó, a Mandsuriában pusztító himlő és majd később a már is lesben álló — éhínség.

A szárazföldi csata.

A Daily Telegraphnak jelentik Tokióból tegnapi kelettel: A japán hadügyminisztériumtól közzétett jelentés szerint Andsu és Pingjang között megverték az orosz lovasságot. Korea e részének lakossága folytatja rendes foglalkozását. A többi harctéri tudósítók is jelentik, hogy Észak-Koreában Pingjang és Andsu között nagyobb szárazföldi ütközet volt. Az oroszok száz méternyire közeledtek a város északi kapujához, de a japánok visszaverték őket. Az oroszoknak két sebesültjük volt, akiket magukkal vittek. Ezt a dolgot Tokióban hivatalosan úgy tüntették föl, mint az orosz lovasság vereségét. Az oroszok elfogták Andsu polgármesterét.

London, március 2.

A Daily Chronicle jelenti Szöulból tegnapi kelettel: A japánok és oroszok ütközetében, amely vasárnap délelőtt kilenc órakor Ping-Jang kapujától mintegy száz jardnyira folyt le, csak kevés lövés történt, mire az oroszok, két sebesült kőzárót víve magukkal, visszavonultak.

A koreai harctér.

Csifu, március 3.

A japánok Ohvangjunál, a Kaiton folyó torkolatánál partaszállottak, ahol már tenérek japán gyalogság van összpontosítva. Egyáltalán a japán gyalogság kitűnően van felfegyverve, ellenben a lovasság lovakban szükségét szenved és ezt a japán hadvezetőség erősen érzi. A Csemulponál partaszállott csapatokat azonnal harcra vonalba küldték.

London, március 2.

Hameungban az oroszok egy koreai csapatot megtámadtak és visszaverték. Vicsuan (Észak-Korea) az orosz csapatok megütözték a koreai katonasággal, egynéhány koreait megölték, a többiek elmenekültek. A Jalu folyó és Apzanu közt a lakosság nagy rettegésben van és alig várja, hogy japánok odérkezzenek.

A világ legerősebb vára.

Pétervár, március 2.

A Novosztij Port-Arthurt a világ legerősebb várának mondja. A Brsevia Vjedomostsi Port-Arthur parancsnokának napiraporsáról írván, azt mondja, hogy Stüssel szavai villámszerűen megvilágítják Port-Arthur helyzetét, amely, bár igen veszedelem, de még sem reménytelen. Minden nappal több lesz a kilátás az ellenség teljes visszahúzására. A parancsnok bátor szavai hű kifejezése az orosz hadsereg és nép szellemének.

Boroszló, március 2.

Pétervárról jelentik a Schlesische Zeitungnak: Az oroszok helyezték Port-Arthurban tarthatatlan. Az üsszelvöldözött Retvizin, amely elzárja a kikötő bejáratát nagyobb hajók számára, nem lévén megjavítva, nem távolítható el arról a helyről, ahol áll és az egyetlen sorhajó, amely mint álló bástya résztvehet a küzdelemben. A többi hajók el vannak fogva és így a további küzdelemben nem számítanak. A torpedónaszádokról eddig úgy szólván alig esett szó, s azt kell hinni, hogy nincs lövész. Oroszországnak tehát csak három cirkálóhajója van működésben: a Baján és a Novik, valamint az Aszbold, amelyeket gyorsan megfoltóztak. A legutóbb érkezett hírek szerint a japánok mult hétfői támadásakor ez a két cirkálóhajó is súlyosan megsérültek.

London, március 2.

Az összes tudósítások megegyeznek abban, hogy a japán hajóhad szombat óta nem bombázta Port-Arthurt. Csifuból jelentik, hogy óriás tengeri vihar negyvennyolc óra óta lehetetlenül teszi a hajóknak minden mozdulatát. Tokióból jelentik, hogy a Pingjang mellett február 28-án vívott ütközet előtt a koreai helyőrség elmenekült, mert egyik oldalról sem akarta magát támadásnak kitenni. A polgári lakosság már előbb elhagyta a várost, amely most egészen kihalt.

London, március 2.

Szöulból jelentik: Egész Kóreában a legnagyobb rend és nyugalom van. A japán csapatok kitűnően vannak fegyverelve. Mindenért, amit vásárolnak, azonnal készpénzben fizetnek. A katonák mértékletesek és igénytelenek s lakosság nagyon szívesen fogadja őket.

Sanghaj, március 2.

Port-Arthurból érkezett hivatalos jelentés szerint apálykor japáni torpedónaszádot láttak, amely a kikötőben megfeneklett.

A két flotta utja.

London, március 2.

A Daily Chronicle-nak jelentik Karbinból, hogy a mult pénteken kilenc hadihajóból álló japán hajóraj jelent meg Vladivostok előtt és két óra hosszáig maradt a szemhatáron.

Port-Said, március 2.

Az ideérkezett öt orosz torpedónaszád folytatta útját Algir felé. Hír szerint az a feladatuk, hogy a Földközi-tengeren ellenőrizzék a csempészetet. Ezeket a hajókat az Aurora követi.

London, március 2.

A Daily Mail tudósítója, aki tegnap érkezett Csemulponból Csifuba, azt jelenti, hogy a csemulpoi japán hajóhad most tizenkét nagy csatahajóból és cirkálóhajóból áll.

Szuez, március 2.

A Dimitri Donszkoj orosz cirkálóhajóának megengedték, hogy öt napig itt maradhasson javítások megtétele végett.

Csifu, március 2.

A Tial japán cirkálóhajó a Mamjang öböl-nél zátonyra jutott, a legénység elhagyta a hajót és csak egy ember maradt örök a fedélzeten.

Oroszország haditerve.

Páris, március 2.

A Feti Parisienne-nak jelentik Pétervárról: Az orosz offenzíva ideje még nem érkezett el. Az oroszok előbb meg akarják bizonyosodni arról, hogy a döntő csatában győzni fognak. Egy nagy állásu orosz államférfi azt mondta, hogy az oroszok kivívott diadalok után vissza fognak utasítani minden beavatkozást, amelynek célja a győzelmi díj kibebítése volna.

Orosz védekezés.

Washington, március 2.

Gróf Cassini orosz nagykövet ma panaszt emelt Hay államtitkárnál, hogy az amerikai sajtó ellenséges magatartást tanúsít Oroszországgal szemben. A sajtó egy képviselőjével folytatott beszélgetésben kijelentette gróf Cassini: Nemzetem nem érti ezeket a hírlapi támadásokat. Komolyan azt kérdezem magamtól, hogy mi ezeknek az oka.

Azt hozták fel okul, hogy az amerikaiak előgedetlenek, hogy az oroszoknak nem állott módjukban Mandsuországot kiűriteni. Erre azt felelem, hogy kormányomnak őszinte reménysége volt, hogy lehetséges lesz a csapatokat annak idején visszavonni. De állásunk biztosításának szükségessége, melyet minden állam elismer, lehetetlenné tette a kiűritést, mely állásunkat nem biztosította volna. Amennyiben Kína megteszi szükséges intézkedéseit jogos érdekeink megvédésére, lehetséges lesz eredeti szándékaink kivitele. Vannak példák, amelyeket egyenként nem kell hogy felsoroljak, arra, hogy valamely nemzet jóhiszeműleg kijelentette, hogy valamely területet ki fog őríteni, de előre nem látott körülmények kényszerítették ígérete kivitelének elhalasztására.

Kína fegyverkezése.

London, március 2.

A Daily Mail-nak a következőket jelentik Sanghaiból: Altalános az a hiszék, hogy Kína már legközelebb részt fog venni a háborúban. Kínai fegyvergyárakban éjjel-nappal szakadatlanul dolgoznak és folytonosan nagy csapatokat szállítanak észak felé. A kormány elrendelte a jankeciangi hajóraj mozgósítását.

Tokióból jelentik: Alexejev tengernagy proklamációt intézett a mandsuországi kínaiakhoz, amelyben felszólítja őket, hogy az oroszokat támogatják a japánok ellen. A kínai hatóságok ennek ellenére vonakodnak az orosz csapatokat elősegéggel ellátni.

Oroszország a felelős.

London, március 2.

A hivatalos orosz kommunikékkel szemben a japán követés az a közli, hogy Japánország fenn-tartja továbbra is azt az állítást, hogy Oroszország 1903 április óta folyton erősitte kelet-ázsiai szárazföldi és tengeri haderejét. Ez bizonyítéka annak, hogy Oroszország nem óhajtott békés tárgyalásokat, hanem Japánországot megadásra akarta kényszeríteni tulságos katonai erőjével. Január második felében Oroszország még nagyobb haditevékenységet fejtett ki. Január 21-én két zászlóalj gyalogságot és egy közakcsapatot küldöttek Port-Arthurból Dalniba. Január 28-án elrendelte Alexejev tengernagy, hogy a csapatok Jalu környékén készülődjenek háborúra. Mivel-hogy Japánország látta, hogy a helyzet nem enged halogatást, kénytelen volt megszakítani a diplomáciát érintkezést. A felelősséget a kihívásért tehát legnagyobb részben Oroszországot viseli. Japánország értesítette Oroszországot február 6-iki döntéséről, hogy a tárgyalásokat megszünteti és ön-állóan akar eljárni.

A hangulat Oroszországban.

Pétervár, március 2.

A szocialisták tömegesen terjesztik plakádjukukat, amelyben a háború ellen fordulnak. Azt mondják, hogy ez a mostani háború a munkások érdeke ellen irányul s csak néhány gyárosnak és hivatalnoknak van hasznára. Moszkvában több embert letartóztattak, akik tiltakoztak a harafias tüntetés ellen.

Hercegek a harctéren.

Pétervár, március 2.

Vladimirovics Boris nagyherceg mint parancsnokszt Linievics tábornok főhadiszállására megy.

Béas, március 2.

Jaime bourbon herceg ideérkezett, hogy elbucuszák testvérétől, Blanka hercegnőtől és sógorától Szalvátor Lyót hercegtől, akik ma Párisba utaznak. Jaime herceg Rómából jött s innen Pétervárra utazik, ahol át fogja adni a cárnak a pápa sajtókezfi levelét. A herceg csak néhány napig marad Pétervárott s onnan a harcra utazik.

Japán békefeltételei.

London, március 2.

Tokióból jelentik: A Dsidsi című japán újság tiltakozik az ellen, hogy a nagyhatalmak a most folyó háborúba beavatkozzanak. Japánország mindaddig nem gondolhat békére, amíg Oroszország megfelelő hadi kártérítést nem fizet neki és nem kötelezi magát arra, hogy nagyon redukált hadsereget tart Ázsiában.

Képviselőválasztás Japánban.

Tokio, március 2.

Az általános választás teljes rendben folyt le. A holnap megjelenő császári rendelet az országgyűlést e hónap 18-ára rendkívüli ülészakra hívja egybe. A tíz napig tartó rendkívüli ülészakon tárgyalásra kerülnek a földadónak másfél százalékkal való töme-léséről és a jövedelmi adók megkettőzéséről szóló törvényjavaslatok.

HIREK

Pantocsek.

Voltaképpen dr. Pantocsek, de én nem tudom elhinni, hogy ez az ember orvos. Az orvosok másformák tudniillik az én ismeret-ségi körömben. Panasz nélkül ugrálnak ki a dunyha alól éjjel, ha elhívják őket akár valami munkához is, aki a jobb esetben egy husz-huszonkét krajcár értékű pénztári jeggyel, a rosszabb és gyakoribb esetben azonban semmiképpen se fizet. Az orvos a betegért érez. Nem vele, hanem érte snéha nem is a tudomány, hanem a rengeteg gond menti meg a beteget, amivel dédelgeti a lelket benne az orvos. Az orvosnak önfeláldozás a hivatása. Másban szép, ha megvan ez az erőny. Neki kötelessége az az önzetlen küzdelem a halállal, ami nem ismeri az előleges alkut. Hiszen amíg alkuszik, csöppenként elfolyhatik a páciens vére s apró vonaglásokban kibugyborékolhat belőle az élet. Ha aztán a megmentett beteg vagy a meg nem menthető beteg hozzátartozói hálátlanok, elkövetkezik a pörösködés is. De csak akkor. Az orvos hitelez, kockáztat, áldoz az életért vívott küzdelmekben s — egyebektől eltérően — ezért szebb az ő hivatása, mint akármi-csoda más emberi hivatás. — S ime, az én orvosaim, a csupa olyan ember után, akikkel szemben lekivánczik a fejéről a kalap, egy egész másfajta orvosról hallok. — Pantocsek a neve. Pozsonyban van hivatala, kórház-igazgató.

Amit elmondok róla, az tény. Bebizonyult pár sajtópör alatt. Eskü alatt vallották a tanúk. Az történt nemrégiben, hogy a Stollwerck-féle pozsonyi gyárban valami gép kikezdte egy munkásnak négy ujját. Hirtelen bekötötték a kezét, talán valami piszkos zsebkendővel s kocsin szaladt vele a kórházba a gyár egy hivatalnok. A kórházban valami fiatal és az orvosi tudomány adminisztratív részében még járatan segédorvos a sebek új bekötéséhez látott, amikor megjelent Pantocsek, az igazgató. A kirelti beteg-szolgálat-pénztár igazoló-könyvét követelte a munkástól első sorban. Tehát előbb az igazolást s azután következett volna — az első segély, holott az én ismeretegemben már olyan orvosról is tudok, aki egy elgázolt szerencsétlen kutyát részesített az első segítségben. S bizony mondom, hogy semmi komikum se volt abban, hogy az orvos ur egy nyőszörgő kutya lábait kötésgéti pólyába. — Pantocsek azonban követelte az írást. Az írás otthon volt. — Menjenek érte. — A gyérhivatalnok erre kijelentette, hogy a gyár vállalla a szavatosságot a munkásért. Pantocsek... (Inkább szeretném csak valamiképpen jelezni a nevét, mert az undor fog el mindig, amikor leirom.) Tehát P. ezt se fogadta el. A horlálót és kegyetlen ember konokságával ragaszkodott a betegpénztári könyveskéhez. Hazamentek a könyveskéért s mire visszamentek a kórházba, a munkás három ujjával fizették meg a körülményes utat. Ennyit kellett leamputálni a szegény ember kezéről — a könyveske miatt.

Mit tehetett erre Pozsony? A dolog hisztorikumához tartozik, hogy: — felháborodott. Az is bebizonyult a tárgyalás során, hogy a munkást kísérő hivatalnok erre a példátlan embertelenségre disznómagyar vírcsáftot emlegetett. — Nem is tudok felháborodni ezen. Ez a csokoládés német Pantocsek urban találkoztott először szemtől-szembe a magyar nemzettel, s Pantocsek nem tulságosan nemmesor képviselte szerény nációkat. A felháborodás azonban még odáig se ragadta el a flegmatikus pozsonyiat, hogy — amint ez rendjén lett volna — legalább három ujját a Pantocsek kezéről leoperálták volna cserébe a munkás három ujjáért. Vagy hogy kivetkék volna a határból a derék férfit — lehetőleg a határon túlra. Ez ugyan nem törvényes eljárás, néha azonban a mérték-

len felháborodás joggal ül törvényt. Ezt népitéletnek hívják. A népitélet Pantocsekkel szemben azonban mérges ujságcikkekben nyilatkozott meg. Ennyire megbecsülték azt az embert, aki a munkástársai által piszkos rongyba bonyált, összezsúzott, vértől csepegő kezű embert — segítség nélkül kergette ki a kórházból. — S most következnek a humor. A derék Pantocsek sértve érezte magát, azt mondta, hogy neki megbántották a reputációját vagy micsodáját és sajtópört inoított a cikk-írók ellen. Hármát. Az egyikben a rágalmazás alól fölmentették a vádlottat, de bűnösnek mondták a becsületsértés dolgában. Tudniillik nem elég tisztelettel fogalmazta meg a cikkeket Pantocsek. (A kakas csipje meg a szociálistáját. Nem tudott tiszteletet hazudni, amikor tele volt megvetéssel.) A másik sajtópör vádlottját egészen fölmentették. S ha jól tudom, most márciusban következnek annak a szegény, méltatlanul meghurcolt Pantocseknek ben a harmadik sajtópör. Ebben egy orvos ellenében keresi az elégtételt Pantocsek, aki különben a legutóbbi pörében már azszal mentette magát, hogy a szegény kórház-direktor embertelen miniszteri rendeletet rabja. Pedig hát nem így van a dolog. A törvény számol a különben, hogy nemcsak lelkes emberek, hanem lelketlen állatok is vállalkozhatnak esetleg arra, hogy orvosokká legyenek, tehát rendelkezik arról, hogy az első segélyt senkitől megtagadni nem szabad. A törvénynek ezt az intézkedését semmiféle miniszteri rendelet se rontja le. De ha lerontaná, akkor ember-séges ember vagy kibujdosik egy olyan országból, ahol lehetséges ilyesmi, vagy, akár-micsoda ostoba rendelet dacára, bekötözi a szerencsétlenül járt embertárs kezét. Ha földönfutás lenne azután a sorsa, akkor is. Így szép tudniillik az orvosi tudomány.

Kell, hogy legyen valami olyan, az átlagon alul álló színvonal a emberségnek, amely számára nem vállalkozhatik jogszolgáltatásra a törvény. Amely színvonal hiába keresi az igazát, mert nyilvánvaló, hogy érdemtelten arra, hogy becsületes embereket ctfáljanak törvény elé miatta. Az például komikus igyekezet volna egy notórius tolvajtól, hogy a becsületét keresse valakin, aki őt tolvajnak nevezte. S micsoda rengeteg magasságban áll egy jólelkű, egyébként zsvány mesterséget folytató, a szegényeken könyörülő ember e felett a Pantocsek felett!... S Pantocsek mégis a törvényre megy és az igazát keresi. Ennek az urnak az arcán a kérget különös tanulmányul a börgyőgyász urak szíves figyelmébe ajánlom.

Thury Zoltán.

Utazás a halálba.

Az orosz katonák 46 fok Celsius hideg időben utaznak Szibérián keresztül Mandzsuria.

Utaznak az orosz katonák Ázsiába — a halálba. A vasut, amely viszi őket, gyorsjárata, de hiába a hivatalos elnevezés, a vas-kocsi lassan cammog és kinosan csikorog a zuzmarás síneken. A vonat körül mindenütt fehérség, de nem a nyájas, váltakozó fehérség, hanem a fázasztó, skalanélküli szín-orgia, amely, ha sokáig környezi az embert, belőlve a szürkéségbé, kietlen arcával megriasztja a képzeletet, szárnyát szagi és lassanként belézőkcent a sötétségbe, amely ur lesz a zsibbadt lelkeken, dermedő idegeken és eliszsa a szem elől a fehér pusztaság világosságát...

Szibéria rengeteg testén kigyózik a döcögő vonat és viszi a sok ezer szegény orosz katonát Ázsiába, a háborúnak nevezett hitvány vágóhidra. Ülnek egymás mellett zsufoltan a kocsiiban, mint ahogyan beraktározák a lemészárlásra kiutalt barmokat, és összebujnak, gomolyaggá tömörülnek, hogy a testük melegségével közdjének az első ellen-ség, a hideg ellen.

Még lelkükben rezeg a cár bucsú-szózata:

— Megáldalak benneteket... Szent Szerafin imádkozzék értetek! — és bizonyos is, hogy valamennyien elszántak — az atyuska dicsőségéért meghalni. Őh! ezek a katonák nem forradalmárok, engedelmes rajongói a leghatalmasabb cárnak és a babona a vallá-sossággal mélyen be van plántálva a szívükbe, melyben zsong, egyre játszik bennük, az atyuska áldásával együtt, Szent-Szerafin imá-dsága...

A testüket egyideig ez az áhítatos ér-zésük fűti — de aztán hiába dacolnak, a szibériai hidegség jeges szárnyaival körülfogja őket és megfagyasztja bennük a lelkük me-legségét is. Innentől csak testi kínoktól szenvedő, didergő embereké válnak, akik ülnek egymás mellett komoran és tehetetlenül s le-helik kétségbeesetten maguk elé a gőzfelhő-keket, melyek a másik pillanatban már ellilán-nak a dermedző levegőben... És az éjszaka egybeolvad a nappallal, a napok belésülyednek a végtelen időbe, amíg a vonat egyre turja maga előtt a havas mezőket, de még mindig ott mozog a jeges országban. A jámbor katonák dermedő agya már alig tudja kiváltani a gondolatot, miért is utaznak messzi hazájuk-ból a messzeség felé, csak ösztönszerűen válto-gatják nehéz lábaikat, föl-leemelik remegő kezüket, hogy fölabbajgassák benne a vért, mely ilyenkor melegebb hullámszába indul. Később már ezt sem tudják, összekuporodott testük, mint fagyos rom, ránehezedik a pa-dokra, könnyes szemük bambán rámered a jégvirágos ablakra, melyet sikoltva meg-rugdos a künn dülő fürgeteg...

Ime, a kemény harcok, akiket Orosz-ország az ázsiai csataterre szállít, hogy leszá-moljanak az „arcátlan” japánokkal, akik a ten-geren, éreplotáikból, a pusztulást, a halált ontották a cár hajóira, katonáira. Oroszország szomjuhozik a megőrlésért és egyre-másra indítja csapatszállító-vonatát, melyek végig-huznak Szibérián és mire az állomásra érnek: a szegény kemény harcok megfagyatnak, meg-nyomorodtak, éppen csak hogy az ágyuk elé állnak. A fűre japán pedig meggyújtja a kanócot és belékergeti a tüzes halált az ide-terelt, didergő orosz katonákba.

Budapest március 2.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 29-én az előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azo-kat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalan-gul köldhessük tovább.

— Személyi hír. Beöthy Ákos országgyűlési képviselő egészségi állapota napról-napra javul; Beöthy a jövő hét elején ismét megjelenik a képvise-lőházban.

— József főherceg születésnapja. Ma töltötte be József főherceg születésének hetvenegyedik évfordulóját. A főherceget ebből az alkalomból minden-felől elhalmozták üdvözlő levelekkel és táviratokkal. Mifután a főherceg családjaival Fiumében időzik; a gratulációk csak a dísz-téri palotában kettőzven jelen-kezhettek. Az iven felírták nevüket többek között: Stramm Antal udvari titkár József Ágost főherceg nevében, gróf Tisza István miniszterelnök, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnag, gróf Apponyi Gyula és Henrik főrendek, Surányi tábornok téparancsnok és sokan mások.

— A hercegprímás állapota. Vaszary Kólos bíboros hercegprímás állapotában állandó a javulás és most már biztos a remény, hogy az egyháztudós néhány nap múlva elhagyhatja az ágyát. Állapota iránt a király is melegen érdeklődik.

— Kinevezés. A király dr. Székely István deb-reczeni törvényszéki bírót a debreczeni főügyés-séghez főügyési helyettesessé nevezte ki.

— A miniszterelnök svéd rendjele. A fő hiva-talos Budapesti Tudósító jelenti: Néhány magyar lap-nak azzal az állításával szemben, hogy gróf Tisza István miniszterelnök a svéd király legutóbb bécsi látogatása alkalmából nem kapott kitüntetést, hiva-talos forrásból azt az értesítést nyerjük, hogy gróf Tisza István ugyanazt a svéd rendjelet kapta, amely-ben az osztrák miniszterelnök is részesült.

— A svéd király Abbaziában. Oskár svéd ki-rály, aki Bécsből Abbaziába utazott, tegnap délel-n fogadta gróf Gooss helytartót. A király kijelentette

hogy ő és felesége nagyon jól érzik magukat Abba-
ziában s május elsejéig ott maradnak. Este az *Adria-*
klab disztremében a király és kíséretének tiszteletre
lakoma volt, amelyen Esterházy Miklós herceg fele-
sége fogadta Oszkár királyt.

— **Királyi kitüntetések.** A király dr. gróf
Atmády Imre főrendiházi tagnak, a közügyek terén
szerzett érdemei elismerésül, a Lipót-rend lovag-
keresztjéért, dr. *Antal Mihály* Háromszék vármegye főor-
vosának, *Fodor Lázár* Nagy-Küküllő vármegye járási
főszolgabírójának hű és buzgó szolgálatai elismerésül
a Ferenc József-rend lovagkeresztjéért, *Szentiványi Miklós*
Háromszék vármegye alispánjának s *Drofenik Ferenc*
ogulini pénzügyigazgatójának a királyi tanácsosi címet
díjmentesen adományozta.

— **Gromon Dezső kitüntetése.** A király tudva-
levőleg az elsőosztályú vaskorona-renddel tüntette ki
Gromon Dezső államtitkárát. A hivatalos lap közli
a kitüntetésről szóló királyi kéziratot, amelynek szövege
így hangzik:

A személyem körülírt magyar minisztérium ideig-
lenes vezetésével megbízott magyar miniszterelnököm
előterjesztése folytán vajszkai és bogányi Gromon
Dezső belső titkos tanácsos, a honvédelmi miniszté-
rium államtitkárának sok éven át teljesített hű, odaadó
és eredményes szolgálataival szerzett kiváló érdemei
elismerésül, elsőosztályú vaskorona-rendemet díj-
mentesen adományozom. Kelt Bécsben 1904. évi február
hónap 28-án. *Ferenc József*, s. k. Gróf Tisza István s. k.

— **Az oltimti érsek.** A *Berliner Tageblatt*nak
írják Rómából vatikáni körökből, hogy az osztrák
kormány, tekintettel az oltimti érsekségben uralkodó
hangulatra, *Kohn* érseket szeretné elmozdítani állásá-
ból, de a Vatikán ellenzi azt. Ilyen körülmények
között csak egy mód van a kedélyek megnyugtató-
sára és pedig az, ha *Kohn* érsek a maga jószántából
lemondana.

— **Loubet Rómában.** Vatikáni körökben élén-
ken vitatják, hogy ha Pius pápa fogadja majd *Loubet*
elnököt, akkor ebből természetzerűleg az következhet,
hogy fogadnia kell mindazokat a katolikus fejedel-
meket, akik az olasz király látogatására Rómába ér-
keznek. Így határozta el magát a pápa arra, hogy
Loubet-t mégsem fogja fogadni, tekintet nélkül arra
a viszonyra, mely Franciaország és Olaszország kö-
zött most fennáll, és nem törődve ennek a lépésének
következményeivel.

— **Kisértetek az őrségen.** Egy krakói
újság írja, hogy *Fremyslben* vasárnap egy katonai
őrségen főbelátó magát egy közlegény. Már előzetesen panaszkodott társainak, hogy azon
az őrségen kisértettek járnak. Az öngyilkos kato-
nát mással helyettesítették, de alighogy föllá-
lították az őrház előtt, kétségbeesetten kiáltozott,
hogy kisértettek lát, és mire odaszaladtak az
őrségről, a szerencsétlen baka főbelátó magát.
Álpos a gyanu, hogy a környékbeli lakosság
terjeszti ezt a hiedelmet, mert valószínűleg meg
akar szabadulni a katonai őrszemtől.

— **Az ifjuság Kossuth seregé.** Az ifjuság or-
szágos Kossuth ünnepének rendező-bizottsága már
megrendelte a Kossuth sereget, amelynek elkészítését
az Iparművészeti Társaság vállalta magára. A sereg
Csányi Károly tervei után készül ezüstből, tiszta ma-
gyar stílusban. Fedelét *Kossuth* Lajosnak ezüstből ön-
tött szobra fogja díszíteni s négy helyütt lesz rajta
gyémántokból kirakva a monogramma. A sereget a
március 20-iki ifjusági banketten avatják föl s az ün-
nepesség után a budapesti tudományos egyetem rektora
veszi át megőrzés végett. Ott a jövő esztendő március
18-ig marad, aztután a budapesti ifjuság küldöttsége
Kolozsvárra viszi s onnan abc sorrendben kapják meg
a vidéki akadémiák.

— **Balázsozás.** Nagy részvét mellett temették ma
el a főkapitánysegéd palotájából *Birtó* Lajos földbirtok-
ost, *Rudnay* Béla főkapitány apját. A végtisztesség-
adásra megjelent a rendőrség egész tisztkara teljes
díszen, *Pekéry* József főkapitányi helyettes vezetés-
ével, továbbá *Percezel* Dezső, a képviselőház elnöke
Ráth György főrend, dr. *Falk* Miksa és neje, *Molnár*
János apát, *Nessi* Pál országgyűlési képviselő és
sokan mások. A beszentelést *Vodácska* Lajos helyettes
plébános végezte nagy segédlettel s a szertartás alatt
az Operaház tagjai *Czifler* Béla karnagy vezetésével
megható gyászdíjakat énekeltek. Szeriartás után a
korszerűen borított koporsót a hat ogatu gyászshin-
tóra tették s megindult a menet a keresepi temetőbe,
ahol a halottat a családi sírboltban örök nyugalomra
helyezték.

Dr. *Kolbe* Dezső ügyvéd tegnap harminhét éves
korában elhunyt Komáromban.

Gadi Imre esperes-plébános tegnap *Német-Ele-*
ármén meghalt. Az elhunyt lelkes hazafiságával nagy
érdemeket szerzett a torontói nemzetiségi vidékeken.
Halála széles körökben kelt mély részvélet.

Sárpaty Kétya Tivadar kir. tanácsos, Esztergom
vármegye volt szolgabírája, a primási és a herceg
Pálffy-féle uradalom nyugalalmazott ügyésze stb. Esz-
tergomban ma éjéi meghalt.

Magyarország egyetlen tetemesebb
glaubersó- és lythium-tartalmu
földes savanyúvize

A BALDÓCZI

— **A császár a kis helyőrségben.** Mon-
dani sem kell talán, hogy ama híres, nevezetes
Bilse hadnagyoska kis garnizonjáról van szó. A
„kis helyőrség“ az már csak *Forbach* lesz egye-
lőre, az a határszéli német városka, amely egyet-
len könyv révén olyan nagyon kiemelkedett a
hasznos városok ismeretlen tömegéből. Egy ki-
esit elsőbbséget ugyan már a szenzáció a *for-*
bachi garnizon körül, a regényt elkövetik, a
vizsgálatot megtartották, az újdonsült hadnagy-
regényről, akinek unalmában olyan fűgőn rá-
akadt a tolla a realizmus területeire, elítél-
ték, az uniformisból kizavarták, mindez elmult
már, s egyéb dolgok is történnek a világon,
hanem most megint kinálkozik egy kis alkalom,
hogy az érdeklődő szem *Forbach* felé forduljon.
Május másodikán Saarbrückenben nagy ünnep-
ség lesz, II. Vilmos császár dieső nagyapjának
emléksobrál hullatják le a leplet, s csak ter-
mészetesen fogja találni mindenki, aki a világ
folyását figyelemmel kíséri, hogy erre az emlék-
ünnepségről a nagy unoka, a németek örökké
tevékeny imperátora el nem marad. Azonban
Saarbrücken előtt ellátogat még *Forbach*-ba. Hát
ez esemény, az kétségtelen. Csak az a kér-
dés, hogy mi ez a látogatás, kitüntetés-e, vagy
pedig a legelső parancsnok megjelenése a végből,
hogy érezzék szigorú tekintetnek az igazét: —
Aztán többször elő ne forduljon itt olyan skan-
dálum! — Nem csupán az a könnyelmű skribler-
kedés, hanem azok az állapotok sem, amelyek
egy eltévelyedett lajdinának kedvet csináltak a
regényírásához. Mert ha a császár nem jutalmazta
éppen valami csillogó medáljával a hadnagyos-
ka irodalmi működését, nyilvánvaló, hogy fel-
sleges szívét mód felett elkeserítette, hogy az ő
tiszteit ott a határszélen s talán másfelé is, unalom-
ból elcsúszásokat követnek el és nem a tisztikabáthoz
mélto életmódot folytatnak. A császár tehát március
végén ellátogat a kis garnizonba, csak hogy ott
már megváltozott helyzet várja. Azok a régi
tisztiek — a regényhősök — nem időltenek
majd előtte. *Forbach*-ból azok eltűntek, hir-
mondó sem maradt belőlük. Ki új garnizonba
került, ki meg még messzebbre kapott uti-
latul, tudniillik a penzióba. Amelyikük nem
feledkezett meg magáról, annak még akalmat
adtak a megtérésre, hanem jórésüket meg-
ölte *Bilse* kártárs tolla. *Forbach*-ban II. Vil-
mos egészen új tisztarek fogadják majd a front
előtt, nyilván kifogástalanabb életű tiszt urak,
akikről nem kanyaríthat szenzációs regényt egy
Bilse II. Hanem az az első regény, akármilyen
ihlet szülte, mégis csak eredményezett valamit,
Németországban a tisztik bizonyára jobban vi-
gáznak majd ezután a magán, meg a kaszárnyai
életükre. Mert mind a kétféle életükről mostaná-
ban egyre-másra írónak epikai és szinpad
művek, még pedig — leleplező szándékkal.

— **Köburg Lajza hitelezőjének pőre.** *Brüsszel-*
ből jelentik: Ma folytatott annak a pörnek tárgyalá-
sát, melyet *Lajza* hercegnő hitelezői a belga királyné
hagyatéka ellen indítottak. *Janson* a hitelezők ügy-
véde ma újból a házassági szerződés érvénye ellen
foglalt állást, tagadva, hogy az osztrák császár jo-
sítva lett volna arra, hogy a kiskoru hercegnő helyett
a házassági szerződést megkötse. Így bécsi cég
ügyvéde pedig azzal a kilógással állt elő, hogy a
házassági szerződést a házasság megkötése után ratifi-
kálták és így az nem a törvényes időben vált jog-
erőssé. Azt is hangsúlyozta, hogy a per a belga ki-
rály magánvagyonra ellen irányul. A brüsszeli igaz-
ságügyi palotában keringő hírek szerint *Henriette*
királyné hozománya úgy tűnt el, hogy az az osztrák
tiszt, akit a hozománypal *Brüsszelbe* küldtek a pénzt egy
belga játéktérben eljátszotta.

— **Isztentisztelet.** A pesti izraelita hitközség
dobány-utcai és Rombach-utcai templomában a péntek
esti isztentisztelet további intézkedés 5 1/2 órakor kez-
dődik.

— **Március 15.** Az egyetemi ifjuság az idén is
impozáns módon ünnepli meg március 15-ikét. Az
ünnepség délelőtt 11 órakor nagyszabású matinál
kezdődik a Vigadóban. A matinén közreműködnek:
R. Márthy Margit, Magay Anna, Hoek János, Förster
Lajos, Farkas Jenő, Gál Jenő és Szedlacs Dezső.
Délután az Egyetem-téren, a Nemzeti Múzeum előtt
és a Petőfi-téren folytatódik az ünnepség. A Petőfi-
szobor előtt *Toma* István joghallgató mond ünnepi
beszédet.

— **Mulatság.** A *Szép Szív Társaság* ma hangver-
sennyel egybekötött bált rendezett. A hangversenyen
Sadghi Teréz zajos tapsokat aratott művészi énekével,
majd *Szatmári* Sándor tartott nagyszerű előadást.

— **Március 5-én lesz a VIII. kerületi Közfürdővel**
Egyesület jelmese eszéje az Urániumban. Az est során
világvasárt is rendeznek a kétszáz évvel ezelőtti Pest
képére átalakított szinpadon. A vásárt *Balla* Miklós

humoros prólogja nyitja meg. Utána a *Vörös banda*
tagjai humoros diszközgyűlést tartanak. — A *Villany-
szerelek. Műszerek és Bronz művek Egyesülete* 5-én jel-
mezeit rendez az *Adria-szállóban*. — A *Jóbarátok,
a Kedélyes és a Magunk közt* jótékony célú asztaltársasá-
gok világpostával egybekötött taneztét adnak az
Erzsébetvárosi Demokrata Körben.

— **Sikkasztó jegyző.** *Hatvanból* táviratozzák:
Schmidt Gyula lőrcinezi körjegyzőt 14 000 korona sik-
kasztása miatt tegnap letartóztatták. A sziraki járás
főszolgabírája a megyei főszámvérővel most tart ro-
vancsolást Lőrcinezen. *Schmidt* a letartóztatás előtt ö-
ngyilkosságot akart elkövetni, de környezete idejében
meggátolta szándékában. A löverseny és a kártya
okozta vesztét.

— **Raby Noa.** Öreg ember volt *Raby Noa*,
olyan öreg, hogy ilyen nagy időt szinte csak
mesében élnek az emberek. De hát a komoly
Angolország tekintélyes fővárosából, Londonból
érkezik annak a híre, hogy százharminckettévet
töltött ezen a szép és csunya világon *Raby Noa*,
aki Észak-Karolinában 1772-ben látta meg a
napot, szóval még két évtized mult el az ő szü-
letése után s csak akkor történt meg az a
nagy világhistória esemény, amelyet francia
forradalomnak hívunk. *Raby Noa* akkor már
majdnem huszéves legény volt, amiről ugyan
hivatalos irások nem tanuszkodnak, de sok
mindentéle körülményből megállapíthatók az
életkorai. Három évszázadra terjedt ki az
élete az öreg *Raby Noa*nak, s annyi bizo-
nyos, hogy a mult század legelején a Consti-
tution Fregatton szolgált, egészen jól emlékezett
Washington Györgyre, akit többször hallott be-
szélni. Az öreg *Raby Noa* a minap halt meg a
new-brunswicki szereznek házában, ahol éppen
félészádot töltött. Följegyzik róla, hogy felesége
sohasem volt és a nikotinévtől is tartózkod-
ott. Az ő életéből azt kellene hát következtetni,
hogy a hosszú élet megakasztója az asszony és a
dohány. Am voltak százéves emberek, akik öt-
hat feleséget is túlték és a pipa sohasem került
ki a szájukból. Azt is följegyzik továbbá *Raby*
*Noa*ról, hogy ő a világ legöregebb embere. De ő
előtte annyi emberről jegyezték föl már ugyanezt,
hogy most már egy új *Raby Noa* várunk, leg-
alább is százötven évvel a vállán.

— **Megszökött kereskedő.** *Bécsből* jelentik:
Kerpen Vilmos borkereskedő százötven ezer korona
adósság hátrahagyásával Chicagoba szökött. *Kerpen*
nemrég fogyasztási adó ellen való kihágás miatt le-
tartóztatták, de aztán szabadonbocsátották és száz-
huszezer korona büntetésre ítélték. *Kerpen* nős és
hat gyermek atyja. Felesége és gyermekei Bécsben
maradtak.

— **Egy maroknyi magyarság esdő szözeata.** A
szászsebesi református templom üg: éről szólt tegnap
birúnke vonatkozó ürvendetes eredményről számol-
hatunk be. *Kardos Géa* pénzügyminiszteri tisztviselő
gyűjtést indított ismerősei és kollégái között s a gyűj-
tés eredményét, nyolc korona negyven fillért ma kiadó-
hivatalunkba küldötte, amely összeget rendeltetési he-
lyére fogja juttatni. A gyűjtéshez a következők járul-
tak adományaikkal: *Bajza* Ferenc, lovag *Szentkirályi*
Antal, *Boros* Zoltán, *Höfler* Róbert, *Sánger* Győző,
Peiroszky Kálmán, *Kardos Géa*, *Wenszky* Károly dr.
Markovits Ödön, *Nagy* János, *Bereznyai* Tivadar, *Márk*
Tivadar, *Paldy* Károly, *Tamvégi* Aron, *Lüste* Lajos,
Haldas János, *Schmotzer* és *Holtschuch* számelienőrök,
Hoogh számvizsgáló és *Müller* számszám.

— **Katonai mint betörő-vezér.** A rendőrség ma
egy három tagból álló lakásfosztogató bandát tartóz-
tatott le, amelynek vezére egy közkatona volt, *Haber-*
korn Antal 23 éves, 32-ik gyalogezredbeli közkatona
az illető, aki *Weisz* Nándor ügynökkel és *Riedl* Jenő
közcsinényezővel szövetkezve, egész esomó lakásfosz-
tást követelt el. A katonát átadták a katonai hatóság-
nak, két társát pedig az ügyészre kísérték. Eddig
nyolc betörést ismertek be.

— **Petroleumforrások.** *Algódy* község határában
a vizerek mellett petroleum orrásokra bukkantak. Az
érdekeltek tegnap elhatározták, hogy az olómunkála-
tokat megkezdik. A budapesti geológiai intézettől
szakértő kiküldetését kérik.

— **A pincérek szakgyűlésének megalaku-**
lása. A budapesti pincérek szakgyűlése, amely
egy időre beszüntette működését, tegnap újból me-
alakult. Tegnap a pincérek rendkívüli közgyűlést tar-
tottak, amelyen *Rozs* Márton, az Ouhon-kör főpincé-
rét választották meg az egyesület elnökévé.

— **Öngyilkos apáca.** *Milánóban*, mint onnan
jelentik, *Baraxieri* olasz tábornok testvére *Luigia* apáca
tegnap egy tóba ugrott és meghalt. Öngyilkosságának
oka ismeretlen.

— **A férj bosszúja.** *Dévről* írják: *Csernizsore*
községben *Munyán* Koszta cigány elcsábította a
szomszédjának, *Csojka* Jánosnak feleségét. *Csojka*
bajt elpanaszolta a kocsmban négy barátjának, kik-
kel aztán felkereste a csábítót és botokkal agyon-
verték. A tetteseket elfogták.

A legjobb és legolcsóbb gyógyvíz minden
gyomorháj és étvágytalanság ellen.
A legkellemesebb borvíz.
Bővebbet a kútközeliség Baldócson.
(U. p. Szepes-Várja).
Budapesti képvislet:
VI., Károly-körút 10., Telefon 15-65.

DEÁK-forrás.

— **Wilde Oszkár barátja.** Tíz évvel ezelőtt Londonban, Angolországban és egész Európában kínos feltűnést kellett egy botrányos por, amelynek középpontjában Wilde Oszkár, az angoloknak egyik legdusabb jövedelmű genialis írója állott mint vádlott. A neki tulajdonított vétség, amely reá többévi börtönt hozott, mit a dologban részes előkelő személyiségek éppen az ő különös diszkrétcióját következtében a megbélyegzést elkerülték, azt eredményezte, hogy Wilde Oszkár az angol irodalom és művészet valóságos kivételé magából. Könyveit nem árusították, darabjait nem adták, s annyira ellejeztették, hogy mikor Wilde több évvel később a börtönből való szabadulása után Párisban egy padlásszobáskában a legnagyobb nyomorúságban meghalt, teljesen ellejeztették. Ujabb időkben azonban gyakran emlegetik a nevét az újságok művészeti rovataiban abból az alkalomból, hogy *Salome* című darabja, amely nálunk Budapesten is színrekerült nemsokára, a *Királysínház*-ban, egyre-másra aratja a sikereket. És könyveit írást is újra érdeklődnek, mindezzel kapcsolatban pedig a neve felé is nagyobb figyelem fordul. Nagy a kelendőse tehát annak a könyvnek, amelyet Robert Harbrough *Sherard* angol író adott ki ezzel a címmel: „Wilde Oszkár. Egy boldogtalan barátság története.” Ez a könyv némiképpen gyónás, a szerző önéletrajza, lelkiismereti tündetésén való könnyítés, amiért nem volt barátja, Wilde Oszkár mellett a legnagyobb veszedelmek idején, hogy nem tett semmit a katasztrófa elhárítására. De ebben nemcsak akkori írói nyomora akadályozta meg, amely miatt még haza sem tudott utazni Londonba, hanem Wilde magatartása is, aki akkoriban dicsősége és gazdagsága legmagasabb fokán állott, s mintha röstellte volna az ő szegény barátját. Ebben a könyvben *Sherard* minden rajongása mellett is azon van, hogy az igazságot mondja ki mindenben, ami a keserves véget ért íróra vonatkozik, s a meleg érzés hangján éles megfigyeléssel rajzolja meg barátja alakját. Wilde Oszkár dicsősége tetőpontján állott. Darabjai kétszáz-ezer koronánál is többet jövedelmeztek neki és ő a pénzt az izlés, s a maga személyének a kultuszában két kézzel szórta. Ezt írja *Sherard*:

— Wilde nem osztotta volna meg utolsó szil-lingjét a barátjával, hanem, ami még sokkal rendkívül, mindig kész volt arra, hogy egész fölöslegét odaadja. A kényelmének meg kellett maradnia s nem törekedett a filantrop érdemeire, ha neki magának nélkülözésebe került.

Tiszán az izlés kedvéért gyakorolta a jólékony-ságot, mert az izlés volt az ura, akinek mindent áldozott. Virtuóz volt az életada élvezeteknek mindenben, ami az érzékekre vonatkozott. Művész volt az asztalnál és öltözködésében, a frizurájában, amelynek naponként egy egész órát szentelt. Az ő költői alkofásai is az érzékek és az izlés rafinált elfinomodásából eredtek. És mindebben király volt s a gavalierok őt utánzózták külsőségeiben, hercegnők az ő tanácsai szerint rendezték be a lakásukat. Szellemes megjegyzéseit bámulták és megtapsolták. Ünnepeit központja volt szelleműs, kiváló férfiak körének is.

— A szerencse annyira elcsavarja a fejemet, hogy azt hittem, mindent tehetek, amit csak akarok — ismerte be később Wilde, amikor erre a boldog korra visszaemlékezett.

Aztán következett a szörnyű zuhanás, a rafinált bőségéből a börtön és utána a padlásszoba nyomorúsága. Mert a bitelezők rögtön rátámadtak, amikor a könyvei a kereskedésekből, a darabjai a színpadról eltűntek, s neki nem maradt pénze a védelmére. Aztán, amikor az első tárgyalás után kezesség mellett szabadon bocsátják, akkor kezdődik Wilde nézője a rettenetes kálvária-járás. A beözött geniet, az előkelő társaságok kedvencét nem tűrik meg a vendégelő asztalok mellett, mindenünnen kutasították, mikor a vendégelő megtudta a nevét s még a legszerényebb helyen sem volt maradása. Minden ajtó bezárult e'lte s mint földözött vad menekült odébb s éjjel az utcán üvöltözve ha'szolta a csöcselők. Aztán elzárják, a readingeali fegyház C. 33. cellájába, amelyről egy másik könyvben *Ewers* emlékezik meg néhány versben. Rettenetesen gyöttrődött ott Wilde, a megtevélyedett lángelme, akinek legrosszabb esetben gyógyító-intézetben lett volna a helye.

— **Házasság.** *Katscher* Emil *Szerajevó*-ból 6-án vezetői oltárhoz a dohány-utcai izraelita templomban *Plesch* Mirza kisasszonyt.

— **Az ipar csodája,** hogy az *Országos Pozstó-szétküldési Áruház* (Rottenbiller-utca 3.) szétküldt vidékre utánvétl mellett 5 forintért egy férfitöltényre elegendő 8 méter a legfinomabb fekete, sötétkék, szürke vagy barna gyapjuszövetet vagy kamgarnt. A rendeléseket ajánlatos minél előbb megtenni, mert a készlet nem tart soká.

— **Uj magyar pezsgő.** *Kleinschleg* see a neve a legújabb nazai pezsgőnek, mely a *Kleinschleg* Testvérek és. és kir. udvari szállítók budaioki pincéből kerül forgalomba. Az új gyártmány kiváló minőségénél fogva máris jelentékeny tért hódított.

— **A vasutasok fizetésrendezése.** A vasutasok mozgalmának vezetésével megbízott szombathelyi választmány az elterjedt téves nézetek eloszlatására szükségesnek tartja az összes kártársakat értesíteni, hogy vasárnap, 6-ikán Budapesten csak országos bizottsági értekezlet lesz, amelyen csak az igazolvány-nyal ellátott helyi mozgalmi bizottsági tagok vehetnek részt, miután még országos nagygyűlés megtartására szükség nincs. Szükség esetén e tervezett nagygyűlést a mozgalmi vezetőségek fogják egybeihívni.

A kereskedelemügyi minisztériumban az államvasuti tisztviselők fizetésemelése ügyében hétfőn és kedden *Hieronimi* Károly miniszter elnöklése alatt konferencia volt, melyen gróf *Serényi* Béla államtitkár, *Ludvig* Gyula a magyar államvasutak igazgató-ságának elnöke és a minisztérium vasuti ügyosztályának főnökei vettek részt. Az értekezleten megállapították a tervezett fizetésrendezés főelveit és a részletek kidolgozásával a miniszter *Márk* Károly miniszteri tanácsost, a vasuti ügyosztály főnökét, *Hajnal* Vilmost, a kereskedelemügyi minisztériumba beosztott főfelügyelőjét és dr. *Bacsinszky* Vladimír államtitkár bízta meg.

— **Gyilkos napidíjas.** Az e'ső kerületben, a csöndes Rácvárosban gyilkosság történt ma délután. Egy fiatal napidíjas a saját lakásán agyonlőtt egy mosónő-tulajdonost, akihez régi és szoros barátság fűzte. A szerencsétlen ember nyomban meghalt míg gyilkosa megszökött, de pár óra múlva önként jelentkezett a főkapitányságon. *Deutsch* Ferenc 26 éves napidíjas, aki már évek óta a szabadalmi hivatalban volt alkalmazva, a Rácvárosban lévő Aranykakas-utca 7-ik szám alatt lakott özvegy édesanyjával és József nevű 20 éves öccsével, aki pincér. *Deutsch* Ferenc ma délben hazament a hivatalából, megebédelt s aztán öccsével a szobában beszélgetett. Az öreg Deutsóné ezalatt a konyhában foglalkozkodott. Ugy egy negyed három tájban vendége érkezett *Deutsch* Ferencnek *Minkovits* Péter mosónő-tulajdonos, akinek a *Dessowffy*-utca 34-ik szám alatt van az üzlete. *Minkovits*, akinek felesége és családja van, hónapok óta szoros barátságban volt *Deutsch* Ferencel s a lakásán is felkereste többször. Így történt ez ma is; alighogy *Minkovits* helyet foglalt egy széken s beszélgetni kezdtek, *Deutsch* Ferenc odaszólt az öccsének:

— *Eredj Jóska, hozz nekem cigarettát.*

Hogy ez alatt az idő alatt, amíg a fiatalabb *Deutsch* lent járt a cigarettáért, mi történt *Deutsch* Ferenc és *Minkovits* között azt senki sem tudja, de mikor visszatért a cigarettával, látta, hogy a bátyja rendkívül izgatott hangulatban járka a szobában. A dolog azonban nem tűnt föl neki, mert többször is megtörtént, hogy *Deutsch* és *Minkovits* összeszólalkoztak. *Minkovits* e közben fölkel a székről s háttal fordult *Deutsch* Ferencnek, aki hirtelen előkapta zsebéből revolverét és nyakszirtén lötte *Minkovits*-ot. A szerencsétlen ember szó nélkül összeesett. *Deutsch* Ferenc ezután felvette a kabátját, a kapját és szó nélkül elrohant hazulról. Ezalatt a fiatalabb *Deutsch* lelármázta a házat s orvost is hívta *Minkovits*-hoz, aki azonban, mire az orvos megérkezett, kiszenvedett. A gyilkosságról a házbeliek értesítették a közömben posztoló rendőrt, aki meg a főkapitányságon tett jelentést. Innen *Thury* fogalmazó ment ki az Aranykakas-utca 7. számú házba s egyidejűleg mozgósították a detektíveket, hogy kerítsék kézre a gyilkost. Mialatt a detektívek szerte a városban keresték *Deutscht*, ez — ugy őt óra tájban — beállított a főkapitányság inspekciós-szobájába és önként jelentkezett, elmondva, hogy ő gyilkolta meg Budán *Minkovits* Pétert. *Thury* fogalmazó természetesen rögtön letartóztatta és *Pekáry* kapitány hozzáfogott a kihallgatásához. *Deutsch* azt mondta, hogy hirtelen haragjában lölte le *Minkovits*-ot. A detektívek azonban ez idő a'tt kísértették, hogy a két embert természetellenes barátság fűzte egymáshoz. *Minkovits* minden szabad idejét *Deutsch* Ferencel töltötte, esténként magával vitte orfamokba, mulatóhelyekre és pénzzel is bőven ellátta. Ez újabb időkben azonban *Deutsch* meg akarta szakítani a baráti viszonyt, ami *Minkovits*-ot nagyon elkeserítette. E miatt már többször szemrehányást tett neki s meg is fenyegette barátját. Ugy látszik, hogy ma délután is hasonló jelenet történt a két ember között és *Deutsch* a fenyegetésektől való féltelmében határozta el hirtelen, hogy lelövi barátját, akitől másképp nem tudott megszabadulni. A rendőrség különben egész délután tanukat halgatott ki a gyilkosság ügyében, hogy kétségtelenül megállapíthassa, mi bírta *Deutsch* Ferencet arra, hogy barátját meggyilkolja. A meggyilkolt *Minkovits* holttestét kivitték a törvényszéki orvostani intézet bontermébe *Deutsch* Ferencet pedig a rendőrség a vizsgáat befejeztével átadja a királyi ügyészségnek.

— **A Fővárosi Szegény Gyermekkert jubileuma.** Ez évi április 24-én lesz huszonöt esztendője, hogy a Fővárosi Szegény Gyermekkert-Egyet 6 fel-

sége ezüst menyegzőjének emlékére megalakult. Az egyet választmányja ma dr. *Grosz* Sándor elnöklete alatt ülést tartott, mely elhatározta, hogy az évforduló tiszteletére országos ünnepséggel üli meg. Az elnök indítványára elhatározták, hogy az egyet 6 felsége elé küldöttéssel járul, mely az ünnepre meghívja. Elfogadta továbbá dr. *Pekáry* Gyula országgyűlési képviselő társelnöké ama indítványát, hogy *József* Adolf főherceget az egyet védőségeinek elvállalására kéri föl.

— **Rendőri hírek.** *Sik* József napzámos ma délelőtt a Vigadó előtt a Dunába ugrott, de a hajósok kimentették. Bevitték a Rókusba. — A rendőrség letartóztatta *Rafael* Mátyásné jósnot, mert a Teleki-tér 7. számú házban megtámadta a házmeztérnökét. — Letartóztatták még *Bartos* János kocsiat, aki *Herczka* Sándor Tátra-utcai szakküzletéből 8000 darab zsákok lopott. Vele együtt orgazdáját, *Karsai* Már szótcsót is elfogták. — Tegnap este a Teleki-téren két lövés hangzott el. Egy fiatal suhanc volt a lövöldöző, aki a rendőrké láttára elfutott. Öthagyta azonban tálikabóját, amelyben *Edelmann* Gyula névre kiállított okmányok találtak. — *Konyhai* István 13 éves fiút a Magyarárd-ut 2001. szám alatt egy ló ügy fejbe rugta, hogy a szerencsétlen nyomban meghalt.

(x) Aki kertjét szereti, szép virágokat és konyhakerti terményeket akar, az fedezze megkülsőségét *Mauthner* Odón és. és kir. udvari magkeskedésében, Budapest, Rottenbiller-ut. 33. sz. A cég főügyeztékét, mely 226 oldalra terjed, kívánatra ingyen küldi.

A magyar nők szövetsége.

Budapest, március 2.

A napilapok közlése szerint egy uri bizottság azon fáradozik, hogy előkészítse a női kongresszust, mely a hazai ipar védelmének jelszavát tűzi zászlójára. Mi ezt a hazafias felbuzdulást csak örömmel üdvözölhetjük, mindamellett a magunk részéről nem tanúsítunk oly kiskorúságot, hogy az uraktól mintegy inszenzátlussuk magunkat. A magyar nők eléggé önzeteselek, hogy saját érdekeikért saját erejükből és saját kezdeményezésükből szálljanak sikkra, és azért azt hisszük, hogy a Nőképítő-Egyesület az egyedüli tényező, amely hivatva van megvalósítani az összes nőegyleteknek szövetkezését.

Nemcsak a hazai ipar megvédéséről lehet itt szó, hanem főleg arról, hogy a szövetség végrehaláhára fölserkentse a szolidaritás érzetét asszonyainkban, hogy felköltse bennük az eddig szunnyadó társadalmi lelkiismeretet.

Osakis a nők szövetsége — abban az alakban, amint az Amerikában, Angolországban, Németországban, Ausztriában fennáll — volna bivatva arra, hogy a nőket hazánkban is a közvéleménynek, a sajtónak és a törvényhozó-testületnek számotvető tényezőjévé emelje. De üdvös lenne a közös célra való egyesülés magukra asszonyainkra is, mert így támogatást találnának, irányítást és a legkiválóbb iskolát a női jogok és különösen a női kötelességek megismerésére, amire hölgyeink bizony nagyon is rászorulnak. Jótékony-sági növegyeleteinknek át kellene alakulniuk olyképpen, hogy a haladó kor szelleme szerint működésüket ne csak az alamizsna-osztogatásra szorítsák, hanem magasabb, nemesebb értelemben vett társadalmi segélyt is nyújthassanak.

A gyermekek gondozása és oltalmazása mellett különösen a női nem anyagi és szellemi helyzetének javítását kellene szorgalmazniok. Vonják be munkakörükbe a női munkások oltalmát, erkölcsi színvonaluk emelését és a nevelésügyet, a nők kereseti forrásainak ellenőrzését. Ez a kulturmisszió hárul a nőegyletekre. Az alamizsnával enyhíthetjük ugyan a pillanatnyi nyomort, de a segítség e módját csak az agok és betegek számára tartjuk feun, míg a többi éhező munkanélkülinek adjunk munkát, teremtsünk nekik új keresetforrásokat, fellesszük keresetképességüket. A Magyar Nők Szövetsége hivatása, hogy erre a feladatra benső összefüggést hozzon létre a nálunk működő összes nőegyletek között.

A haza jövőjének, a gyermekeknek nevelését figyelemmel kíséri, veszendő egzisztenciákat a bukástól megóvni, munkásnőknek anyaságuk ideje alatt segédeként nyújtani, érdekükben a társadalom, az állam támogatását mozgósítani, az asszony munkások jogait megvédeni a kizsákmányolók ellen: oly áldásos tevékenység, hogy bármely egyet bizrást magáévé tehet ilyen programot.

A létesítendő szövetség ne akarja a nőmozgalmat mint olyant oltalmába venni, hanem csak arra törekedjék, hogy a szociális női munkát mennél nagyobb téren honosítsa meg hazánkban is. Ne csak a jótékony-ság mezején, hanem a gazdasági — a szociál-politikai életben is fejtsse ki a nő tevékenységét. Meg kell győzni a kormányt arról, hogy végzetes következményekkel jár, ha a szegényebb osztály leány-gyermekei számára az elemi iskolázatás végzetével megszűnik minden rendszeres tanítás. Semmi sem veszélyeztetni az általános népjólétet annyira, mint az, hogy a leányok szegze korukban, fejletlen elmével, tanulatlannal kénytelenek elttartásukról gondoskodni és

ilyen készületlenül, éretlenül lépnek asztán hátságra is.

A nők szövetségének célja lenne továbbá állást foglalni az élelmiszerek napról-napra emelkedő drágasága ellen.

E cikk keretében alig lehet kifejezni, milyen messzeható etikai hordereje volna a szövetségnek, csak néhány fontosabb momentumra akarjuk felhívni a közfigyelmet. Ilyen mindjárt a párbajkérdés. És a közfelfogás szerint a férfiak ügye, azonban magyarai s is kell, mennyire belenyúl a nők életébe. Az új szövetség vezetője remélhetőleg megtermi gyűlöletet és sikerült ma a nők erőteljes akciójának elhárítani a halálös veszedelmét számos szövetségre aggódó, remegő családtól. Ugyan kit sujt legkeservebben, legsúlyosabban egy végzetes eredményű párbaj? Nem a nő, a feleséget, az anyát, ki éri-e a legfájdalmasabban? Senki oly jogosan, mint a nő, nem veheti oda az előítéletekben megrögzött hűségdöknök: *Hands off!* És ha ez a *hands off* ezer meg ezer ajkáról, ezer meg ezer szívből tör ki, nem maradhat a pusztaságban elhangzó szó, bizonyára követekre talál, amiért majd ezer meg ezer hálás nő szív áldja a magyarországi nőegyletek szövetségét.

Hasznos munkatársnak bizonyulna a szövetség ama tevékenységben is, melynek célja, hogy az idegen nyelvű és fau nemzetiségeket magunkhoz édesgessük, magunkba olvasztjuk. Ezt a térítési munkát a szív melege, a szeretet hozzájárulása tetemesen megkönnyíti.

A hazai ipar védelmének is alig akadna jobb pártfogója és támasza mint az asszonyok. Kivánatos volna, ha a Nőegyletek Szövetsége kötelezőleg bívna fel a magyar nőket a hazai ipar pártolására.

Bármerre tekintünk, mindenütt tág működési tere nyílik az alakulandó szövetségnek, melynek létezéséhez a leggyorsabb mód az volna, ha a Nőképző Egyesület mint a magyarországi nők legbivatabb képviselője az összes magyarországi nőegyletek tisztviselőit nemzeti női kongresszusra hívna össze. Ez az érkezellet annál fontosabb, mert helyénvaló volna, hogy Magyarország is részlegyen az ez év június havában Berlinben tartandó nemzetközi nőkongresszuson, melyen a világ összes nőszövetségei képviselve lesznek. Ha tudja meg a külföld is, hogy a magyar nő haszaszerete, a közjó iránt való lelkesülése megállja helyét fényesen mindenütt és mindenben!

Neuman Ármáné.

FŐVÁROS

(*) A színházak tüzbiztonsága. A színházak megvizsgálására kiküldött bizottság, Almásy Géza tanácsos elnöklése alatt tartott ma esti ülésén a Magyar Színház-, Király-Színház-, Opera-, Vgszínház- és Várszínházra nézve előter esztették a jelentéseket. — A mérnöki hivatalnak a színházak világító- és fűtőberendezésére vonatkozó észrevételeihez hozzájárultak; helyt adtak továbbá az impregnált színházi fűszerelések készítésével foglalkozó vállalat ama kérelmének, hogy a városigiet színpadon tartásának tűz-próbát impregnált szerekkel. A rendőrség nem javasolja, hogy a vasüggöny öréit mintegy ketrebe zárják, hanem jobbnak tartja, ha a vasüggönyt kívülről és belülről egyformán lehessen kezelni; kívánja továbbá, hogy a függöny-eszék szabályozására önműködő féket alkalmazzanak. Ezeket a javaslatokat elfogadják. A tüzoltóság azt kívánja, hogy a Nemzeti Színház előtt levő előtér távolítsák el, mert azok akadályozhatnák a hosszú létrákkal való működést. Erre nézve helyszíni szemlét fognak tartani. Felhívták a tüzoltóságot, hogy tanulmányozza, milyen módon lehetne legköltségteljesen módon a díszletekről eltávolítani a port, amely a legkisebb tűznél is robbanást okozhat. Elhatározták, hogy a nyári szünetek alatt kísérleteket tesznek, hogy meg tudják, vajjon a színházak fűtő-vezető készülékei jól működnek-e, vagy sem. Kimondotta a bizottság, hogy legközelebb az Urániaszínházat vizsgálja meg. A bizottság végül elhatározta, hogy tagjai külön-külön eljárának esténként a színházakba s a tapasztalatairól jelentést tesznek.

(*) A vasárnapi munkaszünet módosítása. Vársárhelyi Wodáner Ariur fővárosi bizottsági tag a főváros tanácsához a vasárnapi munkaszünet módosítása végett a következő két indítványt nyújtotta be:

Budapest 16- és székváros törvényhatósága intézen felterjesztést a kereskedelmi miniszterhez oly irányban, hogy a miniszter rendelkezze el, hogy élelmiszereket, különösen pedig húsmeleket egy vagy két pék- és cukrászüzemnek vasárnap megvásárlása nélkül egész napon át, vagy legalább is a régi rend szerint és időbecsítással délelőtt 9-12 és délután 6-8 óra között akadálytalanul szabad legyen árulni. — A miniszter rendelkezze el, hogy a pálinkamérésüket vasárnap egész napon át zárva kell tartani.

A tanács az indítványt kiadta véleményezésre végelt az iparügyi bizottsághoz.

(*) Az obudai zsidó hitközség szubvenciója. Az obudai hitközség küldöttsége ma tisztelgett Halms János polgármesternél és Bárczy István tanácsosknál s kéri, hogy a főváros a hitközség szubvencióját kétezer koronával emelje föl. A polgármester is, a tanácsnok is nagyon szívélyesen fogadta a küldöttséget és megígérték, hogy támogatják a kérelmet.

(*) A régi országháza. A Sándor utcai parlamenti épületre már akadt vagy egy tucat vállaalkozó, akik színházról kezdve mindenféle célokra kívánták az épületet bérbe venni a fővárosi. Ma az Országos Iparigyesület nevében Matlekovits Sándor, Thék Endre, Neuschloss Marcel és Gelléri Mór arra kérék a polgármestert, hogy az iparegyesületnek adja át a város a parlamenti épületet, hogy ott kongresszusokat, felolvasásokat tarthassanak s könyvtárt rendezhessenek be. Halms János polgármester kijelentette, hogy előbb arról kell döntenie a törvényhatóságnak, hogy nem rendezze-e be a közgyűlés számára, s csak aztán beszélhetnek arról, hogy kinek adják.

SZÍNHÁZ, ZENE

** Népszínház. (Bemutató előadás.) Andersen egy ismeretes, szép meséjét dolgozta fel Pásztor Árpád a *Kis császár* szövegkönyvének megírásánál. Azt, amely egy kis parasztsuhaneről szól, akinek megjövendője egy föld, hogy tejedelmi trónon fog meghalni. Ott is hal meg, csak hogy nem királyi bitorban, hanem mint a nép gyermeke, akit a népszabadságot vívott küzdelemben a trón lépközjénél ölt meg. Sok poézissal és erős drámai érzéssel művesztette ki Pásztor Árpád az egyszerű kis Andersen-meséből a maga szövegkönyvét s amilyen szokatlan a vigséghez szokott operett-színpadon, épp olyan mély benyomást tesz ránk a bretagnei parasztsuhano sítét, meg-rázó, véres kis tragédiája a tréfaság deszkáin. Az operett zenéjét St. Károly írta, aki a maga részéről szintén — ismert forrásokból merített. Nem oly szerencsével azonban, mint nagytehetségű librettistája. A *Kis császár* partitúráját bátran nevezhetjük el zenei kompiációknak, amely az ismeretes jelek források mellett sem emelkedik túl az operettzene dilettánsainak banális színvonalán. Ez áll különösen az unalmasságig ismétlődő szerelmi duettek s az operaszerűség nagyrázi mániájában tobzó össze-sekre és finlékre. Szóval, a *Kis császár* szövege messze himáglik poézis, erő és tartalmasság dolgában a zenei rész fölött s van Pásztor szövegkönyvének még egy becsé s ez az, hogy alig ismerünk operett-szöveget, mely olyan nagyszabású s a legnagyobb művészi tehetségre szabott drámai szubrett-szeret tartalmazza, mint a *Kis császár*. A kis parasztsuhano, Rocco tehetségét tulontul meghaladó szerepét Komlóssy Emma méltány-andó fíradózással igyekezett megájtítani; ha nincsenek benne se drámai mély-ségek, se kedélyesen a poézis csillogó forrásai, általában, ha nincs stílusa, amit ez a szerep igényel, ennek nem oka. Próbákon ilyesmit megtanulni nem lehet. Sokkalta jobban érvényesült mint énekesnő s mint ilyen taposokat is aratott. Hegyi Aranka egy kisebb szerepet, a király szeretőjét, tett értékessé ismert finom alakításával, kiválóan szép játékkal. Szirmai X. Károlyban mint rutinos operett-szuverén állta meg helyét. Az előadásban még Rédey Szidi, T. Harmat Ilona, Láng Etel, Raskó és Kiss Mihály vettek részt. Az utóbbi igazán klasszikus humorral egy apró epizód-szeretett tett jelentőssé. A szerzőket és a szerep-őket sokszor hívták. (M.-s.)

** Van Dyck a Vigadóban. A József főherceg védnöksége alatt álló szanatórium-egyesület nagy hangversenye ma volt a Vigadó összes termeiben. A műsor két olyan művész közreműködését ígerte, akik közül az egyik európai nagyság, a másik azon az uton van, hogy a világhírű begedivirtuózok félelem versenyfársa legyen. És a hetek óta óriás plakátokon hirdetett műsor beváltotta ígértét. Akadály nem jött közbe: Van Dyck éppen úgy megjelent a Vigadó dobogóján, mint Kocian János. Van Dyck még mindig star a tenoristák közt, akinek a fénye nem hanyatló szemlétomást. Azóta, hogy a bécsi operától megvált, kevesebbet énekel, de nem azért, mintha már nem bírná hanggal és erővel, hanem azért, mert nincs szüksége rá, hogy túlságosan fíraszza magát. Van Dyck nagy ur. Megengedheti magának azt a fényűzést, hogy egy kissé pihenjen a babérait és a pénzeszsákján. Ez a zsák meglehetősen tömört, mert Van Dyck azt a tömörked pénz, amit a színpadon és a hangversenyek pódiumán szerzett, nem játszotta el a börtén. mint híres kollégája, Tamagno és mint egyenmelyik bécsi énekes. Van Dyck a párisi nagy opera kötelekőbe tartozik ugyan, de ott csak ritkán lép föl. Tágra szabott szabadságidő alatt rendezkő-sére. Szabadságidejét európai turnéra használja föl. Most Varsóból jött Budapestre, március 5-én Bécsben ad dalestét és Bécsből Párisba megy, hogy egyik

szencziós szerepében, Des Grieuxben, mutassa be fényes alakító-tehetségét a franciáknak. Az idő-ság hamvas üdőségéből vala amit már letörűt a fű. Tagadhatatlan, hogy ez a férfias erős és mégis csodálatosan lágy tenorhang már nem szárnyal olyan isteni könnyűséggel, mint tíz évvel ezelőtt, amikor Van Dyck Bayreuthban a Lohengrin címszeretét énekelte és a Festspielhaus összes tenoristáit egy fejjel felülmúlta. De a hang ereje és színező-képessége még mindig megvan és eladásának a tőkélletes finomságával, iskolájának a szuverén sajátaságával párosulva még mindig csodákat művel. Ma három dal-ciklusban bizonyította be művészetének a rendkívüli gazdagságát. Schubert-től a Post, a Shakespeare-Ständchen és az Ihr Bild, Schumanntól a Du bist wie eine Blume, Ich grolle nicht és a Frühlingsnacht című dalokat felülmúlhatatlan árnyalással énekelte. A germán kedély még lyebb poézise után franciá dalokat adott elő Gabyrieltől, Fauréttól, Hubertól és ezekben könnyed eleganciája volt tőkélletes. A közönség elragadtatva tapsolt Van Dycknak minden egyes dala után. Zajos ovációkban volt része Kociánnak is, az emelkedő csillagnak, aki még nem marta felül Kubelikt, de már nagyon közel jár ahhoz, hogy egészen melléje keürljön. Wagner Albumblattján és Wienau's Terautellán kívül Paganinittól az I palpitit játszott a fényes technikával, megkapó kilejezéssel. Rádadásokat is adott roppant hatással. A nagy virtuózok sorában ma egy csodagyermek tűnt föl: a kis Geiger Toncsika, aki korához képest meglepő technikai készséggel zongorázta Mendelssohn Rondo capriccio-ját s aztán a Pacher-féle Ruisseaut. Ez a kis leány úgy indul hogy nemsokára zongorás pendantja lehet a hegedűs Vécsey Ferikének. Szép sikere volt még Maleczky Biankának, aki a Proch-féle variációkat énekelte briliáns magas hangjaival, és Balla Miklósnak, aki nemes szárnyalásu prológiát szavalt a hangverseny kezdetén a Nemzeti Színházban előigalt B. Leakei Hedvig helyett. A zongoránál mint kísérő Fligi József ült és ambiciójával végezte nem könnyű feladatát. A monstre-hangversenynek fényes közönsége volt. József Ágost és neje mögött a Budapesti időző mágnásvilág csaknem teljes s ámmal sorakozott és a politika, az irodalom előke-ősegei közül is sokan voltak jelen.

Balla Miklós ódai lendületű prológiát itt adjuk

Riadó!

Nem látjátok a sápadt arcokat,
Mít lázas pirál ver átál a kör?
Nem halljátok a hörgő melleket,
Mik esdve nyögnek sajgó kin alól?

Nem érzitek hideg lehelletét
Az Alföld ádáz, gyilkos réminek?
Nem halljátok síró panasza-zavát
Övegyek, árva szízeinek? ...

Ha láttatok viruló hajadont,
Déleg ifjút, pompázó gyermeket,
Kit néhány kurla esztendő alatt
E rém karma lesorvaszt, el'emet,

Ha hallottátok, életért esengve,
Ez elítéltek szörnyű jajszarvát:
Jertek el mind, e harci riadóra!
S szíveketek egy szent cél haszára!

Hadat üzeni olyan ellenségnek,
Mely honában pusztítja a magyart,
— Láthatatlanul, — s csak akkor észrevéve
Mikor rémkarma már keblebe marta!

Hadat üzeni, harcra toborozni!
Egy szív, egy lélek legyen a sereg!
Jertek el mind ez irtó háborúra, —
A kürt megharsant, a dob már perog!

Jertek el mind! Hozzatok magatokkal
Fegyvertől: szeretetet, szívet,
Világra szóló áldozatkészséget,
Mít az eredmény dűsan megfízt!

Mert, ha szavunk csak egy sóhajt nyom el,
Mely szenvedő, borús szívből fakad,
Ha csak egy könnyet töröl le, amely
Felszínre hozza a fájdalomkat,

Ha lemondásban, vesztett bizalom közt
Egy szenvedőnél heged b a seb:
Riadó kűrtünk ily visszhangja lézen,
Minden harcok közt legfényesebb!

** Alfons ur Budán. Dumas pompás színműve hosszabb phentetés után szombaton kerül színpa a budai Várszínházban. Az előadásnak különös érdekét a főszereplők (Náday, Hegyesi M., Gyenes, Viz-várnó) játékaán, kívül az is kölcsönözi, hogy Adrienne jelentős szerepét a Nemzeti Színház kedves kis gyermek szereplője, Váradi Ilke játssza.

** Nemzeti Színház. Honap, esütörtökön Barriot fantasztikus színműve az Eppenlőszó tizenötleadik előadását éri meg. Pénteken a színház ez idei szonjának másik nagy sikere: Rutkai György Sötétség c mű társadalmi színműve van a műsoron.

Takarodó. Az *Erény utjai* előadásának hosszú sorozata alatt a *Vigszínház* kiváló gondallal készült *Beyerlein* szecziós darabjának, a *Takarodónak* (Zapfenstreich) bemutatójára, *Beyerlein Jena vagy Sedan* című első regényével a legkiválóbb regényírók sorába emelkedett és kevéssel több a *Zapfenstreich*, első drámája, a legünnepelebb színpadi írók sorába juttatta. Tünneményes az az érdeklődés és siker, amely a *Takarodó* erőteljes drámai cselekményét kísérte mindenütt, ahol a darabot bemutatták. Eddig körülbelül háromszáz színpadon adták elő. A darab irányzatát illetőleg a legellentétebb nézetek merültek fel és ismeretes, hogy ez az ellentét még Vilmos császár és a porosz trónörökös között is szerepelt. A darabban a *Vigszínház* egész férfiszemélyeztetést játszik, az egyetlen női szerep *Gassl* Marika kezében van. A *Takarodó* bemutatóját a jövő hétre tervezik.

Hírlapkiadók hangversenye. A fővárosi hírlapkiadói bizottság hangversenyének műsora ismét néhány érdekes számmal bővült. Maróthy Margit asszony, a Magyar Színház művésznője elő fogja adni *Rostand* híres verses darabjának, a *Saffók*nak egyik hatós jelenetét. Az opera kűrös-négyese kuruc-dalokat mutat be, tágatót szólóval, három fiatal művész: *Rieser* Anny, *Andai* Terka és *Pap* Juliska *Szabados* Béla egy bájos tercetjét énekl. A hangverseny, melyet tánc követ, március 5-én lesz a Royalban. Meghívó és jegy kapható minden napilap kiadói hivatalában.

Berezik Árpád legújabb vigjátéka. *Berezik* Árpád, akinek *Miniszerelnök* című háromfelvonásos vigjátéka a Nemzeti Színháznál az évad előrehaladtával miatt már csak az őszel kerülhet színpadra, újabb egy történelmi vigjátékot fejezett be. Címe *A pozsonyi diétán*, tárgya *Mária Terézia* korából van merítve és a híres *Vitam* és *Sanguinem* jelenet körül forog.

Magyar Színház. A *Hajdúk hadnagya* egyik legutóbbi előadását a müncheni Gärtnerplatz-színház igazgatói végignézték és *Rajna* Ferencel és *Czobor* Károlylyal szerződést kötöttek a darab müncheni előadására. Holnap délután *Merei* Adolf *Toldy* című látványossága kerül színpadra.

Gyermekszínház. Csütörtöki estén lesz a *Gyermekszínházban* a második jótékony célú előadás. Ezúttal ismét a budapesti tanítók árszámát javára a *Ludas Matyit* adják. — A színházban vasárnap gyermekből lesz, melyen a gyermekszínház tagjai is közreműködnek. Jegyek a bálra már mártól kezdve kaphatók.

Nyitlter.

Cs. és kir. szab.

PICK TESTVÉREK

FÉRFI SZABOK

Budapest, V., Dorottya-utca 12.

Redingot-, Frakk- és Smoking-öltöny különlegesség

Legújabb Angol Ruhabérleti Rendszer.

Prospektus valamint mintákat bérmentve.

TELEFON 34-82.

Olvasassuk a

„Kereskedelmi Alkalmazott”
című lapot, a kereskedelmi alkalmazottak érdekeinek legerősebb szószólóját. — Előfizetési ár: egy évre 2 K., félévre 1 korona. Kiadóhivatal: Budapest, VI. ker., Andrássy-ut 13. szám.

THE MUTUAL

NEW-YORKI ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG

a világ összes életbiztosító-társaságai között az

első helyet

foglalja el, egy a kötvénytulajdonosoknak teljesített fizetéseket illetőleg, melyeknek összege

3.268.000.000.— frankot,

valamint biztosítási alapja tekintetében is, mely

2.081.977.521.55 frankot

tesz ki. Az érvényben lévő élet- és járadék biztosítások összege 1903. december 31-én

7.500.923.900.57 frank.

Magyarországi vezérigazgatóság:

Budapest, IV., Andrássy-ut 20.

Császár-fürdő

nyári és téli gyógyhely

Prospektus ingyen és bérmentve.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmadrt, sem alakjadr nem felelős a szerkesztőség.)

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **A Földtani Társulat** ma tartotta rendes havi főlövész-ülését a Földtani Intézet előadó-termében. Telegdi Róth Lajos ismertetette biztos szaktudással a *borbolyai vidék földtani viszonyait*, majd *Szontagh* Tamás adta elő nagy apparátussal a borbolyai ősbánya földfedezékének történetét. Dr. Papp Károly mutatta be az *azán Lackner* által bányamérnök magas színvonalu balmológiai dolgozatát, végül *Liffa* Aurél ismertetette az első magyar színnyomásu agrogeológiai térképet. Az előadásokat a nagyszámú közönség figyelemmel hallgatta meg.

○ **Angol mutató Magyarországról.** A címe *Hungary*, s bizvást mondhatjuk, hogy az egyetlen feltétlenül megbízható angolnyelvű kalauz Magyarországról. *Ginever* londoni tanár dolgozta át újra és pedig *György* Ilona a kiváló magyar írók segítségével. Nem mond se nagyot, se sokat, csak arra törekszik, hogy segítségére legyen mindenképpen az utasoknak. Közjogi része világos, alapos, tökéletes. Ara Búdeker-kötésben 6 korona. A könyvet a kereskedelmi minisztérium megbízásából *Singer* és *Wolfer* cég adja ki.

○ **A magyar bíróiállam története.** *Acadály* Ignác hatalmas munkájának tizenkét új füzetét jelent meg. Ezek (22-33) a II. ülésről megválasztásáról a II. Rákóczy Ferenc felkeléséig terjedő időszakot tárgyalják. *Acadály* ragyogó nyelvről, stilusának emelkedettségéről felesleges szólni. Az újabb füzetek kiállítása szintén lényes és a szöveget szébbnél-szebb illusztrációk díszítik. Egy-egy füzet ára 60 fillér, kiadójuk az Athenaeum.

SPORT

Angol csapatok Budapestén. Az idei tavaszi futball-szezon érdekességének ígérkezik Angolország két neves egyetlene budapesti mérkőzése. Március 25-én Budapestre érkezik az *Ilford* nevű angol csapat s husvétkor a világ legjobb amatőr-csapatát, a *Korinthianok* mutatkozik be a fővárosban.

Nemzetközi cöllyő-verseny. A *Budapesti Egyetemi Athletikai Klub* május 8-án *Szemere* Miklós pusztaszentlőrinci lövöldjében nemzetközi cöllyő-versenyt rendez. A versenydíj 5000 korona és *Szemere* Miklós tiszteletdíja. Igazoló okmányokkal felszerelt nevezéseket tételle együtt május 2-ig fogad el a *Budapesti Egyetemi Athletikai Klub* titkári hivatala (Központi egyetem).

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Választási igazságon.** A legutóbbi képviselőválasztások *Gajdászky* Imre rendőri a Király-utca és Akácia-utca sarkán igazolásra szólította elő *Löbl* Armin kereskedősegédet, aki igen lármás módon hirdette az utcán politikai meggyőződését. A rendőri beavatkozásnak az lett az eredménye, hogy a rendőri bekísérte *Löbl* a VI. kerületi kapitányságra. *Löbl* hivatalos hatalommal való visszaélés miatt följelentette a rendőrt mert utközben ültötte, verte. A bíróság el is ítélte volt a rendőrt negyven korona pénzbüntetésre és hivatalának elvételére. Az ítéletből ma tárgyalta az ügyet és fölmentette a rendőrt, mert a tanúk vallomásaival nem lehetett kétséget kizáróan megállapítani, hogy a rendőri csakogyan bántalmazta őt. Ha pedig *Löbl* a bekísérésekor ellenállást fejtett ki akkor a rendőrnek joga volt erőszakot használni.

TÁVIRATOK

Előntött közszénbányák.

Esztorgom március 2. Az *esztorgom-szászvári* közszénbánya-részenytársaság dorogi bányáit a víz előntötte s addig, míg nem sikerült a vizet kiszivattyúzni, az üzemet bizonytalan időre beszüntették. A nem messze levő *Pilis Szt.-Ivány*-bányáit is előntötte a víz.

A balkáni helyzet.

Konstantinápoly, március 2. A *Törökország* és *Bulgária* között folytatott tárgyalások, amelyek eredményes befejezésre engedtek következtetést, az elmúlt napokban *Törökország* részéről előidéztet különöző nehézségek folytán *fennakadtak*.

Konstantinápoly, március 2. Azzal a felhívással verzióval szembent, hogy *Törökország* és *Bulgária* között a tárgyalások megakadtak, a *Zeit* konstantinápolyi tudósítója arról értesült, hogy már a jegyzőkönyv is kész a két állam között, csak éppen nincsen aláírva. E megállapodás szerint *Törökország* kötelezi magát, hogy a teljes annesziát ad a macedon menekülteknek, a bulgároknak pedig szabad mozgást biztosít *Törökországba*, viszont *Bulgária* kötelezi magát, hogy feloszlattja a macedon biztosságot, megakadályozza új bandák alakulását és a határon való átépését. *Bulgária* és *Törökország* együttesen kötelezik magukat a jegyzőkönyvben, hogy a határa szállított csapatokat visszavonják és elbocsátják.

Szaloniki, március 2. Noha óráról-órara várják, hogy létrejön a megállapodás *Törökország* és *Bulgária* közt, mégis folyvást érkeznek ide

Smyrnából a török újoncok, akiket azonnal *Albánia*ba küldenek az ottani török csapatok megerősítésére.

A magyar malmok ellen.

Prága, március 2. A kereskedelmi és iparkamara mai ülésén *Rischnek* kamarai tanácsos kérdést intézett az elnökséghez, hogy hajlandó-e az elnökség egész befolyását érvényesíteni a magyar malomipar részéről tervezett tarifa-rendszabályok káros következményeinek ellensúlyozására és ugy a csehszágai, mint az osztrák malomipar létekedeit megóvni az ezután várható károktól. Az elnök azt válaszolta, hogy be kell várni a legközelebb Bécsben összeülő osztrák malomiparosok szövetségének határozatait, egyébként a szükséges lépéseket már most megteheti.

Köszgazdasági táviratok.

Berlin, március 2. A nyugati tőzsdék tegnapi szilárdasága itt nagyjában nem gyakorolt behatást. Csak fondok voltak — egybehangzólag a fennnevezett tőzsdékkel — szilárdak. Az összes forgalom már eredetileg igen korlátozott volt. Nagyobb forgalom csak a montanpiacon volt külföldi vásárlás-keresetre. Ezért részvényeknél is magasabban becsülték. Bankok általában jól tartottak, csupán *Disconto* Commandit gyöngyebb készpénzvásárlásokra. Vasuti részvények nagyrészt egyenletek, *Meridional* javult. Hajózási részvények emelkedtek, mert megszűntek a külföldi hajózási vonalakkal a fedettközi árakat (*Zwischendekpreise*) illetőleg telmerült különbségek. A tőzsdén második felében a forgalom jelentéktelen. Az árfolyamok a legtöbb piacon alig változtak. *Jelenkor:* Montanértékek szilárdak, Spanyolok vonzóak. *Disconto* Commandit javult, minden egyéb változatlan. Magánlezármóti árai kamattal 8 1/2%.

Bécs, március 2. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) Eladott buza: tiszavidéki 9.40—9.80, mosoni 9.05—9.35 K., bányási 8.95—9.35. Rozs: tót felvidéki 7.25—7.45 K., pestmegyei 7.25—7.55 K., déli vasuti 7.05—7.30 K., magyar tengeri: 6.05—6.20 K., magyar zab 6.05—6.95 K., válogatott 7.— korona.

Bécs, március 2. (A *Budapesti Napló* tudósítója.) A *deutani nagyforgalomban* a távlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 628.— Magyar hitelrészvény 733.50 Angol-österák bank 278.— Bécsi bank-egyesület 499.50 Union bank 517.— Wünderbank 418.— Osztrák-magyar államvasut részvény 628.50 Déli vasut 77.50 Elbavölgyi vasut 402.50 Északnyugati vasut részvény —.— Dobányrészvény —.— Rinnamrany: vasut 313.— Alperli bányarészvény 452.— Máusi járadék 394.30. Magyar korona járadék 99.45. Osztrák koronajáradék 96.90. Lombard —.— Török sorjegy 117.25 Német biradalmi mára 117.45. Napcoend 99.1908

Berlin, március 2. (A *Gabontőzsdé.*) *Luza* májusra 177.60 márka (10.40 korona), júliusra 178.50 márka (10.56 korona). — *Rozs* májusra 139.25 márka (8.16 korona), júliusra 141.75 márka (8.80 korona). — *Zab* májusra 139.— márka (7.79 korona), júliusra 136.— márka (7.97 korona). — *Tengeri* amerikai mixed májusra 115.— márka (6.75 korona), júliusra 115.60 márka (6.78 korona). — *Spiritus* 70 márka (árfolyam 117.20 korona per 100 márka.) Irányzat lanya. idő: hideg.

Frankfurt, március 2. (A *Budapesti Napló* tudósítója.) *Arfoyanc* január. *Esti forgalom* Osztrák hitelrészvény 198.— Német bank —.— *Disconto* 181.89. Berlini kereskedelmi bank 148.60. Gelsenkirchener 199.80. Harpeni 184.90. Lauras-bank 216.60. Olasz járadék —.— Hibernia 184.20. Az irányzat szilárd.

Berlin, március 2. *Esti forgalom:* 49%-os magyar aranyjáradék —.— Magyar koronajáradék —.— Osztrák hitelrészvény 197.90. Osztrák-magyar államvasut 124.90. Déli vasut 13.90. Északnyugati vasut —.— Elbavölgyi vasut —.— Oroszbankjegy kézpénz 216.35. Buschthraun —.— Oroszbankjegy —.— (Ulmus, Lombard —.—)

New-York, március 2. (A *Terménytőzsdé.*) (Záró u.) *Gyapot:* New-Yorkban helyben 15.75 (15.80). Márc-ra 15.45 (14.97). Júnusra 15.71 (16.80). New-Orleansban helyben 14.1/2 (14.7/8). — *Petrochem:* Stand white New-Yorkban 8.85 (8.85). Stand white Philadelphian 8.80 (8.89). Refined in Cases 11.55 (11.55). Credit Balances at Oil City 1.77 (1.77). — *Steer:* Western steam 7.75 (8.—). Kobe és Brothers 7.75 (8.—). — *Tengeri* irányzat állandó. — Májusra 60 1/4 (60 1/4). — Júliusra —.— (—). — Szept-re —.— (—). — *Buza* irányzata szilárd. — Píros ósa helyben 108.— (108.—). — Máj-ra 102 1/2 (101 1/2) Jul-ra 99.— (97 1/2). — Aug-ra —.— (—). — Szept-re —.— (—). — *Gabona* szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — *Kézi:* fair 1/2 7. az 6 1/2 (6 1/2). — Márc-ra 5 40 (5.30). Jún-ra 5 80 (5.70). — *Liszt:* Spring Wheat clears 4.25 (4.25). — *Cukor:* 2 1/2 (2 1/2) 2 1/2 (2 1/2). — *On:* 23.50—28.40 (28 ——28.50). *Riz:* 12.55—12.50 (12.25—12.50). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, március 2. (A *Terménytőzsdé.*) (Záró u.) *Buza* irányzata szilárd. Máj-ra 99 1/4 (99 1/4). Jul-ra —.— (—). — *Tengeri* irányzata állandó. — Májusra 55 1/4 (54 1/4). — *Zsir:* Májusra 7.47 (7.45). Júliusra 7 65 (7.55). — *Szalonna* short clear 7.81 (7.87). — *Sertésus:* Júliusra 14.82 (14.60). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A VIKTÓRIA-REND VITÉZE

(33)

ANGOL REGÉNY

Írta: Mrs. ALEXANDER

— Jól is vélekedem felőled! Olyan jónak tartalak, mint az aranyat, olyan szilárdnak, mint az acélt, de borzalmas gyötrelmek és küzdelmek várakoznak rád... s minden lehető kísértecskét csábítgatnak majd az állhatatlanságra. A te helyedben egy szóval sem említeném a dolgot tiednek, kedves Margit.

— Nem is szólok neked! Hazelhurst néni ugyan nem rosszlelkű, de mégsem édes anyám! Jogom van arra, hogy a magam esze szerint cselekedjem!

— Hogyne! Mond csak, miért nem valld be bűnéidet anyámnak? Hűségesen megőrzöd titkod, s ő olyan böcs és jószágos nem is szólva arról, hogy mennyire kedveli Brown Hugót! Szólj neki.

— Azt hiszem, szólok is neki, de most még nem. Öröm és bánat közt lebegek még, s alig tudom, hogy mit beszéljek, vagy cselekszem. S holnap „6” már elhagy bennünket... engem talán mindörökre.

Margit egészen odasimult barátjának, s keservesen zokogott.

— Bizony nehéz elválnotok most, amikor megértettétek egymást — kiáltott föl Vali, majd okos szóval igyekezett, hogy megnyugtassa sir-dogáló barátját.

— Egyedül kell beszélnem vele, Vali! Még sok mondanivalóm van neki!

— Helyes, kedvesem, bízd csak reám, majd lehetővé teszem — nyugtatta meg Vali. — De most fekjúdjál le! Egészen ki vagy merülve, s reggel olyan lesz, mint valami kísértet.

Ez a fenyegetés hatott Margitra. Vali becsöngette szobaleányát, aki csakhamar lebecsátotta Margit hosszú gesztenyeszínű haját, s keféltette. Vali meggyújtotta éjjeli lámpáját, kisse-érvődött még Margittal, aztán szeretettel megcsókolt, s magára hagyta, hogy aludjék.

Milyen furesának tetszett Margitnak, amikor másnap felébredve elgondolta, hogy Brown Hugó jegyese... ünnepiesen odaigérkezett neki s hogy többé nem a magáé! De be kell mennie, hogy találkozhassék vele. Sietve öltözködött, remélve, hogy beszélhet egy-két szót Brownal, mielőtt a többiek is megjelennek s helyesen számított. Amikor lesietett a lépcsőn egyik ives ablakon át megpillantotta Brown-t a gyepen, amint Vali kedvence kutyájához szöveget az ebédlő ablaka alatt.

Margit bement az ebédlőbe, ahol még nem volt senki sem. Szerelmese rögtön ott termett mellette.

— Margit! Örökösödésed ébren fekjúdtam, annyira epedtem látásodért, édes hangodért! Sápadt vagy, gyönyörűségem, milyen becses a szemed! Ugy-e, nem aludtál az éjszaka?

— De aludtam, csak hogy sokáig nem tudtam elaludni.

— Attól tartok, szerelmem, hogy máris több bánatot okoztam, mint örömet! Vakmerőség, hogy ilyen bizalmasan szólított, de a szavak maguktól tolnak ajkakra. Szeretsz, Margit?...

— Annira, hogy nagyon keserű a váls.

— Szép, száraz idő van ma, hála istennek s gyalog jöhetsz velem hazáig...

Mielőtt Margit felelehetett volna, de hallották sir Robertet, aki inasát és kulcsárját hívta. A szerelmesek illő távolságban állottak egymástól, mire a házigazda belépett, s kedvesen köszöntötte őket.

Egy órával később az ezredes inasa meghívót hozott sir Robertnek estére a kámba. A tiszt meg tudták O'Gradytól, hogy Brown az utolsó vonatig nalesszotta el utazását, s tiszteletére bucsulakomát rendeztek. Sir Robert kiment, hogy megadja a választ, s ezalatt Margit újra egyedül maradt Brownnal, aki így kiáltott föl:

— Csak hagyánának békét nekem! Zúgó fejfel, izgatott szívvel kell majd szónokolnom... hisz tudod, milyen állapotban les a szívem, ha elszakadok tőled. Lady Stapylton is hivatott magához lunch előtt, s most őt kell felkeresnem. Bámulságon jó volt hozzám. Ambár érzem, hogy jelenlétem néha fájdalmat okoz neki. Margitot, királyném, megengeded, hogy elmondjam neki, amik nekem is el merem mondani, hogy mennyire szeretlek?

— Azt a vallomást, amelyet kihúztam belőled? — felelte mosolygó tekintettel Margit.

— Elárultam én már előbb magamat. Gyakran elárultam magamat. De bízhatom-e lady Stapyltonban, Margit?

Margit egy pillanatig eltűnődött, majd így szólt:

— Hogyne, ha akarod. De hisz' te bölcsebb

vagy, mint én. S te vezetsz majd engemet. Óhajtom, ő mennyire óhajtom, hogy mindig közlemben maradjhas és tanácsokat adhass nekem!

— Napról-napra erősebb leszel majd, Margit s függetlenebb. Mindjárt elmegyész lunch után? Milyen szörnyűnek tetszik ez a pillanat...

— Brown ur! — mondotta ekkor Vali belépve — anyám kéri, hogy lunch előtt tegyen nála bucsulátogatást!

Brown rögtön elisietett.

Tudod Margit, anyám egészen oda van Brown elutazása miatt, ambár egyre azt állítja, hogy sokkal üdvösebb Brownra, ha messze, messze emegy innen. S hogy nincs javára, ha itt marad. Azt hiszem, hogy feltűzdi majd magát. Szeretném, ha megmondanád anyámnak, hogy feleségül még Brownhoz!

Hugónak is az a kívánsága, Vali. Megbeszéltek már egymással, hogy vonja bele anyádat a titkunkba, aminek most nagyon örülök. Vigasztalás találom majd abban, ha veletek beszélhetek Hugóról, s anyád nem haragszik majd egyikünkre sem.

Nem, ... valószínűleg nem. De mindkettőtököt meggondolatlanok tart majd.

Margitnak feltűnt Hugó felindulása a lunch-nél, amikor megjelent. Azonban egészen földreült, amikor közeledett az idő, hogy együtt sétáljanak Caresfordba.

Megnéztem a kertész beteg kis fiát, s veletek tartok a konyháig — jegyezte meg Vali, amikor fölkeltek az asztaltól.

Margit jól tudta, hogy Vali csak a látszat kedvéért ment velük, nehogy azt higgyék, hogy Caresford örökösője bizalmas kettősre készül Brown Hugóval.

Végre utnak indultak. Vali őt pere mulva odaért a konyhához, amely a caresfordi földet s a generális birtoka közt volt. Ekkor Margit magára maradt szerelmével s szabadon beszélhetek egymással kedvük szerint. Lépésük egyre meglassult, miközben Hugó vázlatosan elmondta élet-történetét. Elesen megfigyelte Margit beszédét, hogy megtudja közlésének hatását. De hamarosan meggyőződött, hogy ez nem változtatott íránta való szerelmén, bizalmán és tiszteletén.

Mély érzés, heves szenvedelem rezgett Hugónak minden szavában, mindez megerősítette Margitban azt a tudatot, hogy nagy felelősséget vállalt magára azzal, ha elfogadja szerelmét. S bármennyire állította is Hugó önzetlen nagylelkűséggel, hogy semmiképpen se tekintse magát leköltöttnak, Margit mégis erős lánának tekintette eljegyzését.

Akkor tekintsd te is szabadnak magadat, Hugó — mondotta Margit. — Másképpen nem igazságos a helyzet.

Majd visszakérem szabadságomat, ha szükségem lesz rá — felelte Brown sötéten. — De ugy-e irsz majd, gyönyörűségem? Nem fosztasz meg ettől a vigasztól?

Hogyne, természetesen! Hát azt hiszed, hogy én nem vágyakozom levelekre, Hugó? Hosszu, nagyon hosszú leveleket kell írnod... mindenről, amit teszel, gondolsz, kívánsz és remélsz!

A hársfasorba értek s leültek a mohás padra egyik vastag fa mögé, amely mögött nem vették őket észre a járókelők.

A menyország lesz nekem minden leveled, Margit... Nem viselnéd addig ezt az én kedvemért? Egy gyűrűt vett ki mellénye zsebéből, aztán kérte Margitot, hogy huzz a keztyűjét, majd egy ó-divatú, marquise-alaku gyémántgyűrűt húzott rá Margit ujjára, s így szólt: — Nézd csak kedvesem belül a felíratot!

Lehúzta a gyűrűt Margit ujjáról, mire Margit kezébe adta, aki elolvasta a felíratot, amely így szólt:

„Sempre t'istessa!”

Savátságos s nagyon szép gyűrű. Csak ne húzad volna le az ujjamról Hugó. Nem jót jelent.

Ugyan sohase aggódjál ilyesmin, gyönyörűségem. Amit tőlem kapsz, az soh'sem hozhat bajt rád! Tízennyolc esztendő korom óta viseltem ezt a gyűrűt a nyakamon. Anyám hagyta ott számomra, amikor elhagyott.

Ne is beszélj róla, Hugó. Sohasesm bocsáthatom meg neki, hogy elhagyott.

Csak az Isten tudja, hogy mi kényszerítette rá.

Erre nincs mentség. Te meg viseld ezt az én kedvemért — mondotta Margit — ez az egyetlen tárgy, amelyet méltónak tartok arra, hogy neked adjam. Megboldogult nagybátyám pecsétgyűrűje... szolgáljon annak jeléül, hogy helyette te uralkodol majd. De édes Hugó, már későre jár az idő s haza kell mennem.

Ó, Istenem... hogyan mondhatok neked istenhőzzádot! — kiáltott föl Hugó — mintha magához beszélne.

Fölkeltek a gyepadról s lassu lépésben a fasor végére értek a félkör alakú pázsitig.

Jobb, ha nem jössz tovább — mondotta Margit. Iszonyúnak tartom, hogy titkolnom kell eljegyzésünket, de most nem viselhetnék el semmi-

féle izgalmas magyarázatokat nagynénémmel szemben s hiábaválo is volna, hisz neked ugy is el kell menned. Hát lady Stapylton olyan kedvesen viselkedett irántad?

Végtelenül jó és gyöngéd volt hozzám. Bízhatok benne! Hát... nem kísérhetlek tovább?

Fájdalom nem.

Csak még egy utolsó csókot, szerelmem, királyném, mindenem!... Egy hosszú... olyan hosszú csókot, amilyent kívánok!

Szeretlek! — Mindig foglak szeretni — suttogta szagattottan Margit, s Brown karjaiba borulva, átengedte magát hosszú, forró ölelésnek, miközben hozzásimulva érezte Hugó szívét, nek vad dobogását. Hugó végre elbocsátotta s meghökkenve nézte Margit sáppadozó arcát, vonagló ajkát s édes, bánatos szemét. Ujra és újra csókolgatta, amíg Margit végre összeszedte bátorságát, hogy elküldje. — Menned kell; ne nézzünk többet egymás szemébe, mert akkor nem tudunk elbúcsuzni egymástól. Menj, édes szerelmem...!

Isten veled, gyönyörűségem!

Margit megkönnyebbüléssre nem találta ott-hon lady Hazelhurst. Gyorsan felosont szobájába, s megnyugodhatott az ebéd előtt.

Szerencséjére még Everard Harrington a feleségével és egy határozottan konzervatív elvű, magasállású egyházi méltóság ebédelt azip Caresfordban. A heves politikai viták között közepette nem tűnt föl Margit szórakozottsága és sápadt, szomorú arca.

Margit évek során nem felejtette el az erre a napra következő éjszakát. Azokat a hosszú, hosszú ébren töltött órákat, amikor kétségbeesetten vágyódott arra, hogy még egyszer láthassa Brown arcát! Gyöngédségének édes emléke, a három esztendőig tartó elválás borzalmas kilátása... mindez megtörté és kinozta őt!

Végre kimerülve a sok lelki fájdalomtól elaludt... nehéz álomba merült, amely eltartott késő reggelig.

Másnap sokkal később jelent meg a reggelinél, mint rendszeren. Meglepetésére élénk beszélgetésben találta nagyon is rátartós nagynénjét a komolyan méltóságos — kulesárral.

Bizony, nagyságos asszonyom, — mondotta a kulesár — ha a helyet, hogy Rendesamben nem időznek a kerék kijávitásával, sinkább ujj kocsit kapcsolnak a vonathoz, akkor nincs késés, s nem is történik meg a szerencsétlenség.

Micsoda szerencsétlenség? — kérdezte közömbösen Margit.

Borzasztó vonatütközés történt az alagut végénél — mondotta lady Hazelhurst — a személyvonat neki rohanat a tehervonatnak, s minden kocsit összezuñdított. Szerencsére kevés volt az utas... de az a szegény Brown, aki éppen most kapott pompás állástól Indiába, veszedelmes megsérült, vagy talán már meg is halt. Elvittek Eden-Lakba, tudod, hogy az oda közel van.

XXI. FEJEZET.

Margit egy pillanatig kövé meredve állott ott s rábámult nagynénjére, de nem is látta. Amikor azonban a kulesár az ajtó felé tartott, akkor hirtelen visszatért Margitba az élet s így kiáltott:

Várjon! Mondja a kocsisnak, hogy rögtön álljon elő a kocsi... de amilyen gyorsan csak lehet. Ott pere mulva készen leszek.

Parancsoló erő rezgett hangjában, amely hatott is. A kulesár rögtön elrohant. Lady Hazelhurst pillanatnyi ámulatból fölélmébe, így szólt:

De Margit, mi a csudát keresel most Eden-Lakban? Nem lehetsz segítségükre, csak az utjukban lenni.

Margit, aki már majdnem az ajtóhoz ért, hirtelen megfordult. Ijedtségtől révedező tekintete rátapadt lady Hazelhurstre, majd így szólt:

Brown Hugó a jegyesem! Elmegyek hozzá, hogy ápoljam, ha el még... s hogy gondoskodom róla, ha meghalt.

Jegyesed...! — tört ki valami rikácsolásban. — O te borzalmas, te képmutató lény!

Margit rá sem hederített s mielőtt még véget ért volna nagynénje jayveszékeltése, már künn termett a csarnokban. Lady Hazelhurst egy székbe roskadt s rákénykölvé az asztalra, állat a kezére rátámasztotta. Mindenféle gondolat kavargott az agyában, a gyámok dühöngése, ellene zuduló haragjuk... Ellípphangnő és a fia... a társaság pletykája... s szinte öntudatlanul imádkozott Brown haláláért, amely annyikellemetlenségtől mentené meg! Soha! Sohasesm bocsát meg Margitnak! Valami közönségség volt abban a lányban szülei előkelő származása ellenére. A Nellvillek és Courtneyek frigyéből valami különös is teremhetett volna, mint hazugság s alacsony izlés. De mit tegyen? Kivel is tanácskozzék... talán Rupert lorddal? De hisz ő bízta, hogy sajátjának tekintse Margitot s Rupert is csak épp ugy dühöngne ellene, mint a többiek. Milyen hátatlan... milyen értéktelen ez a Margit!...

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

Tosca.

Melodráma 3 felvonásban. Zenéjét szerző Puccini G. Szövegét Sardou Viktor drámája nyomán írta: Illica L. és Giacosa G. Fordította Várady Sándor.

Személyek:
Tosca Floria Krammer Székelysés Hegedűs
Cavaradosi Anthos Spioetta Gábor
Báró Scarpia Takács — Sciaronne Kárpát
Angelotti Kornai Börtönör Szemere
Kezdet 7 órákor.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

Egyenlőség.

Fantázia 4 felvonásban. Írta: Barrie. Fordította: Fáy J. Béla.

Személyek:
Lord Loam Boross Ernest Rózsahegy
Lady Mary Márkus Brocklehurstné Helvey
Lady Agatha Vizvári M. A. Gá Náday B.
ady Catherine Paulay E. Mr. Orichton Pethes
Kezdet 7 órákor.

VIGSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

Az erény útjai.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta Fiers és Caillavet. Fordította Molnár Ferenc.

Személyek:
Gerber Fenyvesi Susanne Kertész
Cécile Varányi Eszen Tany
Chevière Szörényi Varenne Balassa
Simone Harmanin Pénié Hegedűs
Chamotte Hegedűs Ginette Nográdi
Bargelin Góth Morinière Bárdi
Kezdet 7 1/2 órákor.

NÉPSZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

A kis császár.

Regényes daljáték 3 felvonásban. Írta Pásztor Árpád. Zenéjét szerzte Stoll Károly.

Személyek:
X. Károly Szirmai Sose Rédei
Clarisse Hegyi Pierre Raskó
D'Eourselles Pázmán Jovita Harmath
Gintyri apó Ujvári Udvari vadász Bálint
Roccau Komlósi Követ Deli
Micheline Siposné Egy munkás Kiss M.
Kezdet 7 órákor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

Delután 3 órákor mésekkelt helyekkel:

Toldi.

Verses színmű 6 képben. Írta Mérey Adolf.

Személyek:
Toldi Miklós Szabó Lajos király Iványi
Toldi Lőrincné Sziklaine Rozgonyi Giréthy
Toldi György Fenyéri Pirokka Maróthy
Anikó Rác M. Bence Tollagi
Este:

A hajduk hadnagya.

Operett 3 felvonásban. Írta Rajna Ferenc. Zenéjét szerzte Csabó Károly.

Személyek:
Blanchefort Szabó Hájás András Tollagi
Balajthy Farkas Barabara Tomcsányi
Kressenbronn Marion Gaston Szentgyörgyi
Vivont Giréthy Scherffenberg Keleti
Bischoffshofen Helai Szépcsig Sziklai
Boronyay Imre Ráthonyi Albufera Iványi
Kezdet 7 1/2 órákor.

KIRALY SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

A toreador.

Operett 2 felvonásban. Írta James Tanner és Adrian Ross. Fordította Latzkó Andor. Zenéjét szerzte Ivan Cayril és Lionel Monkton.

Személyek:
Don Panza Köröndy Sammi Gigg Ferenczy
Augustus Szomori Rinaldó Csizsér
Archibald Papp Karmester Gabányi
Karaolo Vécei Dóra Bánó
Moreno Bárony Suzette Fedák
Petitfer Gyöngyi Nancy Csáty
Kezdet 7 1/2 órákor.

URANIA SZÍNHÁZ.

Csütörtök, 1904. március hó 3-án.

Dalmácia.

Írta: Dr. Havass Rezső.

Kezdet 7 1/2 órákor.

NYILATKOZAT.

A napilapok után ismeretes, hogy mérték után dolgozó szabómunkások bérmozgalmát a sztrájk kitörését elkerülhetetlenül teszi.

Ezen körülményre való tekintettel tiszteltetted értesítjük a n. é. közönséget, hogy kész férfi- és gyermekruha raktárunkat a közelgő tavaszi idényre a legjobb helybeli mérték munkások felhasználásával már elkészítettük. Különös tekintettel voltunk a legfinomabb kiállításra, valamint a legjobb angol kelmék felhasználására.

Tehát a közönség azon része, mely eddig ruhaszükséget mérték szerint rendel meg, nálunk raktárunk találja — olcsó, szabottárak mellett — a legkényesebb izlésnek és igénynek megfelelő öltönyöket, felöltőket stb. — Kiváló tiszteltetted!

Koch Testvérek,

Budapest, Károly-körút 26. sz.

INGYEN! próbával a legfinomabb francia parfümből, egy postacsomag

kiselejtezett toilette-szappan

megrendelés: ez a gyártásán kiselejtezett legfinomabb minőségű szappan és legjobb parfüm róza, ibolya, orgeona, heliotrop, harangvirág, pászma, peák, viola, rózsaglicerin vaselin, tojászsír stb. 3 kilós postacsomag ára bérmentve 9 korona (körülbelül 10-10 drab). 1 próbát is nem bérmentve, csomagolásával együtt 2-3 korona. — Kapható az öszeg előzetes beküldése vagy utánvét mellett.

Siegfried Oppenheim, Wien, I., Babenbergerstr. 5.

HANGVERSENY és BÁL

a Fővárosi Hírlapkiadóhivatali VAVA Tiszviselő Segítő-Egyesülete javára szombat, 1904. március 5-én

a Royal nagyterem dísztermében

AV Erzsébet-körút 45. szám. VA

Az előadás kezdete pontban 9 órákor.

Hangverseny után tánc.

Személyre szóló jegy 4 kor., családra szóló 10 kor., este a pénztárnál személyre 3 kor., családra szóló 10 kor. Egy kapható minden hírlap kiadóhivatalban és este a pénztárnál.

HASZNÁLJON KERPEL KÉZFÍNOMÍTÓ FOLYADÉKOT.
A KEZET 3 NAP ALATT BARSZYMÁVÁ ÉS HOFEHÉRE TESZI.
1 üveg 90 fillér 4 üveg rendelési franko.
KERPEL GYÓGYTÁR BUDAPEST, UPOHÁZUTZ.

Kokuszszirt
szállít postán utánvétel mellett 4 1/2 kg. tiszta súly bérmentve 6.40 fill. orth. rabbit's mellékelve.
Rebenwurz & Grausz
Budapest, VII., Laudon-utca 3/I.

Tejgazdasági termékeket,
teavaját, túrót vásárolj legjobban bevezetett szaradékaru-ügynökség. Szíves ajánlatot kér:
A. SCHANIL, XVII., Heblinggasse 6.

Árverés útján

sikerült egy nagy raktár valódi angol férfiruha szövetet poton áron megvásárolni, miáltal azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy amíg ezen valódi gyp-juszövetkészlet tart, készítek saját férfiszabó műtermemben remek szabású és elegáns kivitelben egy teljes férnlőnt.

18 forintért

a legfinomabb minőségű, fekete, sötétkék, szürke vagy barna színben.

Videki rendelések 12 frt utánvétel mellett szállíttnak s a fennmaradó 6 forint 60 nap múlva fizetendő. Ezen idő alatt a t. rendelő meggyőződhetik a szövet kitűnő minőségéről. Rendelésnél a szövet színe megnevezendő. Mértéknek elegendő az alatti mérték-utastást kitölteni vagy egy viselt ruha beküldése.

Minták a gyors szövetváltás miatt nem küldhetők.

LICHTMANN SÁNDOR

férflőszabó-terme

Budapest, VII. N. Rottenbiller-utca 4/B.

Utastás a mértékvetelhez.			
A kabát számára	Cm.	A nadrág számára	Cm.
Hátössze a gallervastástól kezdve		Belső nadrág hossza a labárgavarrástól egészen a cipő karkig	
Ujjhossza a hát ujjavarrástól kezdve		Hátössze a mellénnyel át mérve	
Mellbőség a mellénnyel át a hóna alatt		A mellénnyel hossza az inggallér hátdő gombjától elői mérve	

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben speciálta, Kossuth Lajos-utca. Kiotúld-palota.

Tek. Friedrich János gyógyszer. urnak

Málcska.

Sziveskedjék nekem postafordultával 6 skatulya kárpát egészségügyi labdacsovt (Málcska labdacsovt) utánvétel küldeni. Növegem már régóta a legjobb ákerrel használja és azt, hogy bármiknek mélyen ajánlom. — Fehérléptem, 1903. január 3. (Veres-utca).

Öz. Weiss Jánosné, földbírókassé.

Raktár Budapestben Török József gyógyszerésznél, Király-utca 12. Egy teleres ára (12 doboz tartalmaz) 2 kor. 10 fill. — 1 frt 05 kr. Egy doboz 42 fill. — 21 kr.

Németh József szabómester

II., Lánchíd-utca 2. (sarokból).

Készít divatos urilöltöny vagy felöltő 11 frtért,

nála választott szövetekből 18 frtért.

Mintát kívánatra szakemberrel a házhoz küldi.

12 HP. gázmotor

alig használt, igen jó, olcsón eladó.

Ugyanott csukott négyüléses batár is eladó.

VI. ker., Dálnok-utca 26. sz.

WALTER HAHN, Műgeln Drozda m.

Tojást konzerváló „Eiro”.

Nem kellene többé más tojások. Mindenki konzerválhat magának azonnal 600 tojást egy óra alatt, a legkisebbben. Árjegyzékét ingyen. Próbadobozok 2.50 fr. az öszeg előzetes beküldése mellett.

Tiszteltettedj és arany érem.

Patkányirtószert.

Tartállyal együtt, mindenütt a legjobb eredményre használva. Tűsző prospektusokat és orvosi ajánlatot kért. 1 tartály és 2 nagy csomag patkányirtó-szer ára 6 M. bérmentve.

Dynamit Nobel részv.-társaság.

Meghívó

1904. április 6-án, szerdán d. e. 11 órákor a társaság irodájában,

Bécs, I., Schaullegasse 2, tartandó

XIX. rendes közgyűlésre.

Napirend:

1. Az igazgató-tanács jelentése, a mérleg bemutatása.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése, a mérleg jóváhagyása (alapszab. 32. §.)
 3. Az egész évi nyereség hováfordítása.
 4. Az igazgató-tanácsba választás, továbbá két felügyelő-bizottsági tag és egy helyettes felügyelő-bizottsági tag választása.
- Azon t. részvényesok, kik a közgyűlésen részt venni óhajtanak, kérelmek részvényeiket az alapszabályok 26. §. értelmében, legkésőbb március 30-ig Bécsben, a társaság irodájában, vagy a Wiener Bankverein-nél, Bécsben, elismervény ellenében letenni.

B é c s, 1904. március 1.

Az igazgató-tanács.

(Ütányomás nem díjaztatik.)

Színházak heti műsora.

	Magy. kir. Opera.	Nemzeti színház	Vigazlatház	Népszínház	Magyar színház	Királyszínház	Urania színház
Péntek	Nincs előadás	Sötétség	Az erény útjai	A kis császár	Hajduk hadnagya	A toreador	Dalmácia
Szombat	Gemma	Flirt	Az erény útjai	A kis császár	Hajduk hadnagya	A toreador	Jótköny esz
d. u. Vasárnap este	Istenek alkonya	Egyenlőség	Az erény útjai	A betyár kendője	Suerry	A feeskők	Dalmácia

36. RÁCZ LACI
ostéknint hangversenyez a
Millenium-kavéházban
Andrássy-ut 64. szám.
Vasárnap és ünnep délután is hangverseny.

FŐVÁROSI ORFEUM
VI., Nagymező-utca 17.
Ma
Tannhäuser
(paródia)
Brecher Courad bajor kir. udvari színművész és Brakt Adolf müncheni tenorista vendégfelleptével, továbbá The Trips Sisters Morden remek excentrikusok angol párdalozók
Johnke-társulat
vérfes nyújtó-tornászok.
A 6. előadást, előgyűlés. Tarka Szilárd stb. stb.
A félkeres reggeli 1 óráig Várda Elek előadására hangverseny.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatal:
VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Kiadóhivatali telefon-szám: 54-39.

Tudakozódásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

Penz.

FÉLDOLGOZÓKAR
4 kamatos kölcsön 10-
évre díjtalanul eszközölő
Földművelésügyi Minis-
terint 17. ajtó 10. Ferenc

Tiszviszlő-kölcsön
10, 15, 20 évre törlesztésre, e-
pán kölcsélezésre, legáláb-
ban esetben kezességvétel-
kölcsönre, vállalkozások-
évre törlesztésre, legáláb-
ban kölcsönök mellett, leggyor-
sabban folyósítást a 10 év díj-
mentes
Alk. Országos Hirdetés
Közöny kiadványát, Budapest,
szek. Kereseti ut. 53n.
Válaszhangy küldendő. Vá-
pokus nap. fey. 18

Kezes nélkül
4 és fél százalékos 200-
koronát kaphatnak. Tovább-
györgy nagybani díjazás
Központi díjazás: la. György
Központi, Pénteki Bankkártya

Pénzkölcsönt
kaphainak bármilyen fog-
közéau hitelképes egyének
kezes nélkül is gyorsan, tovább-
bú táblázásra, Rosenberg,
Dohány-utca 92. 5

szóknak, minden hitelképes
győennek fővárosban és vidéken
váltó vagy hitelviszonyt öltető
zártkörös kamatára. Ingatlanok
nokra, amortizációja és
jelszólogó költsége és
verőátvétel legfeljebb
létező mellett
ezektől díszet Józan Budapest
Röck Szilárd-utca 30. (Változó)

Pénzkölcsönt

lakozásu hitelképes egyén.
Továbbá tisztviselők, katonák,
tisztiek, nyugdíjasok, üzleti
előjegyzésre 20 évi törlesztés
1000 koronától 9 korona h

Személyhiteit
nyújt 400 koronáig bármelyik állami vagy forradalmi hitelezőnek.

Budapesti Kölcsonös Szövet-
zet, Berzsenyi-u. 4. I. Gy.
elintézős. 18

iparosok és bármilyen foglalkozású hitelképes egyén.
Adler, Kazinczy-utca 6a. Választási bélyeg. 18

tanítóknak, állami, megyei
városi tisztviselőknek fizetés-
és nyugdíj előjegyzésre 20
visszatérítés mellett, kötet-
vényre 7 százalékra. Ezenki-

Allanl alkalmazottaknak, minden hitelképes egyénnek 4 koronától feljebb 4 korona hitörlesztésre. Konvertáltak birtokaira, házakra, 10–50 év. Kinek birtokait drága kem-

zalékra kicserélem. Riskó Sándor bankbizományos, Kertész utca 23. Válaszbélyeg kérem.

15. katonatiszteknek, állami, városi és magántisztviselőknek fizetés és nyugdíj megállapítására 20 évi törlesztés mellett 7 százalékra. Állami alkalmazottak nyugdíjára 10 százalékos

162 házkölcsönzőket 10—50 évi e
nyós törlesztéssel, vagy fele

Pénzkölcsönt
kaphatnak kereskedők, ipa

Gömbölyű kebe

Amely hölgy ezt biztosan tartósan akarja elérni, annakül, hogy bármi orvossá venne be, az kérjen prospekt

tanácsadók, akik a magyar kormányzatot támogatják. A szerzők szerint a magyar kormányzat a magyar gazdaság érdekében dolgozik, és a magyar gazdaság érdekében dolgozik. A szerzők szerint a magyar kormányzat a magyar gazdaság érdekében dolgozik, és a magyar gazdaság érdekében dolgozik.

és szerelmi élete szép
kötésben, illusztrálva.
Ára 2 M. 20 pfennig

Az apró hirdetések

Nyomatott a „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság körforgógénén. Budapest. IX. Tülsz. ut. 25.